

**Finansowy
Raport Roczny
Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy
zakończony
31 grudnia 2021 r.**

Dokument ten nie stanowi oficjalnej wersji Finansowego Raportu Roczno Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2021 r.

Oficjalny Finansowy Raport Roczny Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2021 r. został sporządzony zgodnie z wymogami ESEF.

Wybrane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 739 464	3 024 189	598 463	675 917
Przychody z tytułu opłat i prowizji	867 384	809 267	189 489	180 874
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(1 047 940)	193 716	(228 933)	43 296
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 357 452)	18 579	(296 549)	4 153
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 200 148)	148 740	(480 644)	33 244
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 564 242	(3 331 136)	560 184	(744 521)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(479 078)	1 952 784	(104 659)	436 454
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(299 354)	(788 003)	(65 397)	(176 121)
Przepływy pieniężne netto, razem	1 785 810	(2 166 355)	390 128	(484 188)
	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa razem	103 388 069	96 566 626	22 478 599	20 925 420
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	186 247	563 882	40 494	122 190
Zobowiązania wobec klientów	91 672 296	81 832 471	19 931 360	17 732 615
Kapitał własny	6 632 182	8 835 703	1 441 967	1 914 645
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	263 755	262 875
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,47	7,28	1,19	1,58
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	5,47	7,28	1,19	1,58
Współczynnik wypłacalności	17,17%	19,16%	17,17%	19,16%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,5994	4,6148
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,5775	4,4742

Wybrane kwartalne dane finansowe
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*	1.01.2020 - 31.12.2020	1.10.2020 - 31.12.2020*
Wynik z tytułu odsetek	2 614 214	736 726	2 490 329	600 618
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	2 739 464	774 756	3 024 189	639 932
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	2 675 575	769 434	2 915 734	621 675
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 381 845	657 665	2 602 344	572 415
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	293 730	111 769	313 390	49 260
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	63 889	5 322	108 455	18 257
Koszty z tytułu odsetek	(125 250)	(38 030)	(533 860)	(39 314)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	716 125	184 007	639 738	163 620
Przychody z tytułu opłat i prowizji	867 384	221 455	809 267	204 627
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(151 259)	(37 448)	(169 529)	(41 007)
Przychody z tytułu dywidend	52 397	316	39 326	136
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	10 542	683	127 638	49 938
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(8 972)	(2 223)	12 919	4 710
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	124 538	70 729	38 576	51 729
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(3 185)	(1 431)	(10 259)	481
Wynik z pozycji wymiany	(149 855)	(72 228)	119 268	13 093
Pozostałe przychody operacyjne	283 481	96 265	140 865	69 674
Pozostałe koszty operacyjne	(198 660)	(147 522)	(219 836)	(104 587)
Koszty administracyjne	(1 380 202)	(364 631)	(1 497 120)	(353 579)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(276 613)	(71 005)	(477 193)	(70 790)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(7 642)	(2 285)	(7 846)	(2 712)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(2 305 157)	(732 000)	(713 617)	(415 944)
Wynik z tytułu modyfikacji	(12 839)	(3 403)	(13 565)	(3 475)
Amortyzacja	(193 501)	(49 033)	(196 359)	(48 389)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(312 611)	(82 012)	(279 148)	(70 121)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	(1 047 940)	(439 047)	193 716	(115 598)
Podatek dochodowy	(309 512)	(95 490)	(175 137)	(3 688)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 357 452)	(534 537)	18 579	(119 286)

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.10.2021 - 31.12.2021*	1.01.2020 - 31.12.2020	1.10.2020 - 31.12.2020*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 357 452)	(534 537)	18 579	(119 286)
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(1 044 799)	(808 741)	161 597	(26 644)
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(977 385)	(698 708)	177 131	(28 083)
Efekt wyceny portfela kredytów wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	267 079	150 239	0	0
Rachunkowość zabezpieczeń	(334 493)	(260 272)	(15 534)	1 439
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	4 434	4 434	(905)	(905)
Zyski (straty) aktuarialne	5 219	5 219	(730)	(730)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(785)	(785)	(175)	(175)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(1 040 365)	(804 307)	160 692	(27 549)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	198 512	153 661	(30 703)	5 062
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(842)	(842)	172	172
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(842 696)	(651 489)	130 161	(22 315)
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 200 148)	(1 186 026)	148 740	(141 600)

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A.

ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2021 R.

SPIS TREŚCI

1.	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
2.	SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
3.	BILANS	8
4.	ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH	10
5.	SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	11
6.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE	13
7.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI	14
7.1.	OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	14
7.2.	STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2021 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY	21
7.3.	PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	23
8.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	51
8.1.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	51
8.2.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	55
8.3.	RYZYZKO KREDYTOWE	59
8.4.	RYZYZKO RYNKOWE I STOPY PROCENTOWEJ	82
8.5.	RYZYZKO PŁYNNOŚCI	90
8.6.	RYZYZKO OPERACYJNE	94
9.	OPIS TRANSAKCJI Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	96
9.1.	TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO I PODMIOTAMI ZALEŻNYMI	96
9.2.	TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK	99
9.3.	INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM	100
10.	WARTOŚĆ GODZIWA	101
11.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	107
11.1.	SPRAWY SĄDOWE	107
11.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	110
12.	RYZYZKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	113
12.1.	SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYZKO PRAWNE	113
12.2.	ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA RYZYZKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY	117
13.	NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	119
1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE	119
2.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY	119
3.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	120
4.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	120
5.	WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	121
6.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU	121
7.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	121
8.	WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	122

9.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	122
10.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	122
11.	KOSZTY ADMINISTRACYJNE	123
12.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	123
13.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	124
14.	KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH	124
15.	AMORTYZACJA	124
16.	PODATEK DOCHODOWY	125
17.	ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	126
18.	KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM.....	127
19.	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	127
20.	AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	130
21.	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	131
22.	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	132
23.	AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	138
24.	INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	141
25.	INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH.....	145
26.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	147
27.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	150
28.	AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	152
29.	INNE AKTYWA.....	155
30.	AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA	155
31.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	155
32.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH	156
33.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	157
34.	TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	158
35.	WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	158
36.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	159
37.	REZERWY.....	160
38.	INNE ZOBOWIĄZANIA	161
39.	KAPITAŁ WŁASNY	162
40.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI	167
14.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	168
14.1.	DYWIDENDA ZA ROK 2020	168
14.2.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	168
14.3.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	169
14.4.	KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH.....	170
14.5.	DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	170
14.6.	INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ.....	171
14.7.	PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI.....	171
14.8.	WPLYW PANDEMII KORONAWIRUSA COVID-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BANKU MILLENNIUM	173
14.9.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI.....	174

1. Rachunek Zysków i Strat

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020*
Wynik z tytułu odsetek		2 614 214	2 490 329
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	2 739 464	3 024 189
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej		2 675 575	2 915 734
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		2 381 845	2 602 344
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		293 730	313 390
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		63 889	108 455
Koszty z tytułu odsetek	2	(125 250)	(533 860)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		716 125	639 738
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	867 384	809 267
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3	(151 259)	(169 529)
Przychody z tytułu dywidend	4	52 397	39 326
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	10 542	127 638
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	(8 972)	12 919
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	124 538	38 576
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	8	(3 185)	(10 259)
Wynik z pozycji wymiany		(149 855)	119 268
Pozostałe przychody operacyjne	9	283 481	140 865
Pozostałe koszty operacyjne	10	(198 660)	(219 836)
Koszty administracyjne	11	(1 380 202)	(1 497 120)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	12	(276 613)	(477 193)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	13	(7 642)	(7 846)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	14	(2 305 157)	(713 617)
Wynik z tytułu modyfikacji		(12 839)	(13 565)
Amortyzacja	15	(193 501)	(196 359)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0
Podatek bankowy		(312 611)	(279 148)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		(1 047 940)	193 716
Podatek dochodowy	16	(309 512)	(175 137)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		(1 357 452)	18 579

* dane za rok 2020 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w **Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”**.

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-176 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

2. Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wynik finansowy po opodatkowaniu	(1 357 452)	18 579
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(1 044 799)	161 597
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(977 385)	177 131
Efekt wyceny portfela kredytów wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	267 079	0
Rachunkowość zabezpieczeń	(334 493)	(15 534)
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	4 434	(905)
Zyski (straty) aktuarialne	5 219	(730)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(785)	(175)
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(1 040 365)	160 692
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	198 512	(30 703)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(842)	172
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(842 696)	130 161
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	(2 200 148)	148 740

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-176 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

3. Bilans

AKTYWA

w tysiącach zł	Nota	31.12.2021	31.12.2020*	31.12.2019*
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	3 179 736	1 460 289	2 203 444
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	173 089	424 777	987 465
Instrumenty pochodne		86 651	155 365	113 432
Instrumenty kapitałowe		0	0	0
Instrumenty dłużne		86 438	269 412	874 033
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20	265 903	251 107	169 610
Instrumenty kapitałowe		138 404	200 772	66 609
Instrumenty dłużne		127 499	50 335	103 001
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21	17 952 492	18 626 366	21 856 275
Instrumenty kapitałowe		28 433	29 219	29 367
Instrumenty dłużne		17 924 059	18 597 147	21 826 908
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	78 237 587	73 052 432	68 615 506
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		362 992	1 615 753	1 498 195
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		11 485 351	0	0
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		66 389 244	71 436 679	67 117 311
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	1 249 240	730 534	1 037 840
Instrumenty dłużne		37 088	38 818	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		943 315	625 366	784 248
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		268 837	66 350	205 439
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	14 385	21 795	43 159
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	25	208 889	208 874	88 874
Rzeczowe aktywa trwałe	26	528 565	541 326	622 506
Wartości niematerialne	27	385 199	373 720	331 978
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		608 395	534 013	405 412
Bieżące należności podatkowe		377	0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	608 018	534 013	405 412
Pozostałe aktywa	29	584 589	341 393	249 448
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	30	0	0	0
Aktywa razem		103 388 069	96 566 626	96 611 517

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	<i>31.12.2021</i>	<i>31.12.2020*</i>	<i>31.12.2019*</i>
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31	143 409	168 559	353 004
Instrumenty pochodne		126 795	103 781	150 739
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		16 614	64 778	202 265
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		93 417 725	84 669 783	85 127 543
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	186 247	563 882	849 452
Zobowiązania wobec klientów	33	91 672 296	81 832 471	81 637 517
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	34	18 038	248 566	90 712
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	0	484 655	1 003 657
Zobowiązania podporządkowane	36	1 541 144	1 540 209	1 546 205
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24	614 573	738 850	426 847
Rezerwy	37	594 405	158 371	91 018
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		549 450	105 643	37 162
Udzielone zobowiązania i gwarancje		44 955	52 728	53 856
Zobowiązania podatkowe		0	28 704	38 057
Bieżące zobowiązania podatkowe		0	28 704	38 057
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		0	0	0
Inne zobowiązania	38	1 985 775	1 966 656	1 884 961
Zobowiązania razem		96 755 887	87 730 923	87 921 430
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał zakładowy	39	1 213 117	1 213 117	1 213 117
Akcje własne		(21)	(21)	0
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 241	1 147 241	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	39	(645 686)	197 009	66 848
Zyski zatrzymane, w tym:	39	4 917 531	6 278 357	6 262 881
- wynik finansowy za okres bieżący		(1 357 452)	18 579	600 683
- pozostałe		6 274 983	6 259 778	5 662 198
Kapitał własny razem		6 632 182	8 835 703	8 690 087
Zobowiązania i kapitał własny razem		103 388 069	96 566 626	96 611 517
		31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Wartość księgowa		6 632 182	8 835 703	8 690 087
Liczba akcji		1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		5,47	7,28	7,16

* dane za lata 2020 oraz 2019 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w **Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”**.

Noty objaśniające przedstawione na stronach 13-176 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

4. Zmiany stanu Kapitałów Własnych

w tysiącach zł	Razem skonsolidowany kapitał własny	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Skumulo- wane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
						wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2021 - 31.12.2021							
Kapitał własny na początek okresu	8 835 703	1 213 117	(21)	1 147 241	197 009	18 579	6 259 778
Całkowite dochody za rok 2021 (netto)	(2 200 147)	0	0	0	(842 695)	(1 357 452)	0
wynik finansowy za okres bieżący	(1 357 452)	0	0	0	0	(1 357 452)	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(791 682)	0	0	0	(791 682)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(636)	0	0	0	(636)	0	0
wycena portfela kredytów wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	216 334	0	0	0	216 334	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(270 938)	0	0	0	(270 938)	0	0
zyski / straty aktuarialne	4 227	0	0	0	4 227	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 374)	0	0	0	0	0	(3 374)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(18 579)	18 579
Kapitał własny na koniec okresu	6 632 182	1 213 117	(21)	1 147 241	(645 686)	(1 357 452)	6 274 983
01.01.2020 - 31.12.2020							
Kapitał własny na początek okresu	8 690 087	1 213 117	0	1 147 241	66 848	560 727	5 702 154
Całkowite dochody za rok 2020 (netto)	148 740	0	0	0	130 161	18 579	0
wynik finansowy za okres bieżący	18 579	0	0	0	0	18 579	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	143 476	0	0	0	143 476	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(142)	0	0	0	(142)	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	(12 582)	0	0	0	(12 582)	0	0
zyski / straty aktuarialne	(591)	0	0	0	(591)	0	0
Zakup i wydanie akcji własnych pracownikom	(3 124)	0	(21)	0	0	0	(3 103)
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	0	(560 727)	560 727
Kapitał własny na koniec okresu	8 835 703	1 213 117	(21)	1 147 241	197 009	18 579	6 259 778

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w nocie (39).

5. Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych

A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020*
Zysk (strata) po opodatkowaniu	(1 357 452)	18 579
Korekty razem:	3 921 694	(3 349 715)
Odsetki otrzymane	2 737 821	3 023 642
Odsetki zapłacone	(122 313)	(542 356)
Amortyzacja	193 501	196 362
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	0	11 797
Przychody z tytułu dywidend	(52 397)	(39 326)
Rezerwy	436 034	67 353
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(8 812)	(130 880)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(206 907)	277 422
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(247 436)	(159 300)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(7 389 277)	(6 921 185)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	(202 948)	132 653
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(149 427)	127 558
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(364 108)	140 321
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	9 953 539	708 816
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(228 737)	165 649
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(231 161)	(205 425)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	313 052	160 927
Podatek dochodowy zapłacony	(218 469)	(330 180)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(335 778)	(85 082)
Pozostałe pozycje	45 516	51 519
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 564 242	(3 331 136)

B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wpływy z działalności inwestycyjnej	220 202 228	94 162 558
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	9 932	21 666
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	0	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	220 139 899	94 101 566
Pozostałe wpływy inwestycyjne	52 397	39 326
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(220 681 306)	(92 209 774)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(92 404)	(71 188)
Zakup akcji w podmiotach podporządkowanych	(14)	(120 000)
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(220 588 888)	(92 018 586)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(479 078)	1 952 784

C. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

w tysiącach zł	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Wpływy z działalności finansowej	0	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(299 354)	(788 003)
Splata kredytów długoterminowych	(10 000)	(426 566)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	(250 000)	(300 000)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(39 354)	(61 437)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(299 354)	(788 003)

D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	1 785 810	(2 166 355)
- w tym z tytułu różnic kursowych	4 072	8 548
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	1 586 434	3 752 789
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	3 372 244	1 586 434

* dane za rok 2020 zostały przekształcone w stosunku do informacji zaprezentowanych w raporcie za rok 2020, więcej informacji na ten temat przedstawiono w **Rozdziale 7. „Polityka rachunkowości”**.

Dodatkowe informacje do rachunku przepływów środków pieniężnych zamieszczone są w **punkcie 5) rozdziału 14. „Informacje uzupełniające”**.

Informacje z zakresu zobowiązań klasyfikowanych do działalności finansowej zostały zaprezentowane w **punktach 32), 35), 36) rozdziału 13. „Noty do Sprawozdania Finansowego”**.

6. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest uniwersalnym bankiem, którego miejscem działalności jest Polska, oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (Polska), XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2A, w Warszawie, Polska.

W trakcie roku nie nastąpiła zmiana w nazwie jednostki sprawozdawczej oraz innych danych identyfikacyjnych.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia prawie 7 000 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Olga Grygier-Siddons - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędryś - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Beata Stelmach - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

7. Polityka rachunkowości

7.1. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Banku zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 217) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757)

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 21 lutego 2022 r.

Zmiana zasady rachunkowości w roku 2021

W roku 2021, w związku z rozpoczęciem działalności operacyjnej przez spółkę zależną Millennium Bank Hipoteczny S.A., Bank utworzył nowy model biznesowy dedykowany dla kredytów hipotecznych przeznaczonych do poolingu (sprzedaży) do Banku Hipotecznego. Portfel tych kredytów został zaklasyfikowany do modelu HTC&FS i jest wyceniany do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do innych całkowitych dochodów.

W 2021 roku Bank zmienił zasady rachunkowości dotyczące ujmowania w bilansie rezerw na przyszłe sprawy sporne dotyczące aktywnych kredytów hipotecznych CHF. Na skutek zmian uwarunkowań rynkowych takich jak rosnąca liczba niekorzystnych wyroków sądowych stwierdzających nieważność umowy w całości lub określonych jej zapisów, Bank spodziewa się, że nie odzyska wszystkich przepływów umownych związanych z tymi kredytami. W efekcie Bank począwszy od roku 2021 dokonuje alokacji rezerw na przyszłe sprawy sporne i ujmuje je jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów dla których oczekiwane jest zmniejszenie przyszłych przepływów pieniężnych zgodnie z paragrafem B5.4.6 MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (uprzednio rezerwy na przyszłe sprawy sporne były ujmowane zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”). W konsekwencji powyższej zmiany rozwiązanie zgodne z MSR 37 będzie kontynuowane tylko w odniesieniu do spraw spornych dotyczących już spłaconych (bądź w większości spłaconych) należności nieuwzględnionych w bilansie Banku.

W opinii Banku taki sposób prezentacji w lepszy sposób odzwierciedla ryzyko związane z walutowymi kredytami hipotecznymi jak i umożliwia lepszą ocenę bilansu Banku użytkownikom sprawozdania finansowego. Dodatkowo jest to zmiana dostosowująca standardy księgowe Banku do większościowej praktyki rynkowej stosowanej przez sektor bankowy w tym zakresie.

W celu zapewnienia porównywalności Bank dokonał stosownych korekt porównywalnych danych w bilansie i sprawozdaniu z przepływów środków pieniężnych co zaprezentowano poniżej, jak również zgodnie z wymogiem MSR1 punkt 39, w bilansie zaprezentowano dodatkową kolumnę według stanu na koniec roku 2019 prezentującą efekt dokonanej reklasyfikacji na początek najwcześniejszego porównawczego okresu.

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 460 289	0	1 460 289
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	424 777	0	424 777
Instrumenty pochodne	155 365	0	155 365
Instrumenty kapitałowe	0	0	0
Instrumenty dłużne	269 412	0	269 412
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	251 107	0	251 107
Instrumenty kapitałowe	200 772	0	200 772
Instrumenty dłużne	50 335	0	50 335
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	18 626 366	0	18 626 366
Instrumenty kapitałowe	29 219	0	29 219
Instrumenty dłużne	18 597 147	0	18 597 147
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 501 432	(449 000)	73 052 432
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 615 753	0	1 615 753
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		0	0
Wyceniane według amortyzowanego kosztu	71 885 679	(449 000)	71 436 679
Aktywa finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	730 534	0	730 534
Instrumenty dłużne	38 818	0	38 818
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 366	0	625 366
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	66 350
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	21 795	0	21 795
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	208 874	0	208 874
Rzeczowe aktywa trwałe	541 326	0	541 326
Wartości niematerialne	373 720	0	373 720
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	534 013	0	534 013
Bieżące należności podatkowe	0	0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	534 013	0	534 013
Pozostałe aktywa	341 393	0	341 393
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	0	0	0
Aktywa razem	97 015 626	(449 000)	96 566 626

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2020 opublikowan e w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	168 559	0	168 559
Instrumenty pochodne	103 781	0	103 781
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	64 778	0	64 778
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	84 669 783	0	84 669 783
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	563 882	0	563 882
Zobowiązania wobec klientów	81 832 471	0	81 832 471
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	248 566	0	248 566
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	484 655	0	484 655
Zobowiązania podporządkowane	1 540 209	0	1 540 209
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	738 850	0	738 850
Rezerwy	607 371	(449 000)	158 371
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	554 643	(449 000)	105 643
Udzielone zobowiązania i gwarancje	52 728	0	52 728
Zobowiązania podatkowe	28 704	0	28 704
Bieżące zobowiązania podatkowe	28 704	0	28 704
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0
Inne zobowiązania	1 966 656	0	1 966 656
Zobowiązania razem	88 179 923	(449 000)	87 730 923
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	1 213 117	0	1 213 117
Akcje własne	(21)	0	(21)
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 241	0	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	197 009	0	197 009
Zyski zatrzymane	6 278 357	0	6 278 357
Kapitał własny razem	8 835 703	0	8 835 703
Zobowiązania i kapitał własny razem	97 015 626	(449 000)	96 566 626

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2019 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2019, prezentowane w niniejszym raporcie
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 203 444	0	2 203 444
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	987 465	0	987 465
Instrumenty pochodne	113 432	0	113 432
Instrumenty kapitałowe	0	0	0
Instrumenty dłużne	874 033	0	874 033
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	169 610	0	169 610
Instrumenty kapitałowe	66 609	0	66 609
Instrumenty dłużne	103 001	0	103 001
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 856 275	0	21 856 275
Instrumenty kapitałowe	29 367	0	29 367
Instrumenty dłużne	21 826 908	0	21 826 908
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	68 689 229	(73 723)	68 615 506
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 498 195	0	1 498 195
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	0	0	0
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	67 191 034	(73 723)	67 117 311
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 037 840	0	1 037 840
Instrumenty dłużne	48 153	0	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 248	0	784 248
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	205 439
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	43 159	0	43 159
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	88 874	0	88 874
Rzeczowe aktywa trwałe	622 506	0	622 506
Wartości niematerialne	331 978	0	331 978
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	405 412	0	405 412
Bieżące należności podatkowe	0	0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	405 412	0	405 412
Pozostałe aktywa	249 448	0	249 448
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	0	0	0
Aktywa razem	96 685 240	(73 723)	96 611 517

<i>w tysiącach zł</i>	Dane na 31.12.2019 opublikowan e w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane na 31.12.2019, prezentowane w niniejszym raporcie
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	353 004	0	353 004
Instrumenty pochodne	150 739	0	150 739
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	202 265	0	202 265
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	85 127 543	0	85 127 543
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	849 452	0	849 452
Zobowiązania wobec klientów	81 637 517	0	81 637 517
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	90 712	0	90 712
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	1 003 657	0	1 003 657
Zobowiązania podporządkowane	1 546 205	0	1 546 205
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	426 847	0	426 847
Rezerwy	164 741	(73 723)	91 018
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	110 885	(73 723)	37 162
Udzielone zobowiązania i gwarancje	53 856	0	53 856
Zobowiązania podatkowe	38 057	0	38 057
Bieżące zobowiązania podatkowe	38 057	0	38 057
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0	0
Inne zobowiązania	1 884 961	0	1 884 961
Zobowiązania razem	87 995 153	(73 723)	87 921 430
KAPITAŁ WŁASNY		0	
Kapitał zakładowy	1 213 117	0	1 213 117
Akcje własne	0	0	0
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 241	0	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	66 848	0	66 848
Zyski zatrzymane	6 262 881	0	6 262 881
Kapitał własny razem	8 690 087	0	8 690 087
Zobowiązania i kapitał własny razem	96 685 240	(73 723)	96 611 517

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

<i>w tysiącach zł</i>	Dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Zysk (strata) po opodatkowaniu	18 579	0	18 579
Korekty razem:	(3 349 715)	0	(3 349 715)
Odsetki otrzymane	3 023 642	0	3 023 642
Odsetki zapłacone	(542 356)	0	(542 356)
Amortyzacja	196 362	0	196 362
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	11 797	0	11 797
Przychody z tytułu dywidend	(39 326)	0	(39 326)
Rezerwy	442 630	(375 277)	67 353
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(130 880)	0	(130 880)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	277 422	0	277 422
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(159 300)	0	(159 300)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(7 296 462)	375 277	(6 921 185)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	132 653	0	132 653
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	127 558	0	127 558
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	140 321	0	140 321
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	708 816	0	708 816
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	165 649	0	165 649
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(205 425)	0	(205 425)
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	160 927	0	160 927
Podatek dochodowy zapłacony	(330 180)	0	(330 180)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(85 082)	0	(85 082)
Pozostałe pozycje	51 519	0	51 519
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(3 331 136)	0	(3 331 136)

Zmiana sposobu prezentacji w roku 2021

Bank zmienił sposób prezentacji odsetek od instrumentów pochodnych nie objętych formalną rachunkowością zabezpieczeń. Według zweryfikowanej oceny Banku przychody te mimo że pochodzą od instrumentów zaliczanych do portfela handlowego to zgodnie z sensem ekonomicznym przepływów pieniężnych z tych transakcji stanowią przychód odsetkowy i powinny być elementem marży odsetkowej a nie jak to miało miejsce uprzednio jedną ze składowych wyceny instrumentu finansowego. Mając na uwadze powyższe Bank począwszy od roku 2021 prezentuje przedmiotowe odsetki w Rachunku Zysków i Strat jako część „Wyniku z tytułu odsetek” podczas gdy uprzednio odsetki te były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu”. W celu zapewnienia porównywalności Bank dokonał stosownych korekt danych porównawczych w Rachunku Zysków i Strat jak zaprezentowano poniżej:

<i>w tysiącach zł</i>	Dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020 opublikowane w raporcie rocznym 2020	Wpływ zmian zasad rachunkowości	Przekształcone dane za okres 1.01.2020 - 31.12.2020, prezentowane w niniejszym raporcie
Wynik z tytułu odsetek	2 455 869	34 460	2 490 329
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	2 989 729	34 460	3 024 189
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	2 915 734	0	2 915 734
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 602 344	0	2 602 344
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	313 390	0	313 390
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	73 995	34 460	108 455
Koszty z tytułu odsetek	(533 860)	0	(533 860)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	639 738	0	639 738
Przychody z tytułu opłat i prowizji	809 267	0	809 267
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(169 529)	0	(169 529)
Przychody z tytułu dywidend	39 326	0	39 326
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	127 638	0	127 638
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	47 379	(34 460)	12 919
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	38 576	0	38 576
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(10 259)	0	(10 259)
Wynik z pozycji wymiany	119 268	0	119 268
Pozostałe przychody operacyjne	140 865	0	140 865
Pozostałe koszty operacyjne	(219 836)	0	(219 836)
Koszty administracyjne	(1 497 120)	0	(1 497 120)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(477 193)	0	(477 193)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(7 846)	0	(7 846)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(713 617)	0	(713 617)
Wynik z tytułu modyfikacji	(13 565)	0	(13 565)
Amortyzacja	(196 359)	0	(196 359)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0
Podatek bankowy	(279 148)	0	(279 148)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	193 716	0	193 716
Podatek dochodowy	(175 137)	0	(175 137)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	18 579	0	18 579

7.2. STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2021 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

STANDARDY ZASTOSOWANE PO RAZ PIERWSZY W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM BANKU ZA ROK 2021

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE zostały po raz pierwsze zastosowane w sprawozdaniu finansowym Grupy za 2021 rok:

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”, MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”, MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” oraz MSSF 16 „Leasing”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej - Etap 2 zatwierdzone w UE w dniu 13 stycznia 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 16 „Leasing”** - ulgi w spłatach czynszu w związku z Covid-19 po 30 czerwca 2021 r. zatwierdzone w UE w dniu 30 sierpnia 2021 r. (obowiązuje od dnia 1 kwietnia 2021 r. w odniesieniu do lat obrotowych rozpoczynających się najpóźniej dnia 1 stycznia 2021 r. i później),
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** pt. „Przedłużenie tymczasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9” zatwierdzone w UE w dniu 16 grudnia 2020 r. (data wygaśnięcia tymczasowego zwolnienia z MSSF 9 została przedłużona z 1 stycznia 2021 roku na okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2023 roku i później).

Wyżej wymienione zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku za 2021 rok.

INFORMACJE CO DO STANDARDÓW, JAKIE ZOSTAŁY JUŻ WYDANE PRZEZ RMSR I ZATWIERDZONE PRZEZ UE, ALE JESZCZE NIE WESZŁY W ŻYCIE

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie:

- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe”** - przychody uzyskiwane przed przyjęciem składnika aktywów trwałych do użytkowania zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”** - umowy rodzące obciążenia - koszt wypełnienia umowy zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** - zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych wraz ze zmianami do MSSF 3 zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później),
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** z późniejszymi zmianami do MSSF 17 zatwierdzone w UE w dniu 19 listopada 2021 r. (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2018 - 2020)”** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 9, MSSF 16 oraz MSR 41) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 28 czerwca 2021 r. (zmiany do MSSF 1, MSSF 9 oraz MSR 41 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później. Zmiany do MSSF 16 dotyczą jedynie przykładu ilustrującego, a zatem nie podano daty jej wejścia w życie).

NOWE STANDARDY ORAZ ZMIANY DO ISTNIEJĄCYCH STANDARDÓW WYDANE PRZES RMSR, ALE JESZCZE NIEZATWIERDZONE DO STOSOWANIA W UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów oraz zmian do standardów, które nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) - Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** - Ujawnienia na temat stosowanej polityki rachunkowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** - Definicja wartości szacunkowych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** - Podatek odroczony dotyczący aktywów i zobowiązań z pojedynczej transakcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** - zastosowanie MSSF 17 i MSSF 9 po raz pierwszy - dane porównawcze (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2023 roku lub później).

Według szacunków Banku, wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Bank.

7.3. PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. zostało sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021 roku, w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Bank za rok zakończony 31.12.2021 poniósł stratę finansową. Strata finansowa w wysokości 1,358 mld zł spowodowana była utworzeniem rezerw na ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów hipotecznych (bez Euro Banku) w wysokości 2,086 mld zł, dodatkowymi kosztami poniesionymi z tytułu indywidualnych uгод z kredytobiorcami kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich i kosztami prawnymi. Jednocześnie Bank osiągnął dobre wyniki operacyjne i biznesowe, aktywnie zarządzając i łagodząc ryzyka związane z działalnością bankową, co wskazuje, iż nie istnieje zagrożenie kontynuacji działalności.

Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych FVTPL, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych FVTOCI. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości (za wyjątkiem kredytów nie spełniających testu SPPI) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, w brzmieniu przyjętym przez UE, wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Banku, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Banku. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym prowadzi on działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i wycenianych do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody są wykazywane w Innych składnikach całkowitych dochodów.

Połączenia pod wspólną kontrolą

W przypadku połączeń spółek Grupy Kapitałowej (transakcja pod wspólną kontrolą), Bank przyjmuje zasadę rachunkowości polegającą na stosowaniu metody „wartości od poprzednika” (ang. predecessor accounting). Bank ujmując w jednostkowym sprawozdaniu finansowym wartości bilansowe aktywów i zobowiązań spółki przejmowanej będącej jednostką zależną według wartości ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej w odniesieniu do tej jednostki zależnej, włączając w to również wartość firmy powstałą w wyniku nabycia tej spółki zależnej.

Ewentualna różnica między wartością bilansową przejętych aktywów netto po korektach, o których mowa powyżej a wartością inwestycji w jednostkę zależną wykazaną w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku ujmowana jest w kapitałach własnych jako „Zyski zatrzymane”.

Wynik finansowy netto osiągnięty przez spółkę przejmowaną do dnia poprzedzającego dzień połączenia wykazywany jest w sprawozdaniu finansowym Banku w pozycji kapitałów własnych jako „Zyski zatrzymane”.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Banku, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Bank dokonuje oszacowań:

- **Utrata wartości kredytów i pożyczek**

Szacowanie utraty wartości w Banku bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). W efekcie Bank wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Dodatkowe informacje zostały zaprezentowane w **Rozdziale 8. „Zarządzanie ryzykiem finansowym”**.

▪ Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Bank polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Bank wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe stałokuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;
- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:
Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,
Instrumenty pochodne:
 - FRA, IRS, CIRS,
 - FX Swap, FX Forward,
 - Instrumenty pochodne wbudowane,*Bony emitowane przez Bank Centralny;*
- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:
Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),
Akcje VISA Incorporation,
Kredyty obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
Instrumenty pochodne:
 - Opcje walutowe nabyte przez Bank,
 - Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Bank.

W celu oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych VISA, uwzględniono wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.

Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest cenie transakcyjnej.

Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu.

Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego.

Do wyceny instrumentów pochodnych Bank stosuje komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Banku (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Bank ocenia, że wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych związanych ze stosowaniem tego komponentu na proces ustalania wartości godziwej jest nieistotny.

▪ Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.

▪ Rezerwa na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

Szczegółowy opis przyjętej metodologii wyceny został przedstawiony w Rozdziale 12 „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”.

▪ Wycena portfela kredytów dedykowanych do poolingu do Banku Hipotecznego

W przypadku portfela kredytów hipotecznych w PLN który będzie podlegał w przyszłości sprzedaży (poolingowi) do Banku Hipotecznego wyceniany jest on według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Wartość godziwa kredytu obliczana jest jako suma zdyskontowanych przepływów pieniężnych z tytułu spłat kapitału oraz odsetek poszczególnych rachunków.

Kluczowe założenia:

- i) dla kredytów, punktem wyjścia dla określenia prognozowanych przepływów pieniężnych (odsetki i raty kapitałowe) są harmonogramy rat kapitałowych i odsetkowych.
- ii) kalkulacja stopy dyskontowej przyjętej w celu oszacowania wartości przepływów pieniężnych uwzględnia: stawkę referencyjną WIBOR, marżę kalibracyjną ustaloną na podstawie najnowszej produkcji portfela kredytów hipotecznych analogicznego do wycenianego portfela, koszt ryzyka wycenianego portfela oraz procentowy wskaźnik korekty przedpłat.

▪ Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów pożyczek w przypadku wcześniejszej spłaty

Biorąc pod uwagę wydykt Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności.

▪ Inne wartości szacunkowe

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do świadczeń pracowniczych, takich jak premie dla wyższej kadry kierowniczej, premie dla pracowników, Zarząd Banku dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Zgodnie z wymogami MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikowane są w momencie ich początkowego ujęcia (i w dniu wdrożenia MSSF9) do jednej z trzech kategorii:

- 1) Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (dalej „AC” - ang. Amortised Cost),
- 2) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVTPL” - ang. Fair Value Through Profit & Loss),
- 3) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dalej „FVTOCI” - ang. Fair Value Through Other Comprehensive Income).

Klasyfikacja instrumentów finansowych do jednej z powyższych kategorii przeprowadzana jest na podstawie:

- 1) Modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi
Ocena modelu biznesowego polega na ustaleniu, czy składnik aktywów finansowych jest utrzymywany:
 - dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu,
 - zarówno w celu otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu jak i sprzedaży składnika aktywów finansowych lub
 - w innych celach biznesowych.
- 2) Testu charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych związanych z aktywami finansowymi (Test SPPI - ang. *Solely Payment of Principal and Interest*)
Test SPPI ma na celu ocenę charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych i w konsekwencji weryfikację, czy:
 - warunki umowne powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które stanowią tylko i wyłącznie spłatę kapitału i odsetek od tego kapitału,
 - kapitał stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania,
 - odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Banku i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kapitału pozostającego do spłaty w danym momencie.

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w momencie początkowego ujęcia lub w następstwie znaczącej modyfikacji instrumentu. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych jest powodowana zmianą modelu biznesowego. Reklasyfikacja jest dokonywana prospektywnie, tj. nie wpływa na wyceny wartości godziwej, odpisy aktualizujące ani naliczone odsetki ujęte do dnia reklasyfikacji.

Modele Biznesowe Banku

Zgodnie z MSSF 9 sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

- 1) Held To Collect (dalej „HTC”),
- 2) Both Held to Collect and for Sale (dalej „HTC&FS”),
- 3) Inne, np. działalność tradingowa, zarządzanie aktywami w oparciu o zmiany wartości godziwej, maksymalizowanie przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż.

Model Held To Collect (HTC)

Charakterystyka modelu:

- 1) Celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- 2) Sprzedaż ma charakter sporadyczny,
- 3) Co do zasady, najniższe poziomy sprzedaży w porównaniu z pozostałymi modelami (pod względem częstotliwości oraz wolumenu).

Warunki dopuszczające sprzedaż w modelu HTC:

- 1) Niska częstotliwość,
- 2) Niski wolumen,
- 3) Sprzedaż związana z ryzykiem kredytowym (sprzedaż spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej danego aktywa finansowego do poziomu, w którym nie spełnia wymagań polityki inwestycyjnej).

Sprzedaż posiadająca przynajmniej jedną z powyższych cech nie stanowi przeszkody w zakwalifikowaniu grupy aktywów do modelu HTC

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Instrumenty przypisane do modelu HTC są klasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu pod warunkiem, że spełnione są kryteria Testu SPPI. Wartość instrumentów wyliczana jest w oparciu o efektywną stopę procentową, która jest stosowana do ustalenia przychodów odsetkowych, a następnie korygowana o odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlające oczekiwane straty kredytowe. Wycenie według zamortyzowanego kosztu podlega portfel kredytowy Banku (z wyjątkiem pożyczek niespełniających testu SPPI) oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (portfel obligacji komunalnych), ponieważ instrumenty te co do zasady utrzymywane są przez Bank do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, a transakcje sprzedaży występują sporadycznie.

Model Both Held to Collect and for Sale (HTC&FS)

Charakterystyka modelu:

- 1) Integralnymi celami modelu biznesowego są zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi bieżącego zapotrzebowania płynnościowego, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych),
- 2) Poziomy sprzedaży są zazwyczaj wyższe niż w modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Zgodnie z MSSF 9 instrumenty przypisane do modelu HTC&FS są klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (FVTOCI) pod warunkiem, że warunki umowne tych instrumentów powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału (spełniony jest Test SPPI). Instrumenty te wyceniane są w wartości godziwej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, wynik z wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu usunięcia z bilansu aktywów finansowych.

Model HTC&FS ma zastosowanie do portfela rządowych papierów wartościowych oraz bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (w szczególności portfel płynnościowy i inwestycyjny) a także do portfela kredytów hipotecznych dedykowanego do poolingu do Banku Hipotecznego.

Instrumenty kapitałowe (za wyjątkiem podmiotów powiązanych) klasyfikowane są jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL), o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej, lub według wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach (FVTOCI) w przypadku instrumentów, które nie są utrzymywane w celach handlowych. Decyzja o skorzystaniu z opcji wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w innych całkowitych dochodach podejmowana jest przez Bank w dniu początkowego ujęcia danego instrumentu i stanowi desygnaację nieodwołalną (nawet w momencie sprzedaży zysk/strata na transakcji nie jest ujmowana w Rachunku Zysków i Strat).

Inne modele

Charakterystyka modelu:

- 1) Model biznesowy nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS.
- 2) Uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału nie jest głównym celem modelu biznesowego (nie spełniony Test SPPI).

Do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:

- 1) Portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów, w szczególności „przeznaczone do obrotu”,
- 2) Portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej.

Aktywo finansowe należy uznać za przeznaczone do obrotu, jeśli:

- 1) Zostało nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- 2) W momencie początkowego ujęcia, jest częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
- 3) Jest instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Termin „obrotu” oznacza przy tym aktywne i częste zakupy i sprzedaże instrumentów. Cechy te nie stanowią jednak warunku koniecznego, aby zaklasyfikować instrument finansowy jako przeznaczony do obrotu.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modeli innych niż HTC lub HTC&FS są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL).

Model biznesowy inny niż HTC bądź HTC&FS będzie miał zastosowanie do portfeli następujących aktywów finansowych:

- 1) Instrumenty pochodne,
- 2) Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu,
- 3) Instrumenty kapitałowe niedesygnowane jako inwestycje strategiczne,
- 4) Aktywa finansowe nieodwołalnie wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy (nawet w przypadku, gdy składnik aktywów nie spełnia warunków, aby zostać wyceniony na wartość FVTPL) w celu wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce gdyby nie dokonano takiej desygnacji.

Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Ocena spełnienia kryterium Testu SPPI jest przeprowadzana w następujących przypadkach:

- udzielenie instrumentu dłużnego;
- zakup instrumentu dłużnego;
- renegotjacja warunków umownych.

Przedmiotem Testu SPPI są warunki umowne instrumentów dłużnych ujętych w bilansie, analizie nie podlegają produkty pozabilansowe.

Test SPPI przeprowadzany jest na etapie projektowania produktu/umowy kredytowej co umożliwia podjęcie decyzji zatwierdzających z uwzględnieniem przyszłego sposobu wyceny ekspozycji.

W ramach Testu SPPI oceniany jest między innymi wpływ zmodyfikowanego elementu na przepływy pieniężne wynikające z zawartego kontraktu. Cechy kontraktowe wprowadzające zmienność lub ryzyko przepływów pieniężnych niezwiązane bezpośrednio z przepływami z tytułu spłat odsetek i kapitału mogą zostać ocenione jako niemające wpływu na klasyfikację (spełnienie kryteriów Testu SPPI), jeżeli zostaną określone jako posiadające zaniedbywalny wpływ na klasyfikację (istnienie cechy „de minimis”) lub taki wpływ nie jest zaniedbywalny (brak charakteru „de minimis”) lecz może wystąpić jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach (istnienie cechy „not genuine”).

W przypadkach, gdy ma miejsce modyfikacja wartości pieniądza w czasie, np. w razie niedopasowania okresu przeszacowania stopy procentowej z tenorem stawki bazowej, w celu weryfikacji spełnienia Testu SPPI Bank przeprowadza ocenę na podstawie Benchmark Testu, czyli porównania instrumentu wynikającego z kontraktu z instrumentem bazowym (który posiada te same cechy umowne co instrument podlegający analizie, za wyjątkiem elementu modyfikacji pieniądza w czasie).

Aktywa typu non-recourse (produkty, dla których roszczenie Banku jest ograniczone do określonych aktywów dłużnika lub przepływów pieniężnych z określonych aktywów), w szczególności produkty typu „project finance” oraz „object finance” (produkty w których kredytobiorca, najczęściej spółka specjalnego przeznaczenia charakteryzuje się minimalnym poziomem kapitałów własnych, a jedynym składnikiem jego majątku jest kredytowane aktywo), oceniane są przez porównanie wartości zabezpieczenia w stosunku do kwoty kapitału udzielonego kredytu. Identyfikacja odpowiedniego bufora na pokrycie ryzyka zmian wartości zabezpieczenia, powoduje spełnienie warunków Testu.

Negatywny wynik Testu SPPI, implikuje wycenę instrumentu dłużnego według FVTPL, powodując odejście od standardowej metody wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według FVTOCI.

Modyfikacje warunków umowy kredytowej

Modyfikacje warunków umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania, to m.in.:

- zmiany terminów spłaty całości lub części należności,
- zmiany wysokości rat spłaty należności,
- zmiany oprocentowania lub zaprzestania naliczania odsetek,
- kapitalizacja zaległych lub bieżących odsetek,
- przewalutowanie zadłużenia (o ile możliwość taka nie wynika z pierwotnej umowy),
- ustanowienie, zmiana bądź zniesienie istniejącego zabezpieczenia należności.

Każda tego typu modyfikacja skutkować może koniecznością wyłączenia z bilansu i ponownej klasyfikacji aktywa finansowego uwzględniającej przeprowadzenie Testu SPPI.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji warunków kontraktowych kredytu, Bank przeprowadza ocenę jakościową i ilościową w celu określenia czy daną modyfikację należy uznać za znaczącą i w konsekwencji, wyłączyć oryginalne aktywo finansowe z bilansu i rozpoznać je jako nowe (zmodyfikowane) aktywo według wartości godziwej. Znacząca modyfikacja ma miejsce jeżeli spełnione są następujące warunki:

- kryterium ilościowe: zwiększenie zaangażowania dłużnika, rozumiane jako wzrost kapitału każdej pojedynczej ekspozycji kredytowej powyżej 10% w stosunku do kapitału sprzed podwyższenia. W przypadku wystąpienia kryterium ilościowego powyżej 10% uznaje się modyfikację za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego do wysokości 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną. Kryterium ilościowe nie ma zastosowania dla kredytów znajdujących się w restrukturyzacji, tzn. w przypadku takich ekspozycji każda zmiana zaangażowania dłużnika skutkuje rozpoznaniem modyfikacji nieistotnej ze względu na fakt, iż umowa ugody lub restrukturyzacji ma na celu odzyskanie należności i nie stanowi nowej transakcji zawartej na odmiennych warunkach,

- kryteria jakościowe: konwersja ekspozycji na inną walutę (o ile możliwość konwersji nie była uwzględniana w pierwotnej umowie), zmiana wyniku testu SPPI. Wystąpienie kryterium jakościowego skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają modyfikacji, która nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów (tzw. nieistotna modyfikacja), Bank dokonuje korekty wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu nieistotnej modyfikacji w wyniku finansowym (w odrębnej pozycji Rachunku zysków strat - „wynik z tytułu modyfikacji”). Korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych stanowi różnica dyskontowanych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji warunków umownych.

Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Aktywa POCI

Aktywa POCI („purchased or originated credit-impaired”) to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są przez Bank traktowane jako POCI we wszystkich następnych okresach do momentu zaprzestania ich ujmowania w bilansie, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych, niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych (ewentualnego uzdrowienia aktywa).

Aktywa POCI mogą powstać na 3 różne sposoby, tj.:

- 1) poprzez nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku kupna portfela „złych kredytów”)
- 2) poprzez zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej z nadzieją na jej poprawę w przyszłości)
- 3) poprzez istotną modyfikację kontraktu zaliczanego do koszyka 3 kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, a następnie do ponownego ujęcia w bilansie już jako kontraktu spełniającego definicję POCI.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

- 1) zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub
- 2) pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane w AC).

Zobowiązania finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Banku w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej poczynając od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Bank mógłby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Bank określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Bank techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Bank wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Banku (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA).

Ujmowanie instrumentów pochodnych wbudowanych w zobowiązania

Bank wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39.

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej;
- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);
- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w Wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków.

Zyski i straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych, odniesione do pozostałych dochodów całkowitych jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, przenoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitału lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujmuje się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w pozostałych dochodach całkowitych do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta w pozostałych dochodach całkowitych na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne niespełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu”/„Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Bank stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- Transakcje walutowe forward (FX forward)

Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)

Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)

Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)

Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami

Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Bank.

- Opcje na indeksy i opcje walutowe

Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Banku, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)

Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje terminowe na cenę surowca

Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Bank nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Opcje na cenę surowca

Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Bank nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Główne założenia modelu

Począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. model szacowania utraty wartości bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. expected credit loss - ECL). W wyniku wprowadzonych zmian, odpisy aktualizujące kalkulowane zgodnie z tą koncepcją, uwzględniają również prognozy oraz oczekiwania odnośnie przyszłych warunków ekonomicznych, mających wpływ na poziom ryzyka kredytowego ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (za wyjątkiem instrumentów kapitałowych) oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe podlegają klasyfikacji do następujących kategorii:

- Faza 1 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie 12 miesięcy,
- Faza 2 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka i dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych,
- Faza 3 - ekspozycje o zidentyfikowanych przesłankach utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji klasyfikowanych do kategorii POCI (ang. purchased or originated credit impaired), które w początkowym ujęciu w bilansie uznano jako aktywa z utratą wartości, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do momentu początkowego ujęcia w bilansie, klasyfikowane są do Fazy 2. Istotny wzrost ryzyka jest identyfikowany w oparciu kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Kryteria jakościowe obejmują:

- opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni,
- ekspozycje zrestrukturyzowane (ang. forborene), w przypadku których nie są już identyfikowane przesłanki utraty wartości,
- rating proceduralny, odzwierciedlający początkowe opóźnienia w spłacie,
- podjęte decyzje ograniczające ryzyko kredytowe w ramach systemu wczesnego ostrzegania dla klientów korporacyjnych,
- zidentyfikowane w trakcie analizy indywidualnej zdarzenia, związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. "miękkie oznaki" utraty wartości.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości dożywotniego PD (ang. lifetime PD) ustalonej na moment początkowego ujęcia ekspozycji w bilansie, z wartością dożywotniego PD na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany wartości dożywotniego PD zostanie przekroczony, wówczas ekspozycja zostaje automatycznie przeniesiona do Koszyka 2. Ocena ilościowa nie obejmuje ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Uwzględnienie informacji dotyczących prognozowanych warunków ekonomicznych (ang. forward looking information - FLI)

W procesie kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych Bank korzysta z prognozowanych informacji dotyczących przyszłych zdarzeń makroekonomicznych. Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze (podstawowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się bezpośrednio lub pośrednio na wartości szacowanych parametrów i wysokość ekspozycji.

Ujednolicenie definicji default stosowanej w obszarze ryzyka Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Począwszy od roku 2020 dla portfela detalicznego Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodnie z wytycznymi EBA (EBA/GL/2016/07) tzw. Nowa Definicja Default.

Ujednolicona definicja default obejmuje następujące przesłanki:

- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni z uwzględnieniem progów istotności dla wartości wymagalnej: bezwzględnego 400 zł dla ekspozycji detalicznych i 2000 zł dla ekspozycji korporacyjnych oraz progu względnego: 1% całości ekspozycji klienta,
- zrestrukturyzowane ekspozycje (forborne),
- ekspozycje w procesie windykacji,
- inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- jakościowe przesłanki utraty wartości zidentyfikowane w analizie indywidualnej.

Bank uwzględnia zjawisko zarażania (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Model PD

Model PD, stworzony w celu obliczania oczekiwanych strat kredytowych, oparty jest na danych empirycznych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników default-rate, które są następnie wykorzystywane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych do oszacowania wartości dożywnych PD Lifetime (uwzględniając prognozy makroekonomiczne: FLI). Segmentacja przyjęta w tym celu na poziomie klienta jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów obliczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych do obliczania wartości PD.

Modele LGD

Modele LGD wykorzystywane przez Bank w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego dla portfela detalicznego, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Głównymi składnikami tych modeli są: stopa uzdrowień (ang. cure rate) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowana na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dostosowanie tych modeli do wymogów MSSF 9 objęło między innymi wyłączenie bufora konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty dotyczącej spowolnienia gospodarczego. Ponadto dokonano zmian pozwalających na odzwierciedlenie obecnej sytuacji gospodarczej (konceptcja point-in-time) i wykorzystanie prognoz makroekonomicznych (FLI).

W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie odzwierciedlającym sparametryzowane odzyski dla kluczowych typów zabezpieczeń oraz na współczynniku odzysków dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry zostały obliczone na podstawie danych historycznych, zawierających informacje o zdyskontowanych przepływach pieniężnych, uzyskanych przez jednostkę dochodzenia należności korporacyjnych.

Model EaD

Model EaD stosowany w B obejmuje obliczanie takich parametrów jak: średnie wykorzystanie limitu (LU), współczynnik konwersji kredytowej (CCF), współczynnik przedpłat, oczekiwana długość życia ekspozycji. Segmentacja opiera się na rodzaju klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (produkty z / bez harmonogramu). Prognozy kursów walutowych są stosowane jako korekta FLI.

Odpisanie

Bank bezpośrednio obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie istnieją uzasadnione przesłanki na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. W efekcie odpisania, składnik aktywów finansowych przestaje w całości lub w części być ujmowany sprawozdaniu finansowym.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Bank prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Bank ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Należności i zobowiązania z tytułu umów leasingu

Bank jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Banku. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to głównie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tych umów w sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia leasingu, opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Bank przyjął następujące założenia, na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Bank korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni oraz leasingu samochodów,
- Bank korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu,
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Bank zobowiązań finansowych.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Bank ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Banku.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

budynki bankowe - 2,5%

inwestycje w obiektach obcych - przeważnie 10 lat

zespoły komputerowe - 20%

urządzenia sieciowe - 20%

środki transportowe - standardowo 25%

urządzenia telekomunikacji - 10%

wartości niematerialne (oprogramowanie): w zależności od planowanego okresu użytkowania
główne aplikacje (systemy): w zależności od planowanego okresu użytkowania

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Bank zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Bank na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Bank szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych, niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są zobowiązania na pokrycie kosztów wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodczynny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze*Krótkoterminowe świadczenia pracownicze*

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Banku (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Bank ujmuje przewidywaną niezdyktowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Banku jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Banku.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Banku z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method). Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2021 została ustalona na poziomie 3,1%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

W 2012 roku Bank wdrożył politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Banku mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w latach 2017 -2018; akcji własnych Banku Millennium: za rok 2019 i 2020. Od roku 2019 Bank, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadził program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Spółkę Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu. Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w **punkcie 7), Rozdziale 14.** niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Bank realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Bank jest zobowiązany prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Banku nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Banku

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednimi się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych oraz zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na odprawy emerytalne pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Banku.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe,
- początkowo ujętej kwoty pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z MSSF 15.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Przychody odsetkowe obejmują odsetki dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do wartości bilansowej brutto składnika aktywów/zamortyzowanego kosztu zobowiązania. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz dłużnych papierów wartościowych niesklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

Przychody z tytułu odsetek obejmują również wynik odsetkowy od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (24)**).

Przychody odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu jak również przychody odsetkowe oraz rozliczenie dyskonta lub premii od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są ujmowane w pozycji „Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. W tej pozycji ujmowane są również przychody odsetkowe wynikające z aktywów obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe obejmują w szczególności odsetki wynikające z instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu opisanej powyżej metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Bank wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o niestalonych terminach płatności rat i niestalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Bank działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Banku jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych z uwzględnieniem ewentualnych rezerw na zwroty.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym, to jest w szczególności gdy produkt ubezpieczeniowy oferowany jest klientowi wyłącznie z produktem kredytowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków produktu i treści ekonomicznej bez produktu kredytowego) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Bank dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2021 roku Bank dokonywał przeglądu procesu założeń stosowanego modelu rozliczania przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi, wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności kształtował się na poziomie 7% (w roku 2020 było to 5%).

Na dzień 31 grudnia 2021 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto, na poziomie 53%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Banku w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wyceniane wg wartości godziwej przez całkowite dochody oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt wyceny tych instrumentów do wartości godziwej (w tym m.in. przeznaczone do obrotu instrumenty dłużne, kapitałowe i pochodne).

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku zbycia oraz efekt wyceny instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów.

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje w szczególności: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka oraz ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i nie zrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny oraz rezerwy na sprawy sporne.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody niepodlegające opodatkowaniu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w Rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, w których rozpoznawany jest w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, ponieważ dotyczy transakcji, które również są rozpoznawane w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikają z podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu aktywowanych strat podatkowych oraz wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym jedynie w zakresie, w jakim będzie możliwe osiągnięcie przychodu podatkowego w związku z którym pomniejszenia te będą mogły być odwrócone.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Bank nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Bank i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

8. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Bankiem. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Bankowi zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi rodzajami ryzyka.

8.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misją zarządzania ryzykiem w Banku Millennium jest zapewnienie, aby wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Banku. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Banku zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągane są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Bank, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (apetytu na ryzyko) w celu zapewnienia, że struktura i rozwój biznesu odpowiadają zakładanemu profilowi ryzyka, który charakteryzuje się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe / kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania i kontrolowania ryzyka na poziomie Banku opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Banku, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne;
- monitorowanie i kontrolowanie wszystkich typów ryzyka w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej;
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Bank ze strategią Banku oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Banku, w tym apetyt na ryzyko.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Podkomitet do spraw sądowych jest odpowiedzialny za opiniowanie i podejmowanie decyzji w sprawach z zakresu postępowań sądowych, w których wartość przedmiotu sporu lub bezpośredni skutek dla wartości majątku w wyniku orzeczenia sądu przekracza 1 mln zł lub w wyniku kilku spraw o tym samym charakterze, z wyłączeniem spraw należących do portfela restrukturyzacji i windykacji wierzytelności Banku zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej oraz Departament Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji. Podkomitet do spraw sądowych jest również właściwy do rozpatrywania sporów z portfela Departamentu Restrukturyzacji Detalicznej i Windykacji, których charakter sporu odpowiada charakterowi sporów sądowych nadzorowanych przez Podkomitet Ryzyka Spraw Sądowych oraz kwestie związane z ustaleniem warunków ugody, co do skutków stosunków prawnych na etapie przed procesowym lub w okolicznościach wskazujących na istotne prawdopodobieństwo sporu, który w przypadku materializacji podlegałyby kompetencjom Podkomitetu do spraw sądowych, z wyłączeniem spraw zarządzanych przez Departament Windykacji Korporacyjnej.

- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Banku. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;
- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw, Departament Hipotecznych Decyzji Kredytowych i Departament Decyzji Kredytowych Consumer Finance są odpowiedzialne, odpowiednio, w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych są odpowiedzialne za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Banku, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Banku i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego;
- Wydział Zarządzania Nadużyciami jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Wydział stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom.
- Departament Zgodności odpowiada za zapewnienie zgodności z regulacjami prawnymi, powiązаныmi standardami regulacyjnymi, zasadami i standardami rynkowymi, a także wewnętrznymi regulacjami i kodeksami postępowania.
- Departament Prawny odpowiada za prowadzenie spraw spornych Banku, w razie potrzeby przy wsparciu zewnętrznych kancelarii prawnych i ekspertów prawnych.

Bank opracował kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2022-2024”. Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozzerwalnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Bank dwóch podstawowych pojęciach:

- Profil ryzyka: aktualny poziom ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Bank jest obecnie narażony. Bank również przewiduje, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z apetytem na ryzyko;
- Apetyt na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Bank jest w stanie zaakceptować i tolerować dla osiągnięcia swoich celów finansowych i strategicznych. W tym celu zdefiniowano trzy strefy, określające poziomy ostrzegawcze i wymagające podjęcia działań.

Apetyt na ryzyko ma zapewniać, że profil działalności biznesowej i jej skala wzrostu będą odpowiadać przyszłemu Profilowi Ryzyka. Apetyt na ryzyko został odzwierciedlony w określonych indykatorach, w takich kluczowych obszarach jak:

- Wypłacalność
- Płynność i finansowanie
- Zmienność wyników finansowych i struktura produktowa
- Działalność operacyjna i reputacja.

Bank posiada jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynność oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka indywidualnie i ogółem, Bank jasno określa apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest definiowana głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka, dodatkowo uzupełnione szczegółowo zasadami i wytycznymi jakościowymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego
- Zasady i wytyczne kredytowe
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej
- Polityka inwestycyjna
- Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym
- Polityka i zasady dotyczące zarządzania ryzykiem modeli
- Polityka w zakresie testów warunków skrajnych
- Regulamin Banku Millennium S.A. - Program przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W ramach apetytu na ryzyko, Bank określił strefy dla mierników tego apetytu (zbudowane za zasadzie „światła drogowych”). Dla stref apetytu określono:

- Status apetytu na ryzyko - strefa zielona oznacza miernik w ramach apetytu na ryzyko, strefa żółta oznacza zwiększone ryzyko przekroczenia apetytu na ryzyko, strefa czerwona oznacza przekroczenie tego apetytu
- proces eskalacji podejmowanych działań (jednostki organizacyjne / organy Banku odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań w poszczególnych strefach)
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

Bank szczególną wagę przykładą do ciągłego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem. Jednym z wymiernych tego efektów jest sukces polegający na zezwoleniu, na zastosowanie w szerszym zakresie, metody IRB w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

8.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie i planowanie kapitałowe

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celami zarządzania adekwatnością kapitałową są: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując te cele, Bank dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Bank jest zobowiązany na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w wydanych pod koniec 2021 roku zaleceniach KNF, w wysokości 2,82 p.p. (Bank) i 2,79 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 2,11 p.p. (Bank) i 2,09 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 1,58 p.p. (Bank) i 1,56 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
 - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF²;
 - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 0% obowiązujący marca 2020 roku, w związku z Rozporządzeniem Ministra Finansów i Rozwoju;
 - Bufora antycykliczny w wysokości 0%.

¹ Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie z 2020 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 3,41 p.p. (Bank) i 3,35 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 2,56 p.p. dla Banku i 2,52 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 1,91 p.p. dla Banku i 1,88 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1

² W listopadzie 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała o zidentyfikowaniu Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym i nałożeniu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,25%

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego, Bank ustalił minimalne poziomy współczynniki kapitałowych, będące jednocześnie celami/limitami kapitałowymi. Są to wielkości OCR (łącznych wymogów kapitałowych) dla poszczególnych wskaźników.

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2021 r. O każdej zmianie poziomów wymaganego kapitału Bank poinformuje zgodnie z przepisami.

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2021	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	1,58%	1,56%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	6,08%	6,06%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	8,83%	8,81%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,11%	2,09%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	8,11%	8,09%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	10,86%	10,84%
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,82%	2,79%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	10,82%	10,79%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	0,00%	0,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	2,75%	2,75%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	13,57%	13,54%

Ryzyko kapitałowe wyrażone powyższymi celami/limitami kapitałowymi, jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. W odniesieniu do wszystkich docelowych wartości kapitału ustalono pewne minimalne zakresy tych wartości. Wskaźniki kapitałowe w danym przedziale determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich przedziałów, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Bank oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metod standardowych, realizując jednocześnie projekt stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i uzyskania stosownych decyzji Organów Nadzoru.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

Pod koniec 2014 roku Bank uzyskał kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Bank nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

W lipcu 2017 r. Bank otrzymał zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie flooru nadzorczego.

Od 2018 roku Bank sukcesywnie realizuje wieloetapowy proces implementacji zmian w metodzie IRB, związany z wymogami w zakresie nowej definicji niewykonania zobowiązania. W pierwszej fazie zgodnie z zaakceptowanym przez Nadzór podejściem („two-step approach”) Bank Millennium w 2020 z sukcesem wdrożyła rozwiązania dla nowej definicji niewykonania zobowiązania na środowisko produkcyjne. Bank zobowiązany jest do uwzględniania dodatkowego narzutu konserwatywnego na oszacowania wartości RWA dla ekspozycji zakwalifikowanych do metody IRB. Poziom tego narzutu, wyliczony w oparciu o algorytm nadzorczy został określony w wysokości 5% ponad wartość wynikającą z metody IRB.

W roku 2021 wykonano kalibrację i przebudowę wszystkich modeli ryzyka kredytowego, wchodzących w skład systemu ratingowego objętego aktualną zgodą nadzorczą. Bank uzyskał również w 2021 roku decyzję Organów Nadzoru dotyczącą zatwierdzenia istotnych zmian stosowanych modeli IRB (LGD, LGD in-default i ELBE) dla systemów ratingowych objętych zezwoleniem IRB.

Kapitał wewnętrzny

Bank definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Bank zdefiniował proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Banku - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2021 roku obydwie powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem wewnętrznym umożliwia dalszy wzrost skali działalności, szczególnie w kierunku produktów generujących wysoki zwrot z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Banku w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej³:

Adekwatność kapitałowa	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Aktywa ważone ryzykiem	48 895,7	50 757,4	47 267,6
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 911,7	4 060,6	3 781,4
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 477,7	3 688,3	3 455,8
- z tytułu ryzyka rynkowego	32,3	26,6	24,2
- z tytułu ryzyka operacyjnego	391,4	340,7	297,7
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	10,3	4,9	3,7
Fundusze własne, w tym:	8 397,1	9 726,6	9 454,5
Kapitał podstawowy Tier 1	6 867,1	8 196,6	7 924,5
Kapitał Tier 2	1 530,0	1 530,0	1 530,0
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	17,17%	19,16%	20,00%
Minimalny wymagany poziom	13,57%	14,16%	18,46%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	3,60	5,00	1,54
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	14,04%	16,15%	16,77%
Minimalny wymagany poziom	11,31%	11,31%	15,22%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	2,73	4,84	1,55
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	14,04%	16,15%	16,77%
Minimalny wymagany poziom	8,83%	9,16%	12,78%
Nadwyżka (+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	5,21	6,99	3,99
Wskaźnik dźwigni finansowej	6,45%	8,06%	7,94%

Na koniec 2021 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym obniżyła się w perspektywie rocznej o odpowiednio ok. 2,11 p.p. i 1,99 p.p.

³ Bank korzysta z rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz uwzględnia tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat na papierach wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (FVOCI), zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR, na podstawie Rozporządzenia UE 2020/873 w odniesieniu do niektórych dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Na 31.12.2021 r., gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 oraz przejściowego traktowania zgodnie z art. 468, współczynniki kapitałowe prezentowały się jak niżej:

- TCR: 16,07%
- Wskaźnik T1: 12,95%
- Wskaźnik CET1: 12,95%
- Wskaźnik dźwigni finansowej: 5,98%

Aktywa ważone ryzykiem (RWA) spadły w 2021 roku o prawie 1,9 mld zł (o 3,7%). Największa zmiana roczna dotyczyła RWA na ryzyko kredytowe – spadek o ok. 2,6 mld zł (o 5,7%). Drugim istotnym czynnikiem był wzrost RWA na ryzyko operacyjne (o ok. 0,6 mld zł), co wynika z uwzględnienia w wyliczeniu wyższych wyników finansowych z ostatnich trzech lat. Zmiany RWA na ryzyko rynkowe i na CVA (z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego) nie były istotne.

Fundusze własne spadły w 2021 roku o ok. 1,3 mld zł (o 13,7%), głównie w rezultacie straty finansowej netto spowodowanej rezerwami na ryzyko prawne.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych zostały osiągnięte z bezpieczną nadwyżką.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się na bezpiecznym poziomie 6,45%, znacznie przekraczając regulacyjne minimum 3%.

W dłuższej perspektywie, poziom adekwatności kapitałowej Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący.

Wymogi MREL

W listopadzie 2021 roku Bank otrzymał wspólną decyzję Jednolitej Rady do spraw Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB) i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego zobowiązującą Bank do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych oraz zobowiązań podlegających umorzeniu i konwersji (MREL). Zgodnie z tą decyzją Bank zobowiązany jest spełnić do dnia 31 grudnia 2023 r. minimalny wymóg $MREL_{treas}$ ⁴ w wysokości 21,13% oraz wymóg $MREL_{tem}$ ⁵ w wysokości 5,88%. W decyzji ustalono także ścieżkę stopniowego dojścia do minimalnych wymogów. Ich poziom będzie aktualizowany corocznie.

W związku z powyższą decyzją, w styczniu 2022 roku Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Program Emisji Euroobligacji o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 mld EUR.

8.3. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank Millennium SA, w związku z czym, przykładą się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Banku.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Bank korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

⁴ Obliczony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko

⁵ Obliczony jako odsetek miary ekspozycji całkowitej

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, w celu zarządzania portfelem kredytowym, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech podstawowych parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

- (i) Bank ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Banku są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Banku (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Bank regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (dla segmentu korporacyjnego przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Banku

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Banku będą należnościami Banku w momencie niewykonania zobowiązania. Jako zobowiązanie, Bank rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Banku, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania w ramach Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości. Począwszy od 2020 roku dla portfela detalicznego Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania zgodną z Wytycznymi EBA, tzw. Nową Definicją Default.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania obejmuje następujące przesłanki:

- DPD>90 dni, uwzględniając progi istotności dla kwoty wymagalnej: bezwzględny 400 zł - ekspozycje detaliczne oraz 2000 zł - ekspozycje klientów korporacyjnych oraz próg względny: 1% całości ekspozycji klienta,
- Ekspozycje restrukturyzowane (forborne),
- Kredyty w procesie windykacji,
- Inne przesłanki zdefiniowane w Wytycznych EBA,
- Przesłanki jakościowe zidentyfikowane w procesie analizy indywidualnej.

Bank stosuje koncepcję zarażania ekspozycji (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

W przypadku stosowania udogodnień związanych z negatywnym wpływem pandemii Covid-19 Bank zastosował podejście sektorowe zgodne z wytycznymi EBA, nie klasyfikując ekspozycji z wakacjami kredytowymi, przyznanymi w ramach moratoriów prywatnych, jako ekspozycji typu forborne. Jednak w sytuacji, gdy w okresie 3-ch miesięcy po zakończeniu tego typu wakacji, na rachunkach klienta wystąpi opóźnienie powyżej 60 dni, przyjęto konserwatywnie, iż klient zostanie zaklasyfikowany do Fazy 3.

Klienci z wakacjami kredytowymi udzielonymi w ramach moratoriów o charakterze publicznym (na podstawie rządowego programu pomocowego - Tarcza 4.0), zostali zaklasyfikowani do Fazy 3 (chyba, że zostały spełnione specyficzne, określone przez Nadzorcę kryteria wyłączenia z tej klasyfikacji).

Papiery dłużne

Papiery dłużne Skarbu Państwa oraz Banku Centralnego monitorowane są w oparciu o rating Polski. Natomiast sytuacja ekonomiczno-finansowa emitentów dłużnych papierów komunalnych monitorowana jest kwartalnie w oparciu o ich sprawozdawczość.

Bank nie stosuje wyłączenia z tytułu niskiego ryzyka kredytowego (ang. low credit risk exemption - LCR) zarówno dla ekspozycji Skarbu Państwa i Banku Centralnego, jak i innych grup ekspozycji.

Instrumenty pochodne

Bank utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Bank oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczania ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanym klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający.

Zdecydowana większość umów Banku zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Bankiem (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. margin call) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Bank ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Bank środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu stand by (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu stand-by po wpływie ważnego rozszczenia Bank musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Banku do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji.

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Bank jest potencjalnie narażony na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań. Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Bank monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Bank mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam, gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych), portfela w walutach obcych i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są na Radzie nadzorczej, Komitecie do spraw ryzyka przy Radzie Nadzorczej oraz Komitecie Ryzyka.

Limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane są kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Rada nadzorcza lub Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Bankiem z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Banku służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Banku zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Banku.

Bank przykładą szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Bank opracował stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego przyjmowane są przede wszystkim wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Banku wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Bank monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia ostatecznego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania scedowanych polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Banku polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Bank zapewnia sobie możliwość zabezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej wraz z wdrożeniem MSSF 9. Dokument określa szczegółowo tryb oraz zasady analizy indywidualnej i kolektywnej, w tym algorytmy służące do wyliczeń poszczególnych parametrów.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

W Banku nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również w Banku bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w/w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych - DRW (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartości, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką niepowiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Banku w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Banku w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Pomiar oczekiwanej straty kredytowej

Od momentu wdrożenia MSSF9 w roku 2018 szacowanie utraty wartości w Banku bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). Bezpośrednim skutkiem stosowania tego podejścia jest konieczność wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do następujących kategorii:

- Faza 1 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie 12-tu miesięcy,
- Faza 2 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości ze zidentyfikowanym znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego (ang. significant increase of credit risk - SICR), dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim tj. do daty zapadalności ekspozycji,
- Faza 3 - ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim (do końca okresu odzysku aktywa finansowego),
- POCI (ang. purchased or originated credit impaired) - ekspozycje, które na moment początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w perspektywie dożywotniej.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR)

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego w porównaniu z datą początkowego ujęcia w bilansie są klasyfikowane do Fazy 2. Znaczący wzrost ryzyka kredytowego jest identyfikowany na podstawie kryteriów jakościowych i ilościowych. Do kryteriów jakościowych należą:

- Opóźnienie w spłacie odsetek lub kapitału dłuższe niż 30 dni,
- Ekspozycje posiadające flagę forbearance ze statusem non-default,
- Ratingi proceduralne, które odzwierciedlają wczesne opóźnienia w płatnościach,
- Podjęcie decyzji ograniczającej ryzyko dla klientów korporacyjnych uruchomionej przez system wczesnego ostrzegania (ang. Early Warning System),
- Zdarzenia związane ze wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. miękkie oznaki utraty wartości (ang. Soft Signs of Impairment) zidentyfikowane podczas indywidualnej analizy znaczących klientów.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości Lifetime PD ustalonej na datę początkowego rozpoznania ekspozycji w bilansie z wartością PD Lifetime ustaloną na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany Lifetime PD jest przekroczony, wówczas ekspozycja jest automatycznie klasyfikowana do Fazy 2. Analiza ilościowa nie uwzględnia ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Szacowanie utraty wartości w trybie analizy indywidualnej

Analiza indywidualna obejmuje ekspozycje klientów uznanych przez Bank za indywidualnie istotnych. Bank zdefiniował kryteria istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje co najmniej 50% korporacyjnego portfela biznesowego oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej;

(1) Identyfikacja tzw. miękkich przesłanek utraty wartości stanowiących jedno z kryteriów jakościowych wykorzystywanych przy identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR); Proces ten obejmuje największych klientów korporacyjnych, których sytuacja finansowo-ekonomiczna jest analizowana kwartalnie w oparciu o m.in.: najnowsze sprawozdanie finansowe, zdarzenia związane z działalnością firmy, informacje dotyczące podmiotów powiązanych, sygnały odnoszące się do otoczenia gospodarczego, oczekiwania co do przyszłych zmian oraz inne czynniki. Został zdefiniowany katalog tzw. "miękkich przesłanek utraty wartości", których identyfikacja oznacza znaczący wzrost ryzyka kredytowego (SICR) oraz implikuje klasyfikację wszystkich ekspozycji badanego klienta do Fazy 2.

(2) Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Bank zdefiniował przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojej działalności. Katalog przesłanek zawiera między innymi następujące elementy:

- sytuacja ekonomiczno-finansowa wskazująca na znaczące trudności klienta,
- naruszenie kluczowych warunków umowy, np. istotne opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek,
- stwierdzenie nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- trwały brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej niekorzystnej dla instytucji finansującej reorganizacji działalności gospodarczej podmiotu,
- ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta,
- udzielenie klientowi udogodnień w warunkach finansowania, wynikających z trudności finansowych tego klienta (restrukturyzacja).

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa.

(3) Podejście scenariuszowe przy kalkulacji odpisów aktualizujących dla klientów analizowanych indywidualnie;

W przypadku zidentyfikowania co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości, wszystkie ekspozycje danego klienta zostają zaklasyfikowane do Fazy 3, a następnie przeprowadzana jest szczegółowa analiza prognozowanych przepływów pieniężnych. Od momentu wprowadzenia MSSF 9 Bank stosuje podejście scenariuszowe. Oznacza to, że analityk powinien zdefiniować co najmniej dwa scenariusze odzysków, które odzwierciedlają zatwierdzone strategie dochodzenia należności: główną oraz alternatywną wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami realizacji. Bank dysponuje zdefiniowanymi wytycznymi odnośnie stosowanych wag dla poszczególnych scenariuszy. Scenariusze mogą być oparte na strategii restrukturyzacji lub windykacji, stosowane są również rozwiązania mieszane. Cały proces analizy indywidualnej jest wspierany przez dedykowane narzędzie Case-By-Case Tool, szczególnie przydatne podczas kalkulacji kwoty utraty wartości uwzględniającej opisane podejście scenariuszowe.

Każdy scenariusz zawiera dwa podstawowe źródła odzysków: bezpośrednie przepływy pieniężne od klientów i kwoty odzyskiwane z zabezpieczeń.

(4) Szacowanie przyszłych przepływów od klientów (z harmonogramu);

Istotnym elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszącym się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne przepływy. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazanie źródeł potencjalnych spłat) oraz musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te są gromadzone przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Banku.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów dla klientów znajdujących się w portfelu zarządzanym przez departamenty zajmujące się dochodzeniem należności, analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Bank strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Bank stosuje również sformalizowane zasady ustalania i uzasadniania wysokości prawdopodobieństwa realizacji oraz kwoty wypłaconych przez Bank środków z tytułu udzielonych pozabilansowych ekspozycji kredytowych takich jak gwarancje, poręczenia i akredytywy.

(5) Określenie wartości godziwej zabezpieczenia, oczekiwanej daty sprzedaży oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży zabezpieczenia z uwzględnieniem kosztów procesu windykacyjnego;

Uwzględnienie w analizie indywidualnej przepływów z tytułu realizacji zabezpieczenia musi być poprzedzone analizą realności jego upłynnienia i oszacowania wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Bank opracował wytyczne dla segmentu korporacyjnego w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Banku (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Dla celów analizy kolektywnej Bank zdefiniował portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Oczekiwana strata kredytowa w analizie kolektywnej obliczana jest przy użyciu parametrów: PD (ang. Probability of Default) - prawdopodobieństwo defaultu, EAD (ang. Exposure at Default) - wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu oraz LGD (ang. Loss Given Default) - strata w przypadku wystąpienia defaultu, które są wynikiem następujących modeli:

- Model PD bazuje na empirycznych danych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników niewykonania zobowiązania (ang. Default Rate), które są wykorzystywane do szacowania wartości PD w horyzoncie dożywotnim (Lifetime), przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych. Segmentacja na poziomie klienta przyjęta do tego celu jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów wyznaczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo do obliczania wartości PD, Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych.
- Modele LGD dla portfela detalicznego wykorzystywane przez Bank w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Główne komponenty tych modeli to prawdopodobieństwo uzdrowienia (ang. probability of cure) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowane na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Adaptacja do potrzeb MSSF 9 objęła między innymi wyłączenie narzutów konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty z tytułu spowolnienia gospodarczego.
- W przypadku portfela korporacyjnego model LGD oparty jest na komponencie parametryzującym odzyski z kluczowych typów zabezpieczeń i komponencie określającym stopę odzysku dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry wyznaczono bazując na danych historycznych, z uwzględnieniem zdyskontowanych przepływów pieniężnych uzyskanych przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.
- Model EAD wykorzystywany w Banku uwzględnia kalkulację następujących parametrów: średniej stopy wykorzystania limitu (LU), współczynnika konwersji kredytowej (CCF), współczynnika przedpłat oraz behawioralnego czasu życia. Segmentacja bazuje na typie klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produktu (z harmonogramem / bez harmonogramu).

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są, między innymi, zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli.

Uwzględnienie prognoz makroekonomicznych w modelach szacowania utraty wartości

W procesie kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej, Bank wykorzystuje informację o przyszłych zdarzeniach makroekonomicznych (ang. Forward Looking Information - FLI), zarówno w estymacji PD, LGD, EAD, jak i w procesie identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR) oraz alokacji ekspozycji do Fazy 2 (logika transferu). Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze makroekonomiczne (bazowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się pośrednio i bezpośrednio na wartości oszacowanych parametrów oraz ekspozycji, a ich wpływ różni się w zależności od modelu, typu produktu, klasy ratingowej itp. Bank wykorzystuje wyłącznie prognozy przygotowywane wewnętrznie. Prognozy są dostarczane co kwartał w trzyletnim horyzoncie czasowym.

Podobnie jak w przypadku wszelkich prognoz gospodarczych, prognozy i oszacowane prawdopodobieństwa narażone są w dużym stopniu na niepewność, w związku z czym rzeczywiste wyniki mogą znacznie różnić się od tych przewidywanych.

Założenia dotyczące zmiennych makroekonomicznych

Kluczowe założenia przyjęte na potrzeby szacowania ECL na dzień 31 grudnia 2021 r. przedstawiono poniżej.

Zmienna makroekonomiczna	Scenariusz	2022	2023	2024
Produkt Krajowy Brutto	Bazowy	104,8	103,5	103,9
	Optymistyczny	105,0	104,2	104,8
	Łagodna recesja	104,3	103,7	103,8
Sprzedaż detaliczna	Bazowy	107,6	105,0	105,2
	Optymistyczny	108,2	105,5	106,5
	Łagodna recesja	106,8	104,6	104,8
Stopa Bezrobocia	Bazowy	6,4	5,9	4,9
	Optymistyczny	5,7	5,5	4,5
	Łagodna recesja	7,5	6,9	6,5

Wagi przypisane do każdego ze scenariuszy makroekonomicznych na dzień 31 grudnia 2021 r. kształtowały się następująco:

	Bazowy	Optymistyczny	Łagodna recesja
Zastosowana waga	60%	20%	20%

Wrażliwość ECL na scenariusze makroekonomiczne

W celu oceny wrażliwości ECL na przyszłe warunki makroekonomiczne, Bank wyznaczył nieważoną wartość ECL oddzielnie dla każdego ze stosowanych scenariuszy. Wpływ aplikacji każdego scenariusza z osobna na ECL nie przekracza 1,3%.

Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego jest możliwe w przypadku ustania przesłanek utraty wartości, w tym spłaty zaległości bądź też w przypadku sprzedaży wierzytelności. Reklasyfikacja do kategorii bez utraty wartości jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Okres kwarantanny może rozpocząć się jedynie po upływie okresu zawieszenia/obniżenia spłat (tzw. Grace period) - jeśli takie udogodnienie zostało przyznane na skutek restrukturyzacji.

Szczegółowe zasady odnośnie stosowanych okresów kwarantanny (co najmniej 3 lub 12-miesięcznej dla wymuszonych restrukturyzacji) oraz reklasyfikacji ze stanu default są zgodne z wytycznymi EBA odnoszącymi się do definicji niewykonania zobowiązania.

Sprzedaż należności

W roku 2021 w Banku miała miejsce sprzedaż detalicznych ekspozycji kredytowych, klasyfikowanych jako z utratą wartości, w łącznej kwocie bilansowej brutto 205,5 mln PLN.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2021	31.12.2020
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi:	98 140 384	93 074 115
Depozyty, kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	943 315	625 366
Kredyty i pożyczki dla klientów:	78 237 586	73 052 432
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	362 992	1 615 753
Kredyty dla klientów indywidualnych	362 952	1 602 751
Należności z tytułu kart płatniczych	264 628	830 971
Kredyty na rachunku bieżącym	98 324	771 780
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym i dla sektora publicznego	40	13 002
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody - kredyty dla klientów indywidualnych	11 485 351	0
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	66 389 243	71 436 679
Kredyty dla klientów indywidualnych	47 726 259	53 645 376
Należności z tytułu kart płatniczych	745 766	75 769
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	14 723 782	13 616 795
Kredyty hipoteczne	32 256 711	39 952 812
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	18 418 379	17 479 925
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	244 605	311 378
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	101 036	177 160
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	86 438	269 412
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 499	50 335
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	17 924 059	18 597 147
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	268 837	66 350
Pozostałe aktywa finansowe	451 614	235 913
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi:	15 236 694	15 040 743
Gwarancje finansowe	2 578 287	2 562 041
Zobowiązania kredytowe	12 658 407	12 478 702

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2021 r. oraz 31 grudnia 2020 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

Kredyty i pożyczki dla klientów obowiązkowo wycenianych wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2021	31.12.2020
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: *	362 992	1 615 753
Klienci korporacyjni	40	12 889
Klienci indywidualni	362 952	1 602 751
Sektor publiczny	0	112

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Wartość bilansowa:	31.12.2021	31.12.2020
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody *	11 485 351	0
Przedsiębiorstwa	0	0
Osoby prywatne	11 485 351	0
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0

Jakość kredytowa aktywów finansowych

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	81 703 408	3 061 378	3 044 606	241 276	88 050 668
Odpis bilansowy	301 100	266 359	1 627 282	15 259	2 210 000
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	943 555				943 555
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	44 331 040	2 567 911	2 457 343	241 217	49 597 511
▪ 1-3 Najwyższa jakość	27 310 004	100 605	0	3 235	27 413 844
▪ 4-6 Dobra jakość	9 285 120	380 922	0	6 736	9 672 778
▪ 7-9 Średnia jakość	6 209 483	818 005	0	8 223	7 035 711
▪ 10-12 Niska jakość	1 504 920	775 656	0	4 201	2 284 777
▪ 13-14 Pod obserwacją	5 379	492 680	0	2 997	501 056
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 457 343	215 817	2 673 160
▪ Bez ratingu*	16 134	43	0	8	16 185
Utrata wartości	212 250	242 862	1 400 649	15 490	1 871 251
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 517 165	410 854	561 891	59	9 489 969
▪ 1-3 Najwyższa jakość	108 751	1 526	0	0	110 277
▪ 4-6 Dobra jakość	2 056 585	19 171	0	0	2 075 756
▪ 7-9 Średnia jakość	3 683 368	69 822	0	0	3 753 190
▪ 10-12 Niska jakość	1 136 115	297 168	0	0	1 433 283
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	10 043	0	0	10 043
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	561 891	59	561 950
▪ Bez ratingu*	1 532 346	13 124	0	0	1 545 470
Utrata wartości	68 710	18 872	216 026	-231	303 377
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	76 675	1	0	0	76 676
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	76 675	1	0	0	76 676
Utrata wartości	163	0	0	0	163

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywnia)	Faza 3 (strata dożywnia)	POCI	Suma
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	3 041 750	82 612	25 372	0	3 149 734
▪ 1-3 Najwyższa jakość	398	0	0	0	398
▪ 4-6 Dobra jakość	872 113	1 833	0	0	873 946
▪ 7-9 Średnia jakość	1 537 127	16 037	0	0	1 553 164
▪ 10-12 Niska jakość	594 442	64 634	0	0	659 076
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	25 372	0	25 372
▪ Bez ratingu*	37 670	108	0	0	37 778
Utrata wartości	19 804	4 625	10 607	0	35 036
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	6 285 354	0	0	0	6 285 354
▪ 1-3 Najwyższa jakość	72 186	0	0	0	72 186
▪ 4-6 Dobra jakość	468 384	0	0	0	468 384
▪ 7-9 Średnia jakość	1 164 600	0	0	0	1 164 600
▪ 10-12 Niska jakość	670 851	0	0	0	670 851
▪					
▪ 13-14 Pod obserwacją	2 109	0	0	0	2 109
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	97 345	0	0	0	97 345
▪ Bez ratingu*	3 809 879	0	0	0	3 809 879
Utrata wartości	173	0	0	0	173
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	101 036	0	0	0	101 036
▪ 1-3 Najwyższa jakość	26 897				26 897
▪ 4-6 Dobra jakość	41 607				41 607
▪ 7-9 Średnia jakość	7 015				7 015
▪ 10-12 Niska jakość	8 064				8 064
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	3 069				3 069
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0				0
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	14 385				14 385
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 499				127 499
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	86 438				86 438
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	17 924 059				17 924 059
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	268 837				268 837

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;

** rating dla Polski w 2020 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

PLN'000 wg stanu na 31 grudnia 2020 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywnia)	Faza 3 (strata dożywnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	87 167 039	3 332 717	3 046 745	399 429	93 945 930
Odpis bilansowy	344 584	277 386	1 556 412	26 361	2 204 743
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	625 366				625 366
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	50 736 536	2 395 682	2 304 445	399 370	55 836 033
▪ 1-3 Najwyższa jakość	29 968 500	24 559	0	3 872	29 996 931
▪ 4-6 Dobra jakość	10 586 928	257 412	0	8 498	10 852 838
▪ 7-9 Średnia jakość	8 030 642	809 947	0	13 772	8 854 361
▪ 10-12 Niska jakość	2 130 299	827 538	0	7 998	2 965 835
▪ 13-14 Pod obserwacją	9 680	476 123	0	3 379	489 182
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	2 304 444	361 847	2 666 291
▪ Bez ratingu*	10 487	103	1	4	10 595
Utrata wartości	245 142	251 526	1 218 373	26 616	1 741 657
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 253 101	720 570	707 714	59	9 681 444
▪ 1-3 Najwyższa jakość	59 626	822	0	0	60 448
▪ 4-6 Dobra jakość	1 711 520	86 777	0	0	1 798 297
▪ 7-9 Średnia jakość	3 818 823	243 449	0	0	4 062 272
▪ 10-12 Niska jakość	1 166 969	364 993	0	0	1 531 962
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	8 886	0	0	8 886
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	707 714	59	707 773
▪ Bez ratingu*	1 496 163	15 643	0	0	1 511 806
Utrata wartości	76 046	19 185	313 000	-255	407 976
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	89 005	1	33	0	89 039
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	89 005	1	33	0	89 039
Utrata wartości	225	0	27	0	252
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	2 607 598	216 464	34 553	0	2 858 615
▪ 1-3 Najwyższa jakość	6	0	0	0	6
▪ 4-6 Dobra jakość	763 822	214	0	0	764 036
▪ 7-9 Średnia jakość	1 074 958	21 465	0	0	1 096 423
▪ 10-12 Niska jakość	738 390	194 677	0	0	933 067
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	34 553	0	34 553
▪ Bez ratingu*	30 423	108	0	0	30 530
Utrata wartości	22 781	6 675	25 012	0	54 468
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 625 291	0	0	0	5 625 291
▪ 1-3 Najwyższa jakość	78 275	0	0	0	78 275
▪ 4-6 Dobra jakość	449 159	0	0	0	449 159
▪ 7-9 Średnia jakość	1 076 171	0	0	0	1 076 171
▪ 10-12 Niska jakość	608 914	0	0	0	608 914
▪ 13-14 Pod obserwacją	2 691	0	0	0	2 691
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	64 329	0	0	0	64 329
▪ Bez ratingu*	3 345 752	0	0	0	3 345 752
Utrata wartości	390	0	0	0	390

PLN'000 wg stanu na 31 grudnia 2020 r.	Faza 1 (12-miesięczna strata)	Faza 2 (strata dożywotnia)	Faza 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skala):	297 233	0	0	0	297 233
▪ 1-3 Najwyższa jakość	52 505				52 505
▪ 4-6 Dobra jakość	135 150				135 150
▪ 7-9 Średnia jakość	24 376				24 376
▪ 10-12 Niska jakość	18 173				18 173
▪ 13-14 Pod obserwacją	3 625				3 625
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	5 454				5 454
▪ Bez ratingu*	36 155				36 155
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0				0
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	21 795				21 795
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	269 412				269 412
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	18 597 147				18 597 147
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	66 350				66 350

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
 ** rating dla Polski w 2020 r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

(3e) Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2021				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	499 440	217 799	3 873	0	721 112
Analiza kolektywna	87 880	739 173	1 712 315	0	2 539 368
Suma	587 320	956 972	1 716 188	0	3 260 480

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2020				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	645 893	246 375	3 527	0	895 795
Analiza kolektywna	96 466	768 588	1 647 801	0	2 512 855
Suma	742 359	1 014 963	1 651 328	0	3 408 650

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg walut

	31.12.2021			31.12.2020		
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi
PLN	515 319	71,5%	32,7%	677 403	75,6%	39,9%
CHF	133 501	18,5%	22,0%	162 121	18,1%	19,1%
EUR	72 022	10,0%	41,1%	55 570	6,2%	48,6%
USD	270	0,0%	39,2%	645	0,1%	21,0%
SEK	0	0,0%		56	0,0%	76,1%
Suma (utrata wartości)	721 112	100,0%	31,6%	895 795	100,0%	36,7%

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg stopnia pokrycia odpisami aktualizującymi

	31.12.2021		31.12.2020	
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Kwota w tys. PLN	Udział %
Do 20%	341 584	47,4%	377 360	42,1%
Powyżej 20% do 40%	112 192	15,6%	141 413	15,8%
Powyżej 40% do 60%	135 702	18,8%	116 744	13,0%
Powyżej 60% do 80%	78 696	10,9%	127 375	14,2%
Powyżej 80%	52 938	7,3%	132 903	14,9%
Suma (utrata wartości)	721 112	100,0%	895 795	100,0%

Na koniec 2021 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Banku w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 358,5 mln zł (na koniec 2020 r. odpowiednio 369,5 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych, jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Bank w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Banku.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Banku zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Bank warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- postępowanie monitorujące i windykacja polubowna - realizowany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych,
- postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Banku. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfelu klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitorującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych (tj. należności lub zobowiązań pozabilansowych związanych z zawartymi transakcjami z klientami korporacyjnymi i SME) jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.

Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Bank w jak najkrótszym czasie poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych (w tym, w ramach postępowań restrukturyzacyjnych), w tym, zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym, komorniczej) należności wymagalnych, w tym, z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymagalnych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny oraz monitorowania, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Wszystkie zrestrukturyzowane ekspozycje są klasyfikowane do Fazy 3 bezpośrednio po podpisaniu odpowiedniego aneksu/ugody. Takie ekspozycje mogą zostać uzdrowione, gdy spełnią wewnętrznie określone zasady kwarantanny zgodne z wytycznymi EBA odnośnie Nowej Definicji Default. Zrestrukturyzowane ekspozycje, które zostały uzdrowione są klasyfikowane do Fazy 2 na okres co najmniej 2 lat po uzdrowieniu, zgodnie ze standardami technicznymi EBA dla ekspozycji ze statusem forbearance.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Banku zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	1 102 917	1 103 434
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	215 254	214 215
Razem	1 318 171	1 317 649

Ekspozycje podlegające środkom zastosowanym w odpowiedzi na kryzys COVID-19 (w tys. PLN)

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	RAZEM	Obsługiwane Wartość brutto	Obsługiwane	
			w tym: z odroczonej ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Nieobsługiwane		Wpływy do kategorii Nieobsługiwane
	Nieobsługiwane Wartość brutto	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana <= 90 dni	
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	RAZEM	Obsługiwane Skumulowana utrata wartości	Obsługiwane	
			w tym: z odroczonej ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: Instrumenty o istotnym wzroście ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia ale bez utraty wartości (Koszyk 2)
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Skumulowana utrata wartości	Nieobsługiwane Skumulowana utrata wartości	Nieobsługiwane	
		w tym: z odroczonej ratami kapitałowo-odsetkowymi	w tym: małe prawdopodobieństwo spłaty, ale ekspozycja nie jest przeterminowana albo jest przeterminowana < = 90 dni
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym, Wartość brutto	Liczba dłużników	RAZEM	w tym: moratoria ustawowe	w tym: moratoria zapadłe
Kredyty i zaliczki z wnioskiem o moratorium	53 578	5 993 042		
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	53 578	5 993 042	10 334	5 993 042
W tym: Gospodarstwa domowe		5 748 299	10 334	5 748 299
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi		4 270 399	8 792	4 270 399
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe		244 742	0	244 742
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa		196 373	0	196 373
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi		68 465	0	68 465

Kredyty i zaliczki podlegające moratorium ustawowym i nieustawowym wg pozostałych terminów ich obowiązywania, Wartość brutto	Pozostały termin obowiązywania moratorium				
	<= 3 miesiące	> 3 miesiące <= 6 miesięcy	> 6 miesięcy <= 9 miesięcy	> 9 miesięcy <= 12 miesięcy	> 1 rok
Kredyty i zaliczki podlegające moratorium (udzielone)	0	0	0	0	0
W tym: Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0	0	0	0	0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0	0
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0	0	0	0	0

Informacje o nowo udzielonych Kredytach i zaliczkach podlegających publicznym programom gwarancyjnym wprowadzonym w związku z COVID-19	Wartość brutto		Wartość brutto
	RAZEM	w tym: restrukturyzowane	Wpływy do kategorii 'Nieobsługiwane'
Nowo udzielone Kredyty i zaliczki podlegające publicznym programom gwarancyjnym	1 187 139	2 778	13 643
W tym: Gospodarstwa domowe	0		0
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami mieszkalnymi	0		0
W tym: Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 187 139	2 778	13 643
W tym: małe i średnie przedsiębiorstwa	573 630		3 640
W tym: kredyty zabezpieczone nieruchomościami komercyjnymi	0		0

(3f) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2020 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z zastawów lub przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu zastawu lub przewłaszczenia bezpośrednio przez dawcę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty zastawione lub przewłaszczone oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika) - i tak uzyskane środki przekazywane są bezpośrednio na spłatę należności Banku (zaspokojenie z zabezpieczenia w ww. sposób realizowane jest bez etapu przejęcia przewłaszczonych rzeczy do bilansu Banku na „Aktywa trwałe do zbycia”).

(3g) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Bank nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości godziwej dla wierzytelności pochodzących z zapadłych terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych ekonomicznie działań prawnych i windykacyjnych celem dochodzenia spłaty.

Najczęściej Bank spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- uzyskania postanowienia o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec braku majątku dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2021 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	12 013	7 605	48 765	0	68 383
Należności spisane bez umorzenia	99 547	5 088	100 977	0	205 612
Razem - należności spisane	111 560	12 693	149 742	0	273 995

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2020 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 211	3 249	5 979	0	10 439
Należności spisane bez umorzenia	60 751	7 401	76 602	0	144 754
Razem - należności spisane	61 962	10 650	82 581	0	155 193

(3h) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory gospodarki

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Banku z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2021	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	943 554	0	0	0	0	0	0	0	943 554
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	279 221	5 934 558	5 686 061	2 671 607	53 437	32 812 056	16 785 455	4 376 849	68 599 244
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa przez inne dochody)	0	0	0	0	0	11 485 351	0	0	11 485 351
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa przez wynik)	0	12	1	16	0	0	362 952	11	362 992
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	86 438	0	0	0	86 438
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego o kosztu	0	0	0	0	37 089	0	0	0	37 089
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	265 903	0	0	0	0	0	0	0	265 903
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	60 449	28 040	11 530	251	0	0	0	766	101 036
Lokacyjne papiery wartościowe	28 080	4 996	0	307	17 924 071	0	0	34	17 957 488
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	0	0	268 837
Razem	1 846 044	5 967 606	5 697 592	2 672 181	18 101 035	44 297 407	17 148 407	4 377 660	100 107 932

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

wg stanu na 31.12.2020	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	625 366	0	0	0	0	0	0	0	625 366
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	331 200	5 514 079	5 285 491	2 122 368	76 419	41 000 677	14 835 356	4 924 832	74 090 422
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	222	2 681	4 324	1 700	4	0	1 602 751	4 069	1 615 751
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	269 412	0	0	0	269 412
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego o kosztu	0	0	0	0	38 821	0	0	0	38 821
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	251 107	0	0	0	0	0	0	0	251 107
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	103 881	39 387	23 959	2359	0	0	0	7574	177 160
Lokacyjne papiery wartościowe	28 865	4 996	0	308	18 597 159	0	0	35	18 631 363
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	0	0	0	0	0	0	66 350
Razem	1 406 991	5 561 143	5 313 774	2 126 735	18 981 815	41 000 677	16 438 107	4 936 510	95 765 752

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

Kredyty i pożyczki dla klientów wg sektorów gospodarki i segmentów

Biorąc pod uwagę ryzyko koncentracji w poszczególne sektory i segmenty klientów, Bank zdefiniowała wewnętrzne limity koncentracji zgodnie z tolerancją na ryzyko, co zapewnia utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela kredytowego.

Główną pozycję w portfelu kredytowym (kredyty i pożyczki dla klientów) stanowią kredyty hipoteczne (54,9%) oraz kredyty gotówkowe dla osób fizycznych (18,5%). Portfel kredytów dla firm działających w różnych sektorach: przemysł i budownictwo, transport i komunikacja, handel, pośrednictwo finansowe oraz w sektorze publicznym stanowi niecałe 24%.

Nazwa branży	2021 Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)	2020 Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)
Kredyty dla osób fizycznych	61 265,1	76,3%	57 554,0	75,9%
Hipoteczne	44 050,5	54,9%	41 000,7	54,1%
Gotówkowe	14 831,6	18,5%	14 412,7	19,0%
Karty kredytowe i pozostałe	2 383,0	2,9%	2 140,6	2,8%
Kredyty dla przedsiębiorstw*	19 001,8	23,7%	18 268,9	24,1%
Handel i naprawy	5 686,1	7,1%	5 290,3	7,0%
Przetwórstwo przemysłowe	4 758,6	5,9%	4 441,9	5,9%
Budownictwo	1 176,0	1,5%	1 075,0	1,4%
Transport i gosp. magazynowa	2 671,6	3,3%	2 124,2	2,8%
Administracja publiczna	53,4	0,1%	76,5	0,1%
Informacja i komunikacja	1 067,0	1,3%	1 303,9	1,7%
Usługi pozostałe	982,8	1,2%	1 109,6	1,4%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	279,2	0,3%	331,5	0,4%
Obsługa nieruchomości	1 188,1	1,5%	1 069,2	1,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	266,4	0,3%	217,4	0,3%
Górnictwo	61,1	0,1%	48,1	0,1%
Dostawy wody, ścieki i odpady	164,4	0,2%	157,4	0,2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	137,2	0,2%	508,6	0,7%
Hotele i restauracje	194,7	0,2%	192,2	0,2%
Edukacja	63,1	0,1%	77,1	0,1%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	90,7	0,1%	95,6	0,1%
Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	127,2	0,2%	118,1	0,2%
Kultura, rekreacja i rozrywka	34,2	0,0%	32,3	0,0%
Łącznie kredyty (brutto)	80 266,9	100,0%	75 822,9	100,0%

* w tym: Mikrobiznes o rocznych obrotach do 5 mln zł

Wskaźnik koncentracji 20 największych klientów w portfelu kredytowym Banku (w tym, grup powiązanych ze sobą podmiotów) na koniec 2021 roku wyniósł 5,9% w porównaniu do 7,0% na koniec 2020 roku. Wskaźnik koncentracji 10 największych klientów także uległ spadkowi w ciągu 2021 roku z poziomu 5,1% na koniec poprzedniego roku do 4,5%. Było to efektem, między innymi, spłaty kredytów rewolwingowych przez kilka dużych pojedynczych podmiotów korporacyjnych oraz sprzedaży jednej dużej transakcji dla podmiotu korporacyjnego.

8.4. RYZYKO RYNKOWE I STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Banku wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (IRRBB) obejmuje bieżące i potencjalne oddziaływanie, jakie zarówno na wynik finansowy jak i wartość ekonomiczną kapitału mają zmiany wartości portfela Banku w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmianę stóp. Ryzyko to obejmuje ryzyko niedopasowania, ryzyko bazowe i ryzyko opcji klienta.

W 2021 r. Bank pracował nad pełnym dostosowaniem do wprowadzenia ustawowej zmiany dla dwóch benchmarków stóp procentowych, to jest londyńskiej międzybankowej stopy procentowej dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR) oraz zmiany indeksu Euro Overnight (EONIA). Od 1 stycznia 2022 r. (dla CHF LIBOR) i 3 stycznia 2022 r. (dla EONIA) wszystkie odniesienia do tych stawek w kontraktach i instrumentach finansowych zostały ustawowo automatycznie zastąpione odniesieniami do nowych stawek wolnych od ryzyka, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej. W przypadku LIBOR CHF nominowaną stopą zastąpienia jest nowa wolna od ryzyka stopa franka szwajcarskiego SARON, a w przypadku EONIA - wolna od ryzyka stopa EURSTR.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Pomiar ryzyka rynkowego w Banku pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i ryzyka cen towarów. W 2021 roku ryzyko cen towarów nie występowało w Banku. Ryzyko cen akcji uznano za nieistotne, jako że zaangażowanie Banku w instrumenty kapitałowe jest znikome.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Bank w celu oceny ryzyka rynkowego (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Wartość narażona na ryzyko w Banku (VaR) jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRDIV / CRR, zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu VaR (jak i korelacje występujące między nimi) estymuje się za pomocą równo ważonych zmian parametrów rynkowych wykorzystując efektywny okres obserwacji danych historycznych z ostatniego roku. Metoda EWMA (ang. exponentially weighted moving average) z efektywnie krótszym okresem obserwacji jest uzasadniona jedynie w przypadku istotnego skoku zmienności cenowej.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyka rynkowego z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie (w ciągu dnia i na koniec dnia), zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej dla całego Banku łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równolegle do metody VaR portfele są poddawane szeregowi analiz wrażliwości i scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nieuwjętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- Wahania kursów wymiany,
- Niekorzystne scenariusze historyczne,
- Scenariusze indywidualne, wykorzystujące zaobserwowane historycznie dotkliwe zmiany parametrów rynkowych.

Limit całkowity VaR wyrażony jest jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych (w 2021 roku poziomy limitów VaR były ustawione bardzo konserwatywne - dla Banku ogółem na poziomie nie więcej niż 2,6%, a dla Księgi Handlowej nie więcej niż 0,31% Funduszy Własnych). Następnie dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Bankowi w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzyka rynkowego w Banku.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Limity ryzyka rynkowego obowiązujące w 2021 roku odzwierciedlały założenia i apetyt na ryzyko określone w Strategii Ryzyka na lata 2021 - 2023.

W obecnym otoczeniu rynkowym Bank nadal działał bardzo ostrożnie. Jednakże mocna zmienność rynku związana z globalną pandemią COVID-19 oraz szeregiem decyzji Rady Polityki Pieniężnej (RPP) o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce spowodowała istotny wzrost ryzyka rynkowego i stopy procentowej.

W 2021 roku, poziom wskaźnika VaR dla Banku, to jest łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej, zwiększył się i przekroczył obowiązujące limity. Wszystkie przekroczenia limitów ryzyka rynkowego są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Wskaźniki VaR dla Banku pozostawały w 2021 roku na średnim poziomie 161,7 mln zł. (63% limitu) oraz 391,3 mln zł. (150% limitu) na koniec grudnia 2021. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelacje między jego składnikami. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika z faktu, że ryzyko rynkowe w Banku stanowi przede wszystkim ryzyko stopy procentowej. Liczby w Tabeli zawierają także ekspozycje na ryzyko rynkowe generowane w podmiotach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowym na poziomie centralnym.

Miary VaR w Banku dla ryzyka rynkowego (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	96 894	161 704	586 186	63 847	391 280
Ryzyko ogólne	95 256	160 151	584 728	62 220	389 833
Ryzyko stopy procentowej	95 227	160 153	584 748	62 224	389 761
Ryzyko kursowe	190	149	2 917	8	232
Efekt dywersyfikacji	0,2%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 638	1 542	1 641	1 445	1 445

Ekspozycje w 2020 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2020
Ryzyko całkowite	33 225	72 530	130 866	30 776	96 894
Ryzyko ogólne	31 039	70 533	128 701	28 593	95 256
Ryzyko stopy procentowej	31 038	70 537	128 744	28 588	95 227
Ryzyko kursowe	12	133	1 522	15	190
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,2%
Ryzyko szczególne	2 186	0	0	0	1 638

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł.):

Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2021
Ryzyko całkowite	95 897	161 824	585 895	63 897	390 289
Ryzyko ogólne	94 261	160 285	584 441	62 273	388 846
Ryzyko stopy procentowej	94 261	160 290	584 441	62 276	388 846
Ryzyko kursowe	0	72	249	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 636	1 539	1 639	1 443	1 443

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2020
Ryzyko całkowite	31 263	71 467	132 279	29 842	95 897
Ryzyko ogólne	29 080	69 472	130 116	27 659	94 261
Ryzyko stopy procentowej	29 080	69 472	130 116	27 659	94 261
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	2 184	0	0	0	1 636

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2021)				31.12.2021
	31.12.2020	Średnio	Maksimum	Minimum	
Ryzyko całkowite	1 239	1 645	5 860	424	2 518
Ryzyko ogólne	1 237	1 632	5 858	422	2 514
Ryzyko stopy procentowej	1 190	1 610	5 850	420	2 485
Ryzyko kursowe	183	100	2 940	9	228
Efekt dywersyfikacji	11,0%				7,9%
Ryzyko szczególne	2	2	5	2	2

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2020)				31.12.2020
	31.12.2019	Średnio	Maksimum	Minimum	
Ryzyko całkowite	2 455	2 514	6 162	762	1 239
Ryzyko ogólne	2 452	2 511	6 160	759	1 237
Ryzyko stopy procentowej	2 451	2 497	6 118	758	1 190
Ryzyko kursowe	11	132	1 524	11	183
Efekt dywersyfikacji	0,4%				11,0%
Ryzyko szczególne	2	0	6	0	2

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Banku. Zgodnie ze Strategią Ryzyka, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Banku system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są wyłącznie w Księdze Handlowej.

W 2021 roku, zgodnie z ogólną zasadą pozycja walutowa generowana w Księdze Bankowej była w całości przekazywana do Księgi Handlowej, gdzie zarządza się nią na bazie dziennej. W ciągu 2021 roku otwarta pozycja walutowa utrzymywana była na średnim poziomie 9,5 mln zł. oraz na maksymalnym poziomie 59,3 mln zł. W 2021 roku, otwarta pozycja walutowa (zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia) pozostawała poniżej 2% funduszy własnych oraz poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2021	9 464	3 153	59 313	10 021
2020	7 590	2 353	37 584	4 954

Oprócz wyżej wspomnianych limitów ryzyka rynkowego, w Banku obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR w Banku ogółem zostało wykrytych dziewiętnaście przekroczeń w okresie ostatnich 12 miesięcy (zgodnie z poniższą tabelą, w tys. PLN).

Data sprawozdawcza	VaR (ryzyko ogólne)	Teoretyczna zmiana wartości portfela (wartości bezwzględne)	Liczba przekroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy *
2021-12-31	389 833	4 056	19
2020-12-31	95 256	34 824	9

* uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany portfela a poziomem miary VaR jest dodatnia;

W 2021 roku, wszystkie przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR spowodowane były nieoczekiwanymi zmianami na rynku spowodowanymi niepewnością w związku z pandemią COVID-19 oraz decyzjami Rady Polityki Pieniężnej o podwyższeniu stóp procentowych w Polsce, w szczególności największy wpływ na zachowanie modelu VaR miały gwałtowne zmiany rentowności polskich obligacji skarbowych oraz krótkoterminowych stóp procentowych w drugiej połowie 2021 roku. W związku z liczbą zaobserwowanych przekroczeń, ocena adekwatności modelu VaR znalazła się w strefie czerwonej: powyżej 15 przekroczeń. W konsekwencji, zostały zaimplementowane natychmiastowe akcje naprawcze w modelu kalkulacji VaR, takie jak kalibracja parametrów na bazie aktualnych danych rynkowych oraz tymczasowa zmiana metody wyznaczania zmienności metodą równych wag na metodę EWMA, która jest lepiej dostosowana do okresów istotnego skoku zmienności cenowej. Te działania pozwoliły powstrzymać kolejne przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR. Z uwagi na roczny horyzont obserwacji, wyższa liczba zaobserwowanych przekroczeń będzie raportowana również w najbliższych okresach.

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości na ryzyko rynkowe portfeli obarczonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze warunków skrajnych.

Wyniki wrażliwości na ryzyko rynkowe oraz scenariuszy indywidualnych testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka rynkowego były regularnie raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stóp procentowych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone. Szczególny wpływ ma na nią brak równowagi pomiędzy aktywami i pasywami o stałej stopie procentowej, zwłaszcza pasywami, których specyfika powoduje, iż ich oprocentowanie nie może być niższe niż 0%. W konsekwencji, na poziom wrażliwości na zmiany stóp procentowych wpływa poziom stóp procentowych przyjmowanych jako odniesienie.

Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów jest ograniczone z góry (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i uzależniony jest od udziału portfela kredytowego podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania. Z drugiej strony przy ocenie wrażliwości i ryzyka stopy procentowej bardzo ważne są również założenia dotyczące terminu i wielkości przeszacowania depozytów

W pierwszych 3 kwartałach 2021 roku, stopy procentowe w Polsce utrzymywały się na historycznym minimum (po trzech obniżkach stóp w 2020 roku - stopa referencyjna spadła do 0,10%, stopa depozytowa do 0,0%, a stopa lombardowa do 0,50%). Maksymalne oprocentowanie portfela kredytowego nie mogło przekroczyć 7,2% rocznie. W IV kwartale 2021 roku seria podwyżek stóp procentowych spowodowana decyzjami Rady Polityki Pieniężnej przełożyła się na zmianę oprocentowania kredytów z stopniowym lub natychmiastowym przeszacowaniem. Z drugiej strony, oprocentowanie po stronie depozytów pozostaje ciągle w tyle za rosnącymi stawkami rynkowymi.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej Bank stosuje głównie naturalne zabezpieczenie między kredytami i depozytami, a także obligacje o stałym oprocentowaniu i instrumenty pochodne, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku z tytułu odsetek.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu występowania ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej.

Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie:

- wpływ szokowych zmian w przesunięciu krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej)

oraz miesięcznie:

- analizę wrażliwości wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy.

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

Dla potrzeb pomiaru ryzyka stopy procentowej dla aktywów i pasywów, które nie mają dokładnie określonego terminu zapadalności/wymagalności lub instrumentów z wbudowaną opcją Klienta, Bank przyjmuje szczególne założenia, w tym:

- Termin wymagalności sald i odsetek dla depozytów bez ustalonego terminu został określony na podstawie danych historycznych odnośnie zachowania Klientów, biorąc pod uwagę stabilność wolumenu pozycji z założeniem maksymalnego terminu wymagalności nieprzekraczającego 3 lat,
- Tendencje do szybszej spłaty należności, niż wynika to z pierwotnego (umownego) harmonogramu poprzez wyznaczenie współczynnika wcześniejszej spłaty dla wszystkich istotnych portfeli kredytowych Banku na podstawie obserwacji danych historycznych. Należy jednak zauważyć, że kredyty hipoteczne, które stanowią w Banku produkt kredytowy o dominującym udziale, są indeksowane do zmiennej stopy procentowej. Powoduje to, że tendencje do wcześniejszej spłaty mają mniejsze znaczenie dla ryzyka stóp procentowych,
- Dla kapitału, aktywów trwałych i innych aktywów zakłada się termin przeszacowania równy 1 rok. Niemniej w celu zrozumienia wybranego profilu zapadalności pomiar ryzyka stopy procentowej jest dokonywany z wyłączeniem kapitału własnego, aby wyodrębnić wpływ zarówno na wartość ekonomiczną, jak i dochody.

Wyniki powyższych analiz dla BPV*100 oraz wartości ekonomicznej kapitału (EVE) były regularnie monitorowane i raportowane do Komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów, Komitetu Ryzyka, Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. Biorąc pod uwagę wzrost stóp procentowych, który nastąpił w IV kwartale 2021 r., wyniki pomiaru IRRBB na koniec grudnia 2021 r. wskazują, że Bank znajduje się obecnie w najbardziej zrównoważonej sytuacji pod względem ekspozycji na scenariusz spadku jak i wzrostu stóp procentowych. Wyniki pomiaru IRRBB na koniec grudnia 2021 r. wskazują, że Bank jest najbardziej narażony na scenariusz spadku stóp procentowych. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg. stanu na grudzień 2021 r. pokazują jednak, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości na zmiany stóp procentowych mierzonej za pomocą BPVx100 oraz EVE uwzględniając nadzorcze testy warunków skrajnych prezentują tabele poniżej).

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

	31.12.2021	31.12.2020
	BPVx100	BPVx100
PLN	220 217	(24 537)
CHF	9 890	16 864
EUR	125 092	97 308
USD	33 099	29 892
Inne	6 385	4 946
RAZEM	394 682	124 471
Kapitał, aktywa trwałe, inne aktywa	53 142	77 253
RAZEM	447 824	201 725

Wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych (*)	31.12.2021	31.12.2020
Standardowy test nadzorczy (przesunięcie krzywej dochodowości o +/-200 p.b., % Funduszy Własnych)	-7,29%	-0,28%
Test wartości odstających (najdotkliwszy scenariusz, % Tier 1)	-10,64%	-1,94%

(*) Zasady określone w punkcie 115 Wytycznych EBA zostały zastosowane w celu wyliczenia zmian EVE. Zaprezentowano najdotkliwsze spadki EVE.

Wyniki wrażliwości wyniku odsetkowego w horyzoncie następnych 12 miesięcy po 31 grudnia 2021 roku oraz dla pozycji w Polskich Złotych, w Księdze Bankowej, przeprowadzane są przy następujących założeniach:

- statycznej struktury bilansu na dzień odniesienia (bez zmian w ciągu kolejnych 12 miesięcy),
- poziomu odniesienia wyniku odsetkowego netto przy założeniu, że wszystkie aktywa i pasywa o zmiennej stopie procentowej odzwierciedlają już poziom rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2021 r. (np. stopa referencyjna NBP na koniec 2021 r. została ustalona na poziomie 1,75%),
- zastosowania równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 pb w górę i w dół jako dodatkowego szoku dla wszystkich poziomów rynkowych stóp procentowych na dzień 31 grudnia 2021 r., który jest ustalany na dzień przeszacowania aktywów i pasywów występujący w ciągu następnych 12 miesięcy.

W scenariuszu równoległego spadku stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest ujemny i wynosi 162 mln zł lub 6.2% w stosunku do referencyjnego wyniku odsetkowego netto Banku. W scenariuszu równoległego wzrostu stóp procentowych o 100 punktów bazowych wynik jest dodatni i wynosi 160 mln zł lub 6.1% względem referencyjnego wyniku odsetkowego netto Banku. Poziom asymetrii, która istniała w poprzednich danych sprawozdawczych jest teraz niższa, ponieważ stopy procentowe były znacząco powyżej 0% na dzień 31 grudnia 2021 r., a wpływ dźwigni ze względu na maksymalne oprocentowanie kredytów jest teraz mniej silny niż w latach poprzednich ze względu na zmiany w strukturze i przeszacowania portfela kredytów.

8.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Banku.

Zarówno wymogi finansowania jak i nadwyżki płynności spółek zależnych są zarządzane poprzez transakcje zawierane z Bankiem, chyba że wcześniej w tym celu zostały zawarte transakcje rynkowe. Departament Skarbu jest odpowiedzialny za zarządzanie z częstotliwością dzienną sytuacją płynnościową Banku, zgodnie z przyjętymi zasadami i procedurami, biorąc pod uwagę cele określone przez Zarząd Banku oraz Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów.

W 2021 roku pandemia COVID-19 miała wciąż wpływ na zachowanie światowych rynków finansowych, jednak Bank nie zaobserwował żadnego zagrożenia dla swojej pozycji płynnościowej ze względu na rozprzestrzenianie się pandemii. Bank w dalszym ciągu charakteryzował się stabilną pozycją płynnościową.

W 2021 roku, wskaźnik kredyty/depozyty Banku spadł i wynosił 85% na koniec grudnia 2021 (w porównaniu do 90% na koniec grudnia 2020).

Portfel aktywów płynnych, to jest portfel skarbowych papierów wartościowych uzupełniony gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego, traktowany jest jako zapas płynności Banku, który pozwoli przetrwać ewentualne sytuacje kryzysowe. Udział polskich papierów skarbowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec grudnia 2021 roku ok. 98% i osiągnął poziom ok. 17,6 miliarda PLN (17% aktywów ogółem), podczas, gdy na koniec grudnia 2020 poziom ten wynosił 18,4 miliarda PLN (19% aktywów ogółem).

Konsekwentnie głównym źródłem finansowania Banku pozostaje duża, zdywersyfikowana oraz stabilna baza depozytów pochodzących od Klientów detalicznych, korporacyjnych oraz Klientów z sektora publicznego. Na koniec 2021 roku depozyty Klientów osiągnęły łączny poziom 91,7 mld zł. Bazę depozytową stanowiły głównie środki Klientów indywidualnych, których udział w łącznym saldzie zobowiązań wobec Klientów wynosił ok. 71,8% na koniec grudnia 2021 (75,4% na koniec grudnia 2020 roku). Wysoki udział środków od Klientów indywidualnych miał pozytywny wpływ na płynność w Banku oraz umożliwił przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2021 roku wyniosła odpowiednio 3,6% oraz 6,5% (w grudniu 2020 roku odpowiednio 2,8% oraz 4,8%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2021 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Bank utrzymuje rezerwy płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. W 2021 roku, źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również pożyczki średnioterminowe dług podporządkowany, emisja obligacji własnych oraz bankowych papierów wartościowych.

W 2021 roku, Bank nie wyemitował nowych obligacji własnych ani bankowych papierów wartościowych, jak również nie zaciągnęła nowych kredytów od instytucji finansowych. Całkowita wartość bilansowa średnioterminowych pożyczek od instytucji finansowych wynosiła 15,0 mln zł na koniec grudnia 2021 roku (w grudniu 2020 roku wynosiła 25,0 mln zł.). Spadek łącznej kwoty kredytów średnioterminowych od instytucji finansowych związany był ze standardową spłatą zgodnie z harmonogramem.

Z wyjątkiem obligacji podporządkowanych, na koniec grudnia 2021 roku Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu wyemitowanych przez Bank obligacji oraz bankowych papierów wartościowych (484,7 mln zł na koniec grudnia 2020 roku). Wstępnie planowana na rynku polskim, w 4Q 2021 emisja obligacji, z których zobowiązania mogły być zaliczane do zobowiązań kwalifikowalnych w rozumieniu Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, nie doszła do skutku z powodu luki w polskiej ustawie o obligacjach. W pierwszej połowie 2022 roku Bank planuje międzynarodową emisję obligacji nieuprzywilejowanych senioralnych, w ramach programu emisji euroobligacji (EMTN), zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 28 stycznia 2022 roku. Łączna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych obligacji nie może w żadnym czasie przekroczyć kwoty programu EMTN, tj. 3 mld EUR. Płynność w walutach obcych Bank zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Znaczenie swapów spada w wyniku zmniejszenia portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz zabezpieczenia w walutach obcych rezerw na ryzyko prawne. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Bank ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja zł.), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja zł.) Bank otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahentów. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających. Bank uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych w różnych analizowanych wariantach ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Banku jest realizowana z zastosowaniem zarówno wewnętrznych jak i nadzorczych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Banku w krótkich horyzontach czasowych jest sprawdzane codziennie na podstawie portfela aktywów płynnych, portfela papierów wartościowych, uznanych przez NBP jako zabezpieczenie standardowych instrumentów wsparcia płynności oraz dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Te dwa ostatnie wskaźniki mierzą maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłoby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny. Dodatkowo, portfel aktywów płynnych wyznacza się na bazie dziennej.

Wskaźniki te są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji oraz raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności dla Banku, a w cyklach miesięcznych i/lub kwartalnych prezentowane są do Zarządu i na Radę Nadzorczą Banku.

Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, wszelkie ewentualne przekroczenia wewnętrznych limitów ryzyka płynności są zawsze raportowane, dokumentowane i ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencyjnym.

Bieżące wskaźniki płynności

31.12.2021					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	22%	22%	19%	18 793	142%

31.12.2020					
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (%) [*]	Wskaźnik płynności kwartalnej (%) [*]	Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie (%) ^{**}	Portfel Aktywów płynnych (m PLN) ^{***}	LCR (%)
Wskaźnik	21%	21%	21%	18 250	144%

^{*} Wskaźniki płynności natychmiastowej i kwartalnej: Relacja między wartością zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym, po uwzględnieniu haircutów dla standardowych operacji pieniężnych (włączając nadwyżkę rezerwy obowiązkowej), minus przewidywane odpływy netto (w ciągu najbliższych 3 dni roboczych dla wskaźnika płynności natychmiastowej oraz w ciągu najbliższych 3 miesięcy dla wskaźnika płynności kwartalnej we wszystkich walutach wymienialnych) do depozytów łącznie.

^{**} - Zabezpieczenie uznawane przez Bank Centralny / Depozyty łącznie: Relacja wartości zabezpieczenia uznawanego przez Bank Centralny, czyli bufor płynności możliwy do zdyskontowania w Banku Centralnym po uwzględnieniu haircutów dla standardowych transakcji pieniężnych (włączając nadwyżkę rezerwy obowiązkowej) oraz wartości depozytów łącznie. Wskaźnik ten jest obliczany na bazie kwoty nominalnej wymienionych produktów.

^{***} Portfel Aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP i należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP stosowany dla transakcji repo oraz o papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Bank monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR), Bank wyznacza wymóg pokrycia płynności (LCR). Minimalny, nadzorczy poziom wskaźnika LCR w wysokości 100%, który obowiązywał w 2021 roku, został spełniony przez Bank (na koniec grudnia 2021 roku wskaźnik LCR wynosił 142%). Wskaźnik ten jest wyznaczany codziennie i raportowany w okresach miesięcznych do NBP od marca 2014 roku. Wewnętrznie wskaźnik LCR szacowany jest codziennie i raportowany do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności w Banku na bazie dziennej. W 2021 r. Bank przestrzegał również nadzorczych wskaźników nałożonych Uchwałą KNF nr 386/2008 oraz regularnie obliczał wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). Od 28 czerwca 2021 r. NSFR jako obowiązkowa nadzorcza miara płynności długoterminowej zastąpiła miary nadzorcze M3 i M4 zdefiniowane przez KNF. W każdym kwartale wskaźnik NSFR był powyżej minimum nadzorczego w wysokości 100%. Na koniec grudnia 2021 roku wskaźnik NSFR wynosił 146%, na koniec grudnia 2020 roku był równy 125% (minimum nadzorcze obowiązuje od czerwca 2021 r.).

Ponadto Bank stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności został określony dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat.

W grudniu 2021 r. luki płynności utrzymywały się na dodatnich i bezpiecznych poziomach. Wyniki skumulowanych, urealnionych luk płynności (warunki normalne) przedstawiają poniższe tabele.

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2021					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	27 840	8 275	14 738	11 512	16 080	49 111
Urealnione pasywa bilansowe	10 775	4 143	7 395	6 065	9 122	67 360
Luka bilansowa	17 065	4 132	7 343	5 447	6 958	(18 249)
Skumulowana luka bilansowa	17 065	21 197	28 540	33 988	40 945	22 696
Urealnione aktywa pozabilansowe	89	61	309	24	14	1
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 474)	(90)	(136)	(41)	(22)	(1)
Luka pozabilansowa	(1 386)	(28)	173	(17)	(8)	(0)
Luka ogółem	15 680	4 104	7 516	5 430	6 950	(18 249)
Skumulowana luka ogółem	15 680	19 783	27 300	32 730	39 680	21 431

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2020					
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	Powyżej 5-ciu lat
Urealnione aktywa bilansowe	27 041	6 852	12 159	9 597	13 777	38 057
Urealnione pasywa bilansowe	12 492	4 403	7 885	6 079	9 180	58 835
Luka bilansowa	14 549	2 450	4 273	3 518	4 597	(20 778)
Skumulowana luka bilansowa	14 549	16 999	21 273	24 790	29 387	8 609
Urealnione aktywa pozabilansowe	82	53	75	70	23	2
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 400)	(49)	(83)	(65)	(35)	(4)
Luka pozabilansowa	(1 318)	4	(8)	5	(12)	(2)
Luka ogółem	13 231	2 454	4 266	3 523	4 585	(20 781)
Skumulowana luka ogółem	13 231	15 685	19 951	23 474	28 059	7 278

Bank opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające analizy wrażliwości oraz scenariusze warunków skrajnych (idiosynkratyczne, systemowe i stanowiące ich kombinację). Na cele testów warunków skrajnych, luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wycofanie depozytów, opóźnienia w spłatach kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złoteo).

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Banku oraz zapewnić zdolność Banku do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych. Dodatkowo, wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do określenia progów ostrzegawczych dla wskaźników wczesnego ostrzegania, których to zadaniem jest identyfikacja zbliżających się problemów płynnościowych i wskazanie Zarządowi na ewentualną konieczność uruchomienia Awaryjnego Planu Płynności.

Wyniki testów warunków skrajnych, przeprowadzonych w grudniu 2021 roku, pokazują, że najbardziej dotkliwy jest scenariusz „Run” na Bank połączony z obniżeniem ratingu („downgrade”), dla którego horyzont przeżycia wynosi 6 miesięcy. Wyniki testów warunków skrajnych wskazały, że Bank ma wystarczająco czasu na wykonanie procedur awaryjnych w przypadku ewentualnej materializacji scenariusza. Informacje odnośnie zarządzania ryzykiem płynności, w tym, informacje na temat wykorzystania limitów wewnętrznych i zewnętrznych, są przekazywane w cyklu miesięcznym do Komitetu Kapitałów, Aktywów i Pasywów, a kwartalnie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Proces planowania i budżetowania realizowany przez Bank obejmuje przygotowanie Planu Płynności co ma na celu zapewnienie, że wzrost biznesu będzie wspierany przez adekwatną strukturę finansowania płynności oraz przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Bank dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku). Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności. Awaryjny Plan Płynności jest aktualizowany co najmniej raz do roku. W 2021 roku, Awaryjny Plan Płynności był testowany i zaktualizowany w celu zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny. W Planie dostosowano również progi ostrzegawcze dla wskaźników wczesnego ostrzegania biorąc pod uwagę scenariusze i wyniki testów warunków skrajnych. Zaktualizowany Plan został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w grudniu 2021 r.

8.6. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2021 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi, w tym zakresie, przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęte rozwiązania sprawdziły się również w sytuacji związanej z Pandemią COVID-19. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności.

Kluczową rolę w codziennej działalności Banku odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia, stanowiąc pierwszą linię obrony. Drugą linią obrony jest poziom wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się organizacją procesów zarządzania i kontrolą akceptowalnego poziomu ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak: zgodność z przepisami, nadużycia, bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania oraz ubezpieczenia i powierzanie czynności podmiotom zewnętrznym. Trzecią linią obrony jest jednostka niezależnego audytu wewnętrznego.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Bank gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Bank wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

9. Opis transakcji z podmiotami powiązanymi

9.1. TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO I PODMIOTAMI ZALEŻNYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami Grupy w latach 2021 oraz 2020 wynikały z bieżącej działalności. Poniżej przedstawione zostały najistotniejsze kwoty transakcji wewnątrzgrupowych zawartych z następującymi podmiotami:

- MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY,
- MILLENNIUM LEASING,
- MILLENNIUM DOM MAKLERSKI,
- MILLENNIUM TFI
- MILLENNIUM SERVICE,
- MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES,
- MILLENNIUM GOODIE,
- PIAST EXPERT.

oraz kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (jednostka dominująca najwyższego szczebla), transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	172 801	611	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 410 915	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	208 874	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	751	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	34 361	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	1 133	100	0
Zobowiązania wobec klientów	464 275	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	394	159	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	64 085	0	65
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	60 956	0	0

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	0	1 237	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 716 908	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	208 874	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 177	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	34 168	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	0	23 601	127 903
Zobowiązania wobec klientów	500 049	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	5	333	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	96 801	0	122
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	88 675	0	0

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi (tys. zł) za okres 1.01-31.12.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	74 804	(325)	0
Prowizji	25 400	101	0
Instrumentów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 398	0	0
Dywidend	48 663	0	0
Pozostałe operacyjne netto	13 722	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	1 887	161	(190)
Prowizji	37	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	2 202	160	0
Pozostałe operacyjne netto	0	5	0
Działania	14 719	0	36

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązanymi (tys. zł) za okres 1.01-31.12.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	89 131	(232)	0
Prowizji	21 012	102	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	1 544	0	0
Dywidend	35 665	0	0
Pozostałe operacyjne netto	7 225	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	2 514	3	(325)
Prowizji	119	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	452	0
Pozostałe operacyjne netto	0	13	0
Działania	24 114	0	256

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązanymi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2021

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	1 510 199	103 198	0
udzielone	1 506 920	101 500	0
otrzymane	3 278	1 698	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	72 276	14 675	0

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązanymi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2020

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	866 424	100 774	0
udzielone	863 550	100 000	0
otrzymane	2 874	774	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	100 662	15 938	0

9.2. TRANSAKCJE Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2021 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,5	112,0
w tym limit niewykorzystany	145,2	64,2

Bank świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Banku, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami polityki kredytowej, transakcje mające charakter kredytu terminowego opisane w niniejszym punkcie posiadają stosowne zabezpieczenia służące ograniczeniu ryzyka kredytowego.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2021 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	-	-	-	Personalne z Osobą Nadzorującą

W wyniku zmian w składzie Rady Nadzorczej, w roku 2021 ustało personalne powiązanie z Klientem.

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2020 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,5	137,0
w tym limit niewykorzystany	179,7	111,3

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2020 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	9 976	3 000	161	Personalne z Osobą Nadzorującą

9.3. INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Banku został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (z uwzględnieniem salda utworzonych i rozwiązanych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. zł):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2021	10 500,0	1 831,1	12 331,1
2020	16 103,3	1 927,4	18 030,7

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2021 i 2020 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (w tys. PLN):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2021	2 167,3
2020	2 053,5

W 2021 członkowie Rady Nadzorczej otrzymali wynagrodzenie od Spółek Zależnych z tytułu pełnionych funkcji kwocie 105,6 tys. zł (w roku 2020 - 17,5 tys. zł).

10. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczane zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Bank stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów niepochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nieujmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Banku. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Banku są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Banku w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Bank za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych - bankowe papiery wartościowe (BPW), wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Wartość godziwą dla pozostałych zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez Bank (obligacje (BKMO)) oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość marży na ryzyko kredytowe. Bieżący poziom marż został wyznaczony na podstawie ostatnio zawartych transakcji o podobnym ryzyku kredytowym.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2021 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	37 088	37 764
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	943 315	943 230
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	22	66 389 244	64 295 912
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	186 247	185 787
Zobowiązania wobec klientów	33	91 672 296	91 609 959
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	0	0
Zobowiązania podporządkowane	36	1 541 144	1 538 598

* Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Banku, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2020 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	23	38 818	39 559
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	23	625 366	625 366
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	71 436 679	69 958 960
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	32	563 882	563 835
Zobowiązania wobec klientów	33	81 832 471	81 867 328
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	35	484 655	485 527
Zobowiązania podporządkowane	36	1 540 209	1 540 491

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2021

	Nota	Kwotowania aktywnego ryнку	Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z ryнку	Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z ryнку
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			57 643	29 008
Instrumenty dłużne		86 438		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			71 795	66 609
Instrumenty dłużne				127 499
Kredyty i pożyczki	22			362 992
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe				28 433
Instrumenty dłużne		17 924 059		
Kredyty i pożyczki	22			11 485 351
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		14 385	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			97 312	29 483
Pozycje krótkie		16 614		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		614 573	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2020

	Nota	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19			
Wycena instrumentów pochodnych			134 992	20 373
Instrumenty dłużne		269 412		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20			
Instrumenty kapitałowe			134 163	66 609
Instrumenty dłużne				50 335
Kredyty i pożyczki	22			1 615 753
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21			
Instrumenty kapitałowe				29 219
Instrumenty dłużne		18 597 147		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		21 795	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31			
Wycena instrumentów pochodnych			83 760	20 021
Pozycje krótkie		64 778		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	24		738 850	

Stosując kryterium techniki wyceny Bank na dzień 31.12.2021 r. klasyfikował do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmaniałaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje uprzywilejowane VISA Incorporation: sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Bank nie dokonywał transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki FVP&L	Kredyty i pożyczki FVOCI
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753	0
Rozliczenie / sprzedaż / zakup / przeniesienie do portfela	4 158	(5 055)	0	0	(1 348 014)	11 081 946
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(785)	0	0	267 079
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	55 372	136 326
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	4 328	(4 258)	0	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	77 164	39 881	0
Wynik z pozycji wymiany	0	0	0	0	0	0
Stan na 31.12.2021	28 397	(28 872)	95 042	127 499	362 992	11 485 351

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Bank zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Bank wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2019	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(34 996)	34 697	0	0	90 544
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	(175)	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	69 934
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(6 387)	6 688	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	(52 666)	(42 920)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	26	0	0
Stan na 31.12.2020	19 911	(19 559)	95 827	50 335	1 615 753

11. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

11.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko Bankowi. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 13. nota 16) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Banku

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 31.12.2021, w których Bank występował w roli powoda wynosiła 498,3 mln zł.

Postępowanie o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium ('Bank') otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank został zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 mln PLN.

Bank złożył odwołanie od decyzji w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Bank złożył apelację od wyroku w ustawowym terminie. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez UOKiK zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), tym bardziej nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę w zakresie nakładania kar. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank złożył do sądu II instancji.

Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Postępowanie w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK, w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2006 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 mln PLN. Bank, wraz z innymi bankami, złożył odwołanie od decyzji.

W związku z wyrokiem Sądu Najwyższego i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23.11.2020 r., sprawa obecnie toczy się przed sądem I instancji - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

W dniu 22 września 2020 r. Bank otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznającą za abuzywne klauzule określające zasady wymiany walut, stosowane w tzw. aneksie antyspreadowym, i jednocześnie zakazał ich stosowania.

Na Bank nałożono karę w wysokości 10,5 mln zł. Wysokość kary uwzględnia dwie okoliczności łagodzące: współpracę z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz zaprzestanie stosowania kwestionowanych postanowień.

Bank został również zobowiązany, po uprawomocnieniu się decyzji, do poinformowania konsumentów listem poleconym, że klauzule zostały uznane za niedozwolone, a zatem nie są dla nich wiążące (bez konieczności uzyskania orzeczenia sądu potwierdzającego tą okoliczność) oraz opublikować decyzję w sprawie na stronie internetowej Banku.

W pisemnym uzasadnieniu Prezes UOKiK zarzuca, że kursy walut ustalane przez Bank są swobodnie ustalane przez Bank (w oparciu o nieokreśloną w żadnych przepisach koncepcję średniego kursu na rynku międzybankowym). Co więcej, klient nie wie dokładnie, gdzie szukać tych stawek, ponieważ zapisy odsyłają do serwisu Reuters, bez sprecyzowania, o którą stronę dokładnie chodzi.

Zapisy odnoszące się do kursów walut w tabelach Banku zostały zakwestionowane, ponieważ Bank nie określa, kiedy i ile razy dziennie te tabele będą przygotowywane i publikowane.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał również, że w toku postępowania Bank Millennium przedstawił różne propozycje rozwiązań, które Prezes UOKiK uznał za niewystarczające.

Decyzja nie jest prawomocna. Bank złożył odwołanie od powyższej decyzji w ustawowym terminie. Bank ocenia, iż rokowania odnośnie szans procesowych na wygranie sprawy są pozytywne.

Sprawy sądowe przeciwko Bankowi

Najistotniejsze postępowania w grupie spraw sądowych, w których Bank występował w roli pozwanego na dzień 31.12.2021 r.:

- Bank jest stroną pozwaną w trzech postępowaniach sądowych, w których przedmiotem sporu jest wysokość opłaty interchange. W dwóch ze wspomnianych spraw Bank został pozwany solidarnie z innym bankiem, a w jednej z innym bankiem oraz organizacjami kartowymi. Łączna wartość roszczeń zgłoszona w tych sprawach wynosi 729,6 mln PLN. Postępowaniem o najwyższej wartości zgłoszonego roszczenia jest sprawa z powództwa PKN Orlen SA, w której powód żąda zapłaty 635,7 mln PLN. Powód w tym postępowaniu zarzuca, że banki działały w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2006-2014. W pozostałych dwóch sprawach zarzuty są podobne do zarzutów podnoszonych w sprawie z powództwa PKN Orlen SA, natomiast okres rzekomego porozumienia jest wskazywany na lata 2008-2014. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu w tych sprawach Bank nie utworzył rezerwy. Dodatkowo wskazujemy, że Bank uczestniczy w charakterze interwenienta ubocznego w czterech innych postępowaniach dotyczących opłaty interchange. Stroną pozwaną są inne banki. Powodowie w tych sprawach również zarzucają bankom działanie w ramach porozumienia ograniczającego konkurencję na rynku usług acquiringowych poprzez wspólne ustalanie wysokości krajowej stawki opłaty interchange w latach 2008-2014.

- Sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFWP-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty.

Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.

W sprawie z powództwa EFWP-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami. Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których Bank występował w roli pozwanego, wg stanu na 31.12.2021 r., wynosiła 2 204,8 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej oraz w **Rozdziale 12.** pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozvem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7.371.107,94 PLN. Postanowieniem z 1 kwietnia 2020 r. Sąd ustalił skład grupy zgodnie z żądaniem powoda oraz zdecydował o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadków na piśmie i wezwał strony do przestania pytań do świadków. Bank złożył pismo procesowe, zawierające pytania do świadków w lipcu 2020. Postanowieniem sądu z dnia 9 września 2021 r. Sąd wezwał świadków do złożenia pisemnych zeznań. Świadkowie będą mieli na tę czynność dwa miesiąc, licząc od doręczenia wezwania. W tym wypadku można spodziewać się również wyznaczenia terminu rozprawy - w przybliżeniu - w pierwszej połowie 2022 r. Należy jednak zaznaczyć, że powyższa prognoza jest uwarunkowana wynikiem oceny wpływu najnowszych zmian w ustawie Kodeks postępowania cywilnego na postępowania grupowe. W przypadku trudności z rozstrzygnięciem wątpliwości jakie pojawiły się co do tego, w jakim składzie sądy powinny prowadzić obecnie te postępowania (skład jednoosobowy, czy też, jak dotychczas składy trzyosobowe) może się okazać konieczne wyjaśnienie tej kwestii przez Sąd Najwyższy w formie uchwały, co spowoduje, że terminu rozprawy należałoby oczekiwać nawet pod koniec 2022 r.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. toczyło się również 327 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (sprawy, w których prezentowane jest wyłącznie roszczenie o zwrot prowizji lub opłaty UNWW).

Powództwa Rzecznika Finansowego o zaprzestanie nieuczciwych praktyk rynkowych:

W dniu 13 sierpnia 2020 r. do Banku wpłynął pozew Rzecznika Finansowego. Rzecznik Finansowy w swoim pozwie domaga się nakazania Bankowi oraz ubezpieczycielowi (TU Europa), aby zaprzestali stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych polegających na:

- prezentowaniu oferowanego ubezpieczenia spłaty pożyczki jako chroniącego interesy ubezpieczonych, w sytuacji gdy konstrukcja ubezpieczenia wskazuje, że chroni ono interesy Banku;
- stosowaniu klauzul, które wiążą wartość świadczenia ubezpieczeniowego z kwotą zadłużenia kredytobiorcy;
- stosowaniu klauzul ustalających wysokość składki ubezpieczeniowej bez uprzedniej oceny ryzyka (underwriting);
- stosowaniu klauzul wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela za wypadki ubezpieczeniowe wynikające z wcześniejszych przyczyn.

Rzecznik wnosi również o zobowiązanie Banku do publikacji na stronie internetowej Banku informacji o stosowaniu nieuczciwych praktyk rynkowych.

Pozew nie obejmuje żądania zapłaty przez Bank oznaczonych kwot. Niemniej uznanie praktyki za niedozwoloną może być przyczyną kreowania w przyszłości roszczeń przez klientów indywidualnych. Sprawa jest na etapie rozpoznawania przed sądem I instancji.

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych zostało opisane w **Rozdziale 12.** "Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych".

11.2. POZYCJE POZABILANSOWE

w tysiącach zł	31.12.2021	31.12.2020
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	17 365 756	16 589 172
Zobowiązania udzielone:	15 236 694	15 040 743
finansowe	12 658 407	12 478 702
gwarancyjne	2 578 287	2 562 041
Zobowiązania otrzymane:	2 129 062	1 548 429
finansowe	40 000	0
gwarancyjne	2 089 062	1 548 429

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Bank straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Bank tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego, a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej. W związku z tym, Bank uznaje, że wartości ujęte w powyższej tabeli są jednocześnie zbliżone do wartości godziwej prezentowanych zobowiązań warunkowych.

Struktura podmiotowa wszystkich udzielonych zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych:

Klient - sektor, w tys. PLN	31.12.2021	31.12.2020
sektor finansowy	803 464	871 846
sektor niefinansowy (firmy)	1 773 210	1 688 582
sektor budżetowy	1 613	1 613
Razem	2 578 287	2 562 041

Bank jako podmiot dominujący udzielił dla spółki zależnej - Millennium Leasing, 3 gwarancji spłaty kredytu na łączną kwotę 430,0 mln PLN oraz linii na gwarancje o łącznej wartości 283,1 mln PLN. Poza tym Bank udzielał gwarancji i poręczeń zewnętrznym podmiotom na zlecenie spółek Grupy Kapitałowej. Łączną wartość zobowiązań gwarancyjnych z powyższych tytułów przedstawia tabela:

Podmiot zależny, w tys. PLN	31.12.2021	31.12.2020
Millennium Leasing Sp. z o.o.	713 831	789 138
Millennium Service Sp. z o.o.	12 551	12 509
Millennium Goodie Sp. z o.o.	5 000	5 000
Razem	731 381	806 647

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w tys. PLN	31.12.2021	31.12.2020
Czynne gwarancje i poręczenia	1 434 928	1 734 814
Linie na gwarancje i poręczenia	1 149 877	832 408
Razem	2 584 805	2 567 222
Rezerwy utworzone	(6 519)	(5 181)
Zobowiązania udzielone - gwarancyjne po uwzględnieniu rezerw	2 578 287	2 562 041

Struktura zobowiązań udzielonych z tytułu czynnych gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów (w tys. zł.):

Według walut	31.12.2021	31.12.2020
PLN	897 677	978 315
Waluty obce	537 251	756 499
Razem	1 434 928	1 734 814

Według rodzaju zobowiązania	31.12.2021		31.12.2020	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	3 475	1 419 727	3 483	1 712 295
Poręczenie	0	0	0	0
Regwarancja	48	15 201	44	22 519
Razem	3 523	1 434 928	3 527	1 734 814

Według przedmiotu zobowiązania	31.12.2021			31.12.2020		
	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości
dobrego wykonania kontraktu	2 776	532 730	37,13%	2 701	496 270	28,61%
terminowej zapłaty za towar lub usługę	325	244 684	17,05%	298	229 175	13,21%
przetargowa	107	16 713	1,16%	176	14 523	0,84%
zapłaty czynszu	200	100 245	6,99%	222	99 120	5,71%
zwrotu zaliczki	56	40 102	2,79%	47	53 738	3,10%
celna	39	49 159	3,43%	44	68 628	3,96%
spłaty kredytu bankowego lub pożyczki	17	438 033	30,53%	18	770 694	44,42%
inne	3	13 262	0,92%	21	2 666	0,15%
RAZEM	3 523	1 434 928	100,00%	3 527	1 734 814	100,00%

12. Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

12.1. SPRAWY SĄDOWE I AKTUALNY STAN REZERW NA RYZYKO PRAWNE

Na dzień 31 grudnia 2021 r. Bank miał 11 070 umowy kredytowe i dodatkowo 913 umowy kredytowe z byłego Euro Banku (94% umów kredytowych przed sądem pierwszej instancji oraz 6% umów kredytowych przed sądem drugiej instancji) będących przedmiotem prowadzonych obecnie indywidualnych sporów sądowych (z wyłączeniem roszczeń wniesionych przez bank przeciw klientom, tzw. spraw windykacyjnych), dotyczących klauzul indeksacyjnych w walutowych kredytach hipotecznych z całkowitą wartością roszczeń wniesionych przez powodów wynoszącą 1 512,4 mln PLN oraz 121,3 mln CHF (portfel Banku Millennium: 1 391,9 mln PLN i 119,0 mln CHF oraz portfel byłego Euro Banku: 120,4 mln PLN i 2,3 mln CHF).

Roszczenia zgłaszane przez klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą przede wszystkim stwierdzenia nieważności umowy i zapłaty za zwrot rzekomo nienależytego świadczenia z uwagi na abuzywny charakter klauzul indeksacyjnych, lub też utrzymania umowy w PLN z oprocentowaniem indeksowanym do CHF Libor.

Bank jest poza tym stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest ustalenie odpowiedzialności Banku z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się w związku z zawartymi walutowymi kredytami hipotecznymi. Nie jest to spór o zapłatę. Orzeczenie w tym postępowaniu nie przyzna członkom grupy żadnych kwot. Liczba umów kredytowych objęta tym postępowaniem wynosi 3 281. Na obecnym etapie skład grupy został ustalony i potwierdzony przez sąd. Postępowanie weszło w fazę merytorycznego rozpatrywania. Decyzję o dopuszczeniu dowodów sąd podejmie na posiedzeniu niejawnym. Kolejna rozprawa zostanie wyznaczona z urzędu.

Natarczywa kampania reklamowa obserwowana w domenie publicznej wpływa na liczbę sporów sądowych. Do końca 2019 r. przeciwko Bankowi złożono 1 981 indywidualnych roszczeń (dodatkowo 236 przeciwko dawnemu Euro Bankowi), w 2020 r. liczba ta wzrosła o 3 007 (267) natomiast w 2021 r. wzrosła o 6 149 (417).

Z danych ZBP (Związek Banków Polskich) zebranych od wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne wynika, że znaczna większość sporów była prawomocnie korzystnie rozstrzygana dla banków do 2019 r. Jednakże, po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym 3 października 2019 r. (Sprawa C-260/18) proporcje zmieniły się na niekorzyść i w zdecydowanej większości przypadków banki przegrywały sprawy w sądach, w szczególności w sądach pierwszej instancji. Jeśli chodzi o sam Bank, do 31 grudnia 2021 r. ostatecznie rozstrzygnięto tylko 245 spraw (210 w roszczeniach klientów wobec Banku i 35 w roszczeniach wniesionych przez Bank wobec klientów tj. sprawy windykacyjne). 60% zakończonych indywidualnych spraw sądowych przeciwko Bankowi było rozstrzygnięte korzystnie dla Banku wliczając umorzenia i ugody ze skarżącymi. Niekorzystne orzeczenia (40%) dotyczyły zarówno unieważnienia umów kredytowych, jak i konwersji na PLN+LIBOR. Bank wnosi skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego od niekorzystnych dla Banku prawomocnych wyroków. Z drugiej strony statystyki orzeczeń sądów pierwszej instancji były w ostatnich okresach znacznie bardziej niekorzystne i ich liczba również wzrosła. Co do zasady Bank składa apelacje od negatywnych orzeczeń sądu I instancji.

Wartość brutto umów i pożyczek w ramach indywidualnych spraw sądowych i pozwów grupowych wniesionych przeciwko Bankowi na dzień 31.12.2021 r. wynosiła 4 382 mln zł. (w tym pozostająca do spłaty kwota kapitału umów kredytowych w ramach pozwu zbiorowego wyniosła 962 mln PLN na dzień 31.12.2021 r. Gdyby wszystkie umowy kredytowe Banku Millennium będące obecnie w postępowaniach sądowych indywidualnych i grupowych zostały uznane za nieważne bez odpowiedniego wynagrodzenia za wykorzystanie kapitału, koszt przed opodatkowaniem mógłby wynieść 4 020 mln zł. Końcowe straty mogą być niższe lub wyższe w zależności od ostatecznej linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie.

W 2021 r. Bank utworzył 2 086,0 mln zł rezerw oraz 219,2 mln zł na portfel byłego Euro Banku. Ostateczny poziom rezerw dla portfela Banku Millennium na koniec grudnia 2021 r. ukształtował się na poziomie 3 078,9 mln zł, a dla portfela byłego Euro Banku 253,7 mln zł.

Opracowana przez Bank metodologia opiera się na następujących głównych parametrach:

(1) liczbie bieżących spraw (w tym pozwów zbiorowych) i potencjalnych przyszłych sprawach sądowych, które pojawiają się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym,

(2) kwocie potencjalnej straty Banku w przypadku wydania konkretnego wyroku sądowego, uwzględniane są trzy negatywne scenariusze orzeczeń:

- nieważność umowy
- średni NBP
- PLN + LIBOR

(3) prawdopodobieństwie uzyskania określonego wyroku sądowego obliczanego na podstawie statystyk orzeczeń sektora bankowego w Polsce oraz uzyskanych opinii prawnych. Różnice w poziomie rezerw lub konkretnych strat będą zależeć od prawomocnych orzeczeń sądu w każdej sprawie oraz od liczby spraw sądowych.

(4) w przypadku scenariusza unieważnienia umowy kredytowej, nowym elementem branym pod uwagę, mając na uwadze oceny prawne, jest wyliczenie straty Banku z uwzględnieniem przypisania minimalnego prawdopodobieństwa uzyskania wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

(5) nowym elementem rozpoznany w metodologii są polubowne ugody z klientami zawierane na drodze sądowej lub pozasądowej. Pomimo determinacji Banku w dalszym podejmowaniu wszelkich możliwych działań w celu ochrony swoich interesów na drodze sądowej, Bank był otwarty na swoich klientów w celu wypracowania polubownych, indywidualnych rozwiązań na wynegocjowanych warunkach, zapewniających korzystne warunki przewalutowania kredytów na złotówki i / lub wcześniejszą spłatę (częściową lub całkowitą). W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych uległa znacznemu zmniejszeniu w 2021 roku. W związku z kontynuowanymi wysiłkami Banku podejmowanymi w celu dalszego podpisywania ugód, które wiążą się z dodatkowymi kosztami, dodano scenariusz dalszej materializacji negocjacji. Należy jednak zauważyć że:

a. negocjacje prowadzone są indywidualnie i mogą być w każdej chwili przerwane przez Bank,

b. z uwagi na poniesiony duży wysiłek negocjacyjny w 2021 r. maleje prawdopodobieństwo sukcesu w tych negocjacjach, a jednocześnie większość klientów miała już kontakt z Bankiem w sprawie ewentualnego negocjowania konwersji kredytów na złotówki, więc na chwilę obecną Bank przyjmuje konserwatywne podejście przy uwzględnianiu potencjalnego wpływu tego czynnika.

Ryzyko prawne portfela byłego Euro Banku jest w pełni pokryte Umową w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, zawartą z Société Générale S.A.

Bank przeanalizował wrażliwość metodologii obliczania rezerw, w przypadku której zmiana parametrów wpłynęłaby na wartość szacowanej straty związanej z ryzykiem prawnym sporu:

Parametr	Scenariusz:	Wpływ na stratę w wyniku ryzyka prawnego związanego z portfelem kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych
Zmiana w liczbie sporów sądowych	Dodatkowo 1 p.p. aktywnych klientów składa pozew sądowy przeciwko Bankowi.	56 mln PLN
Zmiana prawdopodobieństwa wygrania sprawy	Prawdopodobieństwo, że Bank wygra sprawę, jest niższe o 1 p.p.	40 mln PLN
Zmiana szacowanych strat dla każdego wariantu wyroku	Wzrost strat dla każdego wariantu wyroku o 1 p.p	32,5 mln PLN

Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty lub przewalutowania kredytów na PLN. W wyniku tych negocjacji liczba aktywnych walutowych kredytów hipotecznych zmniejszyła się w 2021 r. o 8 449 (w tym 69 potwierdzonych przez sąd) w porównaniu do ponad 57 800 aktywnych umów kredytowych na koniec 2020 r. Koszty poniesione w związku z tymi negocjacjami wyniosły od początku roku 364,3 mln zł i są prezentowane głównie w pozycji „Wynik z pozycji wymiany” w Rachunku zysków i strat.

Należy również nadmienić, że na 31.12.2021 Bank musiał utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych w związku z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (bufor walutowy Filaru II) w wysokości 2,82 p.p. (2,79 p.p. na poziomie Grupy), z których część została alokowana na ryzyko operacyjne/prawne.

3 października 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok w sprawie C-260/18 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Wyrok TSUE w zakresie dokonanej w nim interpretacji prawa Unii Europejskiej jest wiążący dla sądów krajowych. Orzeczenie to interpretowało art. 6 dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia wspomniany przepis musi być interpretowany w taki sposób, że (i) sąd krajowy może unieważnić umowę kredytową, jeśli usunięcie nieuczciwych warunków wykrytych w tej umowie zmieniłoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji klienta wynikające z unieważnienia umowy należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub dających się przewidzieć w czasie, kiedy powstał spór, a co do tego, czy konsument chce utrzymać umowę, decyduje jego wola; (iii) artykuł 6 dyrektywy wyklucza wypełnianie luk w umowie spowodowanych usunięciem nieuczciwych warunków umowy wyłącznie na podstawie krajowego ustawodawstwa o charakterze ogólnym lub przyjętych zwyczajów; (iv) artykuł 6 dyrektywy wyklucza utrzymanie nieuczciwych warunków umowy, jeśli konsument nie zgodził się na utrzymanie takich warunków. Można zauważyć, że TSUE poddał w wątpliwość możliwość dalszej realizacji umowy kredytowej w PLN przy utrzymaniu obliczania odsetek zgodnie z LIBOR.

Wyrok TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał wcześniej, że warunek umowny ma charakter abuzywny. Wyłączną prerogatywą sądów krajowych jest ocena, w trakcie postępowania sądowego, czy dany warunek umowny może być uważany za abuzywny w danych okolicznościach sprawy.

29 kwietnia 2021 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ('TSUE') wydał wyrok w sprawie C-19/20 w związku z pytaniami prejudycjalnymi złożonymi przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie przeciwko ex- BPH S.A. TSUE stwierdził że:

(i) sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody. Jednakże z dyrektywy Rady 93/13 nie wynika, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru pierwotnego warunku umownego miałoby co do zasady skutek w postaci unieważnienia umowy, jeśli zmiana tego warunku pozwala na przywrócenie równowagi między obowiązkami i prawami tych stron wynikającymi z umowy i na usunięcie wady obciążającej ten warunek.

(ii) sąd krajowy może usunąć jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy zniechęcający cel dyrektywy Rady 93/13 jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Jednocześnie, przepisy dyrektywy stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

(iii) skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

(iv) sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, obowiązany jest poinformować konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

7 maja 2021 Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu najwyższego wydał uchwałę której nadał moc zasady prawnej zgodnie z którą:

1. Niedozwolone postanowienie umowne (art. 3851 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2. Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

W tym kontekście, biorąc pod uwagę ostatnią niekorzystną ewolucję w orzecznictwie w zakresie walutowych kredytów hipotecznych, Bank będzie musiał regularnie dokonywać oceny i być może konieczne będzie dalsze zwiększanie salda rezerw dedykowanych na spory sądowe, w przypadku kontynuacji tego trendu.

Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne odnoszące się do walutowych kredytów hipotecznych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozpatrywanych sporów, co mogłoby doprowadzić do pojawienia się dalszych interpretacji, które byłyby istotne dla oceny ryzyka związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Kolejne wnioski o wyjaśnienie i orzeczenie skierowane do TSUE i polskiego Sądu Najwyższego zostały już złożone i mogą być dalej składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

12.2. ZDARZENIA, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPLYW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH I ZWIĄZANE Z NIM REZERWY

29 stycznia 2021 r. opublikowano zbiór pytań, z którymi Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego zwróciła się do Izby Cywilnej SN w pełnym składzie, co może mieć istotne konsekwencje w zakresie wyjaśnienia istotnych aspektów orzeczeń sądowych i ich konsekwencji. Izbę Cywilną Sądu Najwyższego poproszono o odpowiedź na pytania na temat kluczowych spraw dotyczących umów walutowych kredytów hipotecznych: (i) czy jest dopuszczalne zastąpienie - przepisami prawnymi lub normą zwyczajową - abuzywnych przepisów umowy odnoszących się do ustalania kursu walutowego; ponadto (ii) czy w przypadku niemożności ustalenia kursu walutowego waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego - jest dopuszczalne, by umowa była ważna w pozostałym zakresie; jak również (iii) czy w przypadku nieważności kredytu CHF, stosowałyby się teoria salda (powstaje pojedyncze roszczenie które odpowiada różnicy roszczenia banku i roszczenia klienta) lub teoria dwóch kondycji (odrębnie roszczenie banku i roszczenie klienta, które powinny zostać rozstrzygnięte odrębnie). Sąd Najwyższy poproszono również o odpowiedź na pytanie, (iv) od którego momentu rozpoczyna bieg okres przedawnienia w przypadku roszczenia banku o spłatę kwot wypłaconych jako kredyt i (v) czy banki oraz konsumenci mogą otrzymać wynagrodzenie za wykorzystanie swoich środków pieniężnych przez drugą stronę.

11 maja Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się o opinie na temat kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich to pięciu instytucji, w tym do Narodowego Banku Polskiego (NBP), Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF), Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka oraz Rzecznika Finansowego.

Stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Finansowego są generalnie korzystne dla konsumentów, natomiast NBP i UKNF prezentują stanowisko bardziej wyważone, zawierające sprawiedliwe zasady traktowania kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w walutach obcych w porównaniu do sytuacji kredytobiorców złotych, a także wyważone aspekty ekonomiczne dotyczące rozwiązania problemu, które mogłyby zostać rozważone przez Sąd Najwyższy.

W toku kolejnego posiedzenia w dniu 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy nie ustosunkował się do odpowiedzi na zadane pytania i nie jest znany nowy termin posiedzenia. Bank w stosownym czasie oceni wpływ orzeczeń Sądu Najwyższego na poziom rezerw na ryzyko prawne.

W sierpniu 2021 do TSUE skierowane zostało pytanie prejudycjalne (C-520/21) czy w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia.

Niezależnie od powyższego istnieje szereg pytań kierowanych przez polskie sądy do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sporów sądowych w Polsce.

Pytania te odnoszą się w szczególności do:

- możliwości zastąpienia abuzywnej klauzuli umownej przepisem dyspozytywnym;
- terminu przedawnienia roszczeń konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy, która została uznana za nieważną;
- możliwości stwierdzenia przez sąd abuzywności jedynie części warunku umownego.

Z zakresem rozliczeń pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą po upadku umowy kredytowej związane jest również zagadnienie prawne skierowane do siedmioosobowego składu Sądu Najwyższego (sygn. III CZP 54/21). Termin rozpoznania sprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia przedstawione także zostało zagadnienie czy umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej w świetle regulacji dotyczących prawa zatrzymania.

W dniu 8 grudnia 2020 roku p. Jacek Jastrzębski, przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), zaproponował wprowadzenie rozwiązania „sektorowego” w kwestii ryzyka związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi dla całego sektora. Rozwiązanie polegałoby na oferowaniu przez banki swoim klientom możliwości dobrowolnego przystępowania do układów, na podstawie których klient zawierałby z bankiem ugodę, tak jakby jego kredyt od samego początku był kredytem złotowym oprocentowanym za pomocą odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takiego kredytu.

Po tym publicznym ogłoszeniu propozycja stała się przedmiotem konsultacji pomiędzy bankami; konsultacje były prowadzone pod auspicjami KNF i Związku Banków Polskich. Ogólnie rzecz biorąc, banki oceniały warunki, w których takie rozwiązanie można by wdrożyć, oraz jego dalsze skutki.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w poprzednich sprawozdaniach finansowych Zdaniem Zarządu Banku ważnymi aspektami, które należy uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o potencjalnym wdrożeniu takiego programu, są: a) korzystna opinia lub przynajmniej brak sprzeciwu ze strony istotnych instytucji publicznych; b) wsparcie jego realizacji przez Narodowy Bank Polski; c) poziom pewności prawnej umów dotyczących ugody, które byłyby podpisane z kredytobiorcami; d) poziom wpływu finansowego przed i po opodatkowaniu; e) konsekwencje kapitałowe, w tym korekty regulacyjne poziomu wymogów kapitałowych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi.

W oparciu o aktualnie dostępne informacje, niektóre z wyżej wymienionych aspektów prawdopodobnie nie zostaną w pełni wyjaśnione i/lub osiągnięte.

Na czas publikacji niniejszego raportu ani Zarząd ani inny organ stanowiący Banku nie podjął jakiegokolwiek decyzji dotyczącej wdrożenia niniejszego programu. Jeżeli/kiedy będzie gotowa rekomendacja dotycząca programu, Zarząd przedłoży ją Radzie Nadzorczej oraz Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy biorąc pod uwagę istotność takiej decyzji oraz jej implikacji.

Bank Millennium przeprowadził wśród swoich klientów, we współpracy z zewnętrzną renomowaną firmą, ankietę dotyczącą chęci przyjęcia rozliczenia w warunkach rozwiązania sektorowego zaproponowanego przez Przewodniczącego KNF. 49% zapytanych klientów było wstępnie zainteresowanych skorzystaniem z oferty, 25% nie potrafiło jednoznacznie wyrazić swojej opinii, a 26% nie skorzystałoby z takiej oferty.

Zgodnie z aktualnymi obliczeniami wdrożenie rozwiązania, w którym kredyty byłyby dobrowolnie przewalutowane na złote, tak jak gdyby od początku były kredytami złotowymi oprocentowanymi na podstawie odpowiedniej stopy WIBOR powiększonej o marżę historycznie stosowaną do takich kredytów, mogłoby prowadzić do strat wynikających z przewalutowania takich kredytów (gdyby przewalutowaniem był objęty cały obecny portfel) z wpływem brutto (przed opodatkowaniem) między PLN 4 390 mln a PLN 4 848 mln (dane niezaudytowane). Skutki mogą ulec znacznej zmianie w przypadku zmian kursu walutowego i różnych założeń. Wpływ na kapitał można by częściowo zamortyzować i złagodzić poprzez połączenie istniejącej nadwyżki kapitału ponad obecne wymogi minimalne, redukcję aktywów ważonych ryzykiem oraz zmniejszenie lub wyeliminowanie bufora Filaru 2.

Z uwagi na złożoność spraw sądowych i niepewność co do ich wyniku, jak również potencjalne wdrożenie rozwiązania Przewodniczącego KNF lub potencjalne orzeczenia Sądu Najwyższego, trudno jest wiarygodnie oszacować potencjalny wpływ tak różnych rezultatów i ich interakcji na dzień publikacji sprawozdań finansowych.

13. Noty do Sprawozdania Finansowego

Wartości prezentowane w notach do sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1. PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	293 731	313 390
Instrumenty dłużne	157 405	313 390
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	136 326	0
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 381 845	2 602 344
Środki w Banku Centralnym	3 753	5 252
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 273 069	2 410 082
Instrumenty dłużne	620	1 065
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	278	793
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	461	6 436
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	103 664	178 716
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	63 888	108 455
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	55 372	69 934
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty pochodne	7 902	34 460
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	614	4 061
Razem	2 739 464	3 024 189

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony w **nocie (24)**.

Przychody odsetkowe za 2021 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 100 927 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za rok 2020 kwota tych odsetek wynosiła 114 318 tys. zł).

2. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Koszty odsetkowe od Zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu:	(125 247)	(533 813)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(3 511)	(10 431)
Zobowiązania wobec klientów	(68 970)	(444 615)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(1 791)	(7 795)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(3 267)	(11 599)
Zobowiązania podporządkowane	(40 076)	(51 441)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(7 632)	(7 932)
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	0
Inne	(3)	(47)
Razem	(125 250)	(533 860)

3. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

3a. Przychody z tytułu prowizji

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	131 838	102 572
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	78 916	67 738
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	177 771	165 850
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	16 157	17 530
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	235 579	221 085
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	106 247	118 340
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	81 398	79 041
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	6 166	6 640
Pozostałe prowizje	33 312	30 471
Razem	867 384	809 267

3b. Koszty z tytułu prowizji

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Prowizje za prowadzenie rachunków	(6 054)	(20 132)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(4 671)	(4 610)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(12 525)	(15 172)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(86 390)	(93 515)
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(15 036)	(16 440)
Pozostałe prowizje	(26 583)	(19 660)
Razem	(151 259)	(169 529)

4. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Aktywa finansowe nie przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 333	906
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 401	2 755
Inwestycje w jednostkach zależnych	48 663	35 665
Razem	52 397	39 326

5. WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Operacje instrumentami dłużnymi	12 896	130 767
Sprzedaż portfela wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 398	0
Koszty operacji finansowych	(3 751)	(3 129)
Razem	10 543	127 638

6. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Wynik na instrumentach dłużnych	(6 043)	12 867
Wynik na instrumentach pochodnych	(2 929)	52
Koszty operacji finansowych	0	0
Razem	(8 972)	12 919

7. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 881	(42 921)
Wynik na instrumentach kapitałowych	7 494	134 163
Wynik na instrumentach dłużnych	77 163	(52 666)
Razem	124 538	38 576

Wzrost wyniku z tytułu instrumentów dłużnych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy, wynika z pozytywnej wyceny części akcji VISA Incorporation nie dopuszczonych do obrotu (które Grupa na bazie interpretacji zapisów IAS 32 prezentuje jako instrument dłużny, akcje VISA dopuszczone do obrotu ujmowane są jako instrumenty kapitałowe).

Główna przyczyna wzrostu wyniku z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy została opisana w **nocie (22a)**.

8. WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie)	13 813	(7 594)
Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka	(13 302)	6 588
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(3 696)	(9 253)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkach działających za granicą	0	0
Razem	(3 185)	(10 259)

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	2 635	5 976
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	17 098	11 893
Przychody związane z działalnością windykacyjną	5 653	4 749
Pozostałe	258 095	118 247
Razem	283 481	140 865

10. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(4 366)	(2 733)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(11 966)	(7 307)
Koszty rezerw na roszczenia sporne	(112 726)	(16 874)
Koszty związane ze sprzedażą pozostałych usług	(2 588)	(3 643)
Przekazane darowizny	(900)	(849)
Koszty związane z windykacją	(48 419)	(18 956)
Rezerwa na potencjalne zwroty dla klientów*	(1 941)	(142 431)
Pozostałe	(15 754)	(27 043)
Razem	(198 660)	(219 836)

* W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten wyrok, w 2020 roku Bank ujął w rachunku zysków i strat zawiązanie rezerwy w kwocie 142,4 mln zł. Część tej rezerwy (88,5 mln zł) stanowiła strata księgowa roku 2020 wynikająca z wcześniejszych spłat klientów byłego Euro Bank dokonanych przed datą zakupu Euro Bank, co częściowo zostało skompensowane pozytywną wyceną umowy odszkodowawczej podpisanej z Societe Generale S.A. (35,8 mln zł) - efekt ten został rozpoznany jako „pozostałe przychody operacyjne”. W roku 2021 Bank nie utworzył dodatkowych rezerw z tego tytułu w ciężar rachunku zysków i strat natomiast wartość bilansowa nierozliczonej rezerwy na potencjalne zwroty według stanu na 31.12.2021 wyniosła 89,1 mln złotych.

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Koszty pracownicze	(767 923)	(813 783)
Wynagrodzenia	(633 640)	(685 532)
Narzuty na wynagrodzenia	(105 774)	(109 254)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(28 509)	(18 997)
rezerwy na odprawy emerytalne	(6 159)	(2 984)
rezerwy na niewykorzystane urlopy	1 382	8 750
pozostałe	(23 732)	(24 763)
Pozostałe koszty administracyjne	(612 279)	(683 337)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(63 039)	(60 798)
Koszty informatyki i łączności	(119 503)	(124 231)
Koszty wynajmu	(51 570)	(80 165)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(43 491)	(53 366)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(28 013)	(27 891)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(75 325)	(37 720)
Podatki i opłaty różne	(32 608)	(33 123)
Koszty KIR	(9 325)	(8 022)
Koszty PFRON	(6 705)	(7 704)
Koszty BFG	(118 210)	(167 185)
Koszty Nadzoru Finansowego	(12 713)	(10 203)
Pozostałe	(51 777)	(72 929)
Razem	(1 380 202)	(1 497 120)

12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(284 449)	(478 709)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(1 416 012)	(1 466 595)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 023 062	919 006
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	51 939	49 249
Sprzedaż wierzytelności	62 555	19 590
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	(5 993)	41
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	1	52
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(6)	0
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	7	52
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	7 835	1 464
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(54 970)	(73 893)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	62 805	75 357
Razem	(276 613)	(477 193)

13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	(7 642)	(7 846)
Razem	(7 642)	(7 846)

14. KOSZTY REZERW NA RYZYKO PRAWNE Z TYTUŁU WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH

01.01.2021 - 31.12.2021	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	960 046	884 755	75 291
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(24 059)	0	(24 059)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	2 305 157	0	2 305 157
Zmiana zasad rachunkowości z MSR 37 na MSSF 9	0	2 032 024	(2 032 024)
Zwiekszenie rezerw z tytułu różnic kursowych	91 470	0	91 470
Stan na koniec okresu	3 332 614	2 916 779	415 835

01.01.2020 - 31.12.2020	RAZEM	Alokowane na portfel kredytowy	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne
Stan na początek okresu	223 134	213 271	9 863
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	0	0	0
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	713 617	0	713 617
Zmiana zasad rachunkowości z MSR 37 na MSSF 9	0	671 484	(671 484)
Zwiekszenie rezerw z tytułu różnic kursowych	23 295	0	23 295
Stan na koniec okresu	960 046	884 755	75 291

15. AMORTYZACJA

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Rzeczowych aktywów trwałych	(147 903)	(154 192)
Wartości niematerialnych	(45 598)	(42 167)
Razem	(193 501)	(196 359)

16. PODATEK DOCHODOWY

16a. Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Bieżący podatek	(187 163)	(318 752)
Bieżący rok	(187 163)	(318 752)
Korekta lat ubiegłych	0	0
Podatek odroczone:	(122 349)	143 615
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	(122 349)	143 615
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(309 512)	(175 137)

16b. Efektywna stawka podatkowa

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Wynik finansowy brutto	-1 047 940	193 716
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	199 108	(36 806)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(510 845)	(141 031)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	53 056	26 817
Przychody z tytułu dywidend	9 702	7 300
Rozwiązanie pozostałych rezerw	43 057	9 432
Rozliczenia z SG (korekta ceny nabycia akcji Euro Bank S.A.)	0	10 039
Pozostałe	297	46
Koszty niestanowiące kosztów podatkowych	(563 900)	(167 848)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	0	(171)
Strata na zbyciu wierzytelności	(17)	(8)
Składka PFRON	(1 274)	(1 464)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(22 460)	(31 765)
Rozliczenia BFG SKOK PIAST	(397)	(1 824)
Podatek bankowy	(59 396)	(53 038)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	1 073	492
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(19 667)	(2 324)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(458 454)	(76 070)
Koszty z tytułu zawartych ugód	(1 068)	0
Pozostałe	(2 240)	(1 676)
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	0	246
Inne różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym (w tym ulga B+R)	2 224	2 454
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(309 512)	(175 137)
Efektywna stawka podatkowa	/-/*	90,41%

* Za rok 2021 Bank zarejestrował ujemny wynik finansowy brutto a jednocześnie obciążenie podatkowe o charakterze kosztowym, w związku z tym Bank nie dokonał kalkulacji efektywnej stawki podatkowej.

16c. Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitale własnym

	31.12.2021	31.12.2020
Wycena aktywów inwestycyjnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	130 468	(55 383)
Wycena portfela kredytów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(50 745)	0
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	71 993	8 439
Zyski /(straty) aktuarialne	(259)	732
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach	151 457	(46 212)

Zmiany podatku odroczonego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym zostały zaprezentowane w **Nocie (39b)**.

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-17

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych (WHT) odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB (MBF) z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). 11 czerwca 2021 r. Bank otrzymał decyzje ZUCS w ramach II instancji zmniejszające zaległość w WHT za lata 2015-16 z 6,6 do 5,3 mln zł. Kwota ta wraz z odsetkami została zapłacona przez Bank w dniu 18 czerwca 2021r. Bank wniósł skargi od tych decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie (WSA). WSA wyrokami z dnia 13 i 27 października 2021 r. uchylił w całości decyzje ZUCS. ZUCS złożył skargi kasacyjne od niekorzystnych dla siebie wyroków do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

13 kwietnia 2021 r. wszczęta została przez Naczelnika ZUCS kontrola w WHT za 2017 r. Zgodnie z przewidywaniami w wyniku kontroli z dnia 29 września 2021 r. ZUCS również zakwestionował zwolnienie z WHT odsetek wypłaconych do MBF w tym roku (kwota spornego WHT wynosi za ten rok ok. 2,2 mln zł). Bank również nie zgadza się z tymi ustaleniami i będzie kontynuował spór z ZUCS. Aktualnie Bank oczekuje na wszczęcie postępowania podatkowego w celu wydania przez ZUCS decyzji.

Bank otrzymał ekspertyzę prawną z dnia 29 stycznia 2020 r. profesorów z Katedry Prawa Finansów Publicznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w świetle której stanowisko ZUCS w toczonym sporze zostało uznane za niezgodne z przepisami prawa podatkowego.

17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

Zgodnie z wymogami MSR 33, Bank wylicza zysk na jedną akcję na podstawie danych skonsolidowanych i prezentuje go odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

18a. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2021	31.12.2020
Gotówka	874 739	785 357
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	2 304 997	674 932
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	3 179 736	1 460 289

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2021 do 30 stycznia 2022 w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 1 789 522 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

18b. Kasa, środki w Banku Centralnym - wg struktury walutowej

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	2 918 689	1 203 776
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	261 047	256 513
waluta: USD	41 867	42 623
waluta: EUR	180 932	176 917
waluta: CHF	15 396	14 844
waluta: GBP	19 203	17 747
pozostałe waluty	3 649	4 382
Razem	3 179 736	1 460 289

19. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

19a. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2021	31.12.2020
Dłużne papiery wartościowe	86 438	269 412
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	86 438	269 412
a) bony		
b) obligacje	86 438	269 412
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	86 651	155 365
Razem	173 089	424 777

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w Rozdziale 14., punkt 2).

19b. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg wartości bilansowej

	31.12.2021	31.12.2020
o stałej stopie procentowej	61 340	222 091
o zmiennej stopie procentowej	25 098	47 321
Razem	86 438	269 412

19c. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	3 486
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 729	9 110
powyżej 1 roku do 5 lat	70 202	203 783
powyżej 5 lat	14 507	53 033
Razem	86 438	269 412

19d. Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych i instrumentów kapitałowych przeznaczonych do obrotu

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	269 412	874 033
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	9 558 488	23 863 524
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(9 740 856)	(24 469 464)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(606)	1 319
Stan na koniec okresu	86 438	269 412

19e. Aktywa i Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - Wycena pochodnych instrumentów finansowych i korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz Pozycje krótkie wg stanu na:

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	1 581 520	5 152 404	7 451 331	204 180	(15 062)	10 834	25 896
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 200 000	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	1 581 520	3 661 923	6 710 870	204 180	(15 076)	4 859	19 935
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	290 481	740 461	0	14	5 975	5 961
2. Walutowe instrumenty pochodne*	17 683 449	1 959 787	508 031	0	(24 607)	46 809	71 416
Kontrakty walutowe	2 345 059	1 333 632	226 723	0	9 000	16 620	7 620
Swapy walutowe	15 338 390	626 155	281 308	0	(33 607)	30 189	63 796
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w depozyty	69 733	144 415	560 079	0	(28 872)	0	28 872
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
4. Opcje na indeksy	75 407	155 345	578 837	0	28 397	29 008	611
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	19 410 109	7 411 951	9 098 278	204 180	(40 144)	86 651	126 795
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	-	-	-	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	16 614

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2020	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	994 077	2 071 597	8 534 566	101 867	22 631	35 839	13 208
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	800 000	0	0	133	133	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	980 584	1 191 375	7 896 214	101 867	22 494	35 621	13 127
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	13 493	80 222	638 352	0	4	85	81
2. Walutowe instrumenty pochodne*	12 892 220	4 301 888	649 596	0	28 601	99 153	70 552
Kontrakty walutowe	2 638 460	1 693 617	433 337	0	19 612	34 882	15 270
Swapy walutowe	10 253 760	2 608 271	216 259	0	8 989	64 271	55 282
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0	0
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	252 018	707 315	408 113	0	(19 559)	0	19 559
Opcje wbudowane w depozyty	201 333	625 428	408 113	0	(17 815)	0	17 815
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	50 685	81 887	0	0	(1 744)	0	1 744
4. Opcje na indeksy	364 733	633 269	456 015	0	19 911	20 373	462
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	14 503 048	7 714 069	10 048 290	101 867	51 584	155 365	103 781
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	-	-	-	-	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	64 778

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

20. AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2021	31.12.2020
Instrumenty kapitałowe	138 404	200 772
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	138 404	200 772
Dłużne papiery wartościowe	127 499	50 335
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	127 499	50 335
Razem	265 903	251 107

21. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

21a. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2021	31.12.2020
Dłużne papiery wartościowe	17 924 059	18 597 147
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	17 488 780	18 219 260
a) bony	0	0
b) obligacje	17 488 780	18 219 260
Papiery wartościowe banku centralnego	0	0
a) bony	0	0
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	435 279	377 887
a) notowane	435 279	377 887
b) nienotowane	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	28 433	29 219
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem	17 952 492	18 626 366
W tym:		
Instrumenty notowane na aktywnym rynku	17 924 059	18 597 147
Instrumenty nienotowane na aktywnym rynku	28 433	29 219

21b. Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2021	31.12.2020
o stałej stopie procentowej	14 748 049	14 759 537
o zmiennej stopie procentowej	3 176 010	3 837 610
Razem	17 924 059	18 597 147

21c. Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	4 892 493	81 719
powyżej 1 roku do 5 lat	12 608 072	17 483 598
powyżej 5 lat	423 494	1 031 830
Razem	17 924 059	18 597 147

21d. Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	18 626 366	21 856 275
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	220 431 922	92 015 953
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(220 127 625)	(95 422 844)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(978 170)	176 956
Odpisy z tytułu utraty wartości	0	0
Inne	(1)	26
Stan na koniec okresu	17 952 492	18 626 366

22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

22a. Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wartość bilansowa:	31.12.2021	31.12.2020
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	362 992	1 615 753
Kredyty i pożyczki udzielone	98 324	771 780
- klientom indywidualnym	98 324	771 780
Należności z tytułu kart płatniczych	264 668	843 973
- od podmiotów gospodarczych	40	13 002
- od klientów indywidualnych	264 628	830 971

W momencie wdrożenia MSSF9 Grupa wyodrębniła ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik które ujmuję w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, pomimo iż sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W 2021 r. w wyniku zmiany zapisów umownych (eliminacja cechy mnożnika) część z tych ekspozycji zaczęła być ponownie wyceniana według zamortyzowanego kosztu. Zmiana dotyczyła kredytów w przypadkach których klienci całkowicie spłacili swoje zaangażowanie od którego odsetki naliczane były w oparciu o starą formułę zawierającą mnożnik. Ekspozycje zaciągnięte po tym czasie na nowych warunkach umownych (bez mnożnika), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu).

W efekcie, w roku 2021 r., odnotowano następujące zmiany w sprawozdaniach finansowych:

1. w rachunku zysków i strat około 64 milionów złotych przychodów zostało ujęte w pozycji „Wynik portfela kredytów o wartości godziwej” z tytułu odwrócenia kosztów korekty do wartości godziwej. Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami oceny ryzyka portfela kredytowego Bank zawiązał na ekspozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu stosowne odpisy z tytułu utraty wartości ujmując je jako koszt w rachunku zysków i strat. Z uwagi na charakter ekspozycji obydwie kwoty miały podobną wartość.
2. W bilansie wartość portfela kredytów obowiązkowo wycenianego według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zmniejszyła się około 1 280 milionów złotych w ujęciu netto.

22b. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Wartość bilansowa:	31.12.2021	31.12.2020
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody *	11 485 351	0
Przedsiębiorstwa	0	0
Osoby prywatne	11 485 351	0
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0

Wartość bilansowa wg terminów zapadalności	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	20 524	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	40 323	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	206 691	0
powyżej 1 roku do 5 lat	1 432 742	0
powyżej 5 lat	9 785 071	0
Razem	11 485 351	0

22c. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	62 252 150	3 086 613	3 260 481	(301 099)	(204 420)	(1 704 481)	66 389 244
Przedsiębiorstwa	17 676 299	493 321	587 328	(88 670)	(23 496)	(226 403)	18 418 379
Osoby prywatne	44 331 071	2 593 288	2 673 153	(212 250)	(180 924)	(1 478 078)	47 726 260
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	244 780	4	0	(179)	0	0	244 605

31.12.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	66 885 250	3 362 114	3 394 059	(344 844)	(214 789)	(1 645 111)	71 436 679
Przedsiębiorstwa	16 263 984	936 896	741 869	(99 169)	(25 859)	(337 795)	17 479 926
Osoby prywatne	50 309 628	2 425 215	2 652 190	(245 411)	(188 930)	(1 307 316)	53 645 376
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	311 638	3	0	(264)	0	0	311 377

Bank dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisań częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 373 milionów złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r.

22d. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone	61 026 591	67 310 576
- podmiotom gospodarczym	12 483 399	12 280 659
- klientom indywidualnym	48 461 938	54 932 396
- jednostkom budżetowym	81 254	97 521
Należności z tytułu kart płatniczych	784 117	83 131
- od podmiotów gospodarczych	14 711	197
- od klientów indywidualnych	769 406	82 934
Skupione wierzytelności	6 381 501	5 839 676
- podmiotów gospodarczych	6 218 121	5 625 600
- jednostek budżetowych	163 380	214 076
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	8 020	7 419
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	103	2 748
Inne	18 311	3 049
Odsetki	380 601	394 823
Razem	68 599 244	73 641 422
Odpisy aktualizujące wartość należności	(2 210 000)	(2 204 743)
Razem wartość bilansowa	66 389 244	71 436 679

22e. Jakość portfela kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	68 599 244	73 641 422
z rozpoznaną utratą wartości	3 260 481	3 394 059
bez rozpoznaney utraty wartości	65 338 763	70 247 363
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 210 000)	(2 204 743)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 704 481)	(1 645 111)
na ekspozycje bez rozpoznaney utraty wartości	(505 519)	(559 632)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	66 389 244	71 436 679

22f. Podział kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu ze względu na metodę szacunku utraty wartości

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	68 599 244	73 641 422
wyceniane indywidualnie	721 092	895 795
wyceniane portfelowo	67 878 152	72 745 627
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 210 000)	(2 204 743)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(227 756)	(328 561)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(1 982 244)	(1 876 182)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	66 389 244	71 436 679

22g. Podział kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu ze względu na rodzaj klientów

	31.12.2021	31.12.2020
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	68 599 244	73 641 422
korporacyjnym	19 001 733	18 254 390
indywidualnym	49 597 511	55 387 032
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(2 210 000)	(2 204 743)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(338 749)	(463 086)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(1 871 251)	(1 741 657)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	66 389 244	71 436 679

22h. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	2 204 743	1 801 122
Zmiana w wartości rezerw:	5 257	403 621
Odpisy dokonane w okresie	1 377 980	1 466 595
Wartości spisane w ciężar odpisów	(270 015)	(145 652)
Odwrocenie odpisów w okresie	(992 801)	(919 006)
Sprzedaż wierzytelności	(145 828)	(59 662)
Utworzenie KOIM*	35 850	37 798
Wyłączenie bilansu otwarcia do portfela FVTOCI	(12 884)	0
Zmiana z tytułu różnic kursowych	9 372	19 510
Inne	3 583	4 038
Stan na koniec okresu	2 210 000	2 204 743

* Zgodnie z MSSF9 Bank nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Bank posiada w bilansie aktywa POCI w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
31.12.2021			
- Przedsiębiorstwa	59	231	290
- Osoby prywatne	241 218	(15 488)	225 730
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2020			
- Przedsiębiorstwa	59	255	313
- Osoby prywatne	399 392	(26 607)	372 784
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

22i. Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości i wartości bilansowej brutto Kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu w podziale na koszyki i klasy

Przedsiębiorstwa: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	99 169	25 859	338 049	(255)	462 822
Transfery między koszykami	11 891	(30 153)	18 262	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	45 241	0	0	0	45 241
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(54 521)	29 218	(3 647)	24	(28 927)
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(11 503)	(1 727)	(13 489)	0	(26 719)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	(1 395)	0	(4 616)	0	(6 011)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(111 545)	0	(111 545)
KOIM	0	0	3 712	0	3 712
Inne (w tym różnice kursowe)	(212)	299	(92)	0	(5)
Razem	88 670	23 496	226 634	(231)	338 569

Przedsiębiorstwa: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	16 263 983	936 896	741 811	59	17 942 749
Transfery między koszykami	74 219	(150 741)	76 523	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	7 105 600	0	0	0	7 105 600
Splacone kredyty i pożyczki	(5 464 882)	(298 576)	(154 499)	0	(5 917 957)
Sprzedaż	(326 724)	0	(5 363)	0	(332 087)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(122 071)	0	(122 071)
Inne (w tym różnice kursowe)	24 103	5 742	50 869	0	80 714
Razem	17 676 299	493 320	587 269	59	18 756 948

Osoby prywatne: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	245 411	188 930	1 280 709	26 607	1 741 657
Transfery między koszykami	163 947	(226 349)	62 402	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	183 399	0	0	0	183 399
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(331 219)	242 967	475 193	0	386 941
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(37 415)	(23 797)	(102 540)	(10 919)	(174 671)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	(12 884)	0	(139 817)	0	(152 701)
Spisanie w ciężar odpisów	(205)	(1 920)	(156 145)	(200)	(158 470)
KOIM	0	0	32 139	0	32 139
Inne (w tym różnice kursowe)	1 216	1 095	10 648	0	12 959
Razem	212 250	180 924	1 462 590	15 488	1 871 252

Osoby prywatne: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	50 309 628	2 425 215	2 252 798	399 392	55 387 033
Transfery między koszykami	(1 339 861)	772 055	567 806	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	13 507 559	0	0	0	13 507 559
Splacone kredyty i pożyczki	(5 468 291)	(577 081)	(146 867)	(50 128)	(6 242 366)
Transfer do portfela FVTOCI	(11 243 351)	0	0	0	(11 243 351)
Alokacja rezerw na ryzyko prawne do portfela kredytowego	(1 888 437)	(41 201)	(102 386)	0	(2 032 024)
Sprzedaż	(242 000)	0	(107 481)	(93 473)	(442 954)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(131 240)	(16 704)	(147 944)
Inne (w tym różnice kursowe)	695 824	14 299	99 305	2 131	811 559
Razem	44 331 071	2 593 288	2 431 935	241 218	49 597 512

Sektor publiczny: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	264	0	0	0	264
Transfery między koszykami	0	0	0	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	25	0	0	0	25
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(86)	0	0	0	(86)
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(24)	0	0	0	(24)
Inne (w tym różnice kursowe)	0	0	0	0	0
Razem	179	0	0	0	179

Sektor publiczny: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	311 638	3	0	0	311 641
Transfery między koszykami	(1)	1	0	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	22 330	0	0	0	22 330
Splacone kredyty i pożyczki	(89 187)	0	0	0	(89 187)
Sprzedaż	0	0	0	0	0
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	0	0	0
Inne (w tym różnice kursowe)	0	0	0	0	0
Razem	244 780	4	0	0	244 784

22j. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu wg terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	3 968 352	2 746 516
do 1 miesiąca	1 164 838	675 546
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 361 732	2 143 833
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	6 965 830	6 744 223
powyżej 1 roku do 5 lat	25 062 654	25 663 239
powyżej 5 lat	26 699 794	33 167 590
dla których termin zapadalności upłynął	1 995 443	2 105 652
Odsetki	380 601	394 823
Razem brutto	68 599 244	73 641 422

22k. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wycenianych wg zamortyzowanego kosztu wg struktury walutowej

	31.12.2021			31.12.2020		
	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość bilansowa
W walucie polskiej	54 790 940	(1 942 281)	52 848 659	56 292 558	(1 919 247)	54 373 311
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	13 808 304	(267 719)	13 540 585	17 348 864	(285 496)	17 063 368
waluta: USD	116 213	(3 138)	113 075	115 851	(3 524)	112 327
waluta: EUR	3 687 714	(46 198)	3 641 516	3 333 690	(45 014)	3 288 676
waluta: CHF	9 998 100	(218 279)	9 779 821	13 895 335	(236 900)	13 658 435
pozostałe waluty	6 277	(104)	6 173	3 988	(58)	3 930
Razem	68 599 244	(2 210 000)	66 389 244	73 641 422	(2 204 743)	71 436 679

23. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

23a. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom

31.12.2021	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	37 089	0	0	(1)	0	0	37 088
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	943 555	0	0	(239)	0	0	943 316
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	268 837	0	0	0	0	0	268 837

31.12.2020	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	38 821	0	0	(3)	0	0	38 818
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	625 366	0	0	0	0	0	625 366
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	66 350	0	0	0	0	0	66 350

23b. Instrumenty dłużne

	31.12.2021	31.12.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0
sektor budżetowy	37 088	38 818
Razem	37 088	38 818

23c. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym

	31.12.2021	31.12.2020
Rachunki bieżące	152 645	102 684
Lokaty	617 681	522 532
Kredyty i pożyczki udzielone	173 055	0
Odsetki	173	150
Razem należności brutto	943 554	625 366
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(239)	0
Razem należności netto	943 315	625 366

23d. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	152 645	102 684
do 1 miesiąca	572 951	522 532
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	40 000	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	5 037	0
powyżej 1 roku do 5 lat	172 749	0
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	173	150
Razem brutto	943 555	625 366

23e. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg struktury walutowej

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	438 699	24 582
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	504 856	600 784
waluta: USD	22 964	32 630
waluta: EUR	364 048	488 671
waluta: CNY	32 430	29 926
waluta: CHF	20 189	6 119
waluta: GBP	4 390	7 397
waluta: JPY	29 031	7 301
pozostałe waluty	31 804	28 740
Razem brutto	943 555	625 366

23f. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości dla Lokat oraz kredytów i pożyczek udzielonych bankom i innym instytucjom monetarnym

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	0	0
Odpisy dokonane w okresie	(239)	0
Odwrócenie odpisów w okresie	0	0
Stan na koniec okresu	(239)	0

23g. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

	31.12.2021	31.12.2020
banki i inne instytucje monetarne	0	66 351
pozostałe przedsiębiorstwa	268 533	0
odsetki	303	(1)
Razem	268 837	66 350

24. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Począwszy od 1 stycznia 2006 Bank ustanowił pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych niezaklasyfikowanych i niebędących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi, zawierany w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych w walutach obcych, z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem.

Zatwierdzona w Banku Strategia Ryzyka określa ogólne zasady zabezpieczenia ryzyka rynkowego generowanego przez działalność komercyjną. Transakcje zewnętrzne kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń są wskazane w Strategii tuż po naturalnym zabezpieczeniu ekonomicznym. Bank zastosował (wg stanu na 31.12.2021 r.) rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu wyeliminowania zmienności przepływów pieniężnych:

- od kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz finansujących je depozyty w PLN,
- od aktywów finansowych denominowanych w PLN,
- z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych, które można przypisać do ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego w horyzoncie czasowym ograniczonym do terminu zapadalności instrumentów zabezpieczających, zaprezentowanych w **nocie (24b)**.

Ponadto Bank nadal stosował zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej.

Pozycje zabezpieczane i zabezpieczające są ekonomicznie powiązane w taki sposób, że reagują one w sposób podobny na zabezpieczane ryzyko, ich wycena zostanie skompensowana w odpowiedzi na zmiany stóp rynkowych i kursu walutowego. Bank przeprowadza comiesięczne testy efektywności, oblicza i porównuje zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających. Efektywność zabezpieczenia jest mierzona metodą derywatu hipotetycznego, która zakłada prezentację pozycji zabezpieczanej jako hipotetyczny derywat, dla którego zmiany wartości godziwej są porównywane ze zmianami wartości godziwej instrumenty zabezpieczającego.

Nieefektywność zabezpieczenia może wynikać z różnic w terminach przeszacowania pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających lub z wyznaczenia jako pozycji zabezpieczającej istniejącego instrumentu pochodnego. Bank desygnuje instrumenty zabezpieczające w dacie zawarcia transakcji i w ten sposób eliminuje to źródło nieefektywności. Raportowana przez Bank nieefektywność zabezpieczenia obejmuje również amortyzację skumulowanych do daty likwidacji zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych w dniu ich likwidacji jako zabezpieczające.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku (wg stanu na 31.12.2021 r.):

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote aktywa finansowe. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela złotych aktywów finansowych	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jak i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikające ze zmienności rynkowych stóp procentowych.	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

24a. Rachunkowość zabezpieczeń

31.12.2021	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym *							
Kontrakty CIRS	1 963 585	1 491 326	12 328 234	0	(283 605)	14 385	297 990
Kontrakty IRS	0	800 000	5 075 500	0	(316 583)	0	316 583
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	90 000	0	0	0	0
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	1 963 585	2 291 326	17 493 734	0	(600 188)	14 385	614 573

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2020	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	4 214 237	5 833 452	20 482 303	0	(632 447)	21 795	654 242
Kontrakty IRS	0	500 000	2 680 000	0	(45 903)	0	45 903
Kontrakty FXS	2 531 417	0	0	0	(29 116)	0	29 116
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	50 000	0	90 000	(9 588)	0	9 588
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	6 745 653	6 383 452	23 162 303	90 000	(717 055)	21 795	738 850

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

** Pozycja zawiera transakcje z przyszłą datą wymiany początkowej o wartości 10 645 826 tys. zł, zawarte w celu zapewnienia ciągłości finansowania portfela CHF po rozliczeniu aktywnych obecnie kontraktów.

24b. Rachunkowość zabezpieczeń z tytułu zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych aktywów finansowych	2026-11-05
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych	2025-01-07
Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej	2026-08-26
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	2030-04-30

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2021 roku wyniosła -3 696 tys. zł. (w 2020 roku było to odpowiednio -9 253 tys. zł).

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat została zaprezentowana w **nocie (8)**.

24c. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych - Instrumenty zabezpieczane

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Wartość kapitałów z tytułu czynnych relacji zabezpieczających	Wartość kapitałów do rozliczenia z tytułu zakończonych relacji zabezpieczających
▪ CIRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 690	(26 914)	(1 304)
▪ IRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	158 382	(158 382)	0
▪ FX swap	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 643	0	0
▪ FX spot	Przyszłe przychody i koszty odsetkowe	(444)	(16 944)	0
▪ IRS	Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(11 499)	0	(1 049)
▪ IRS	Instrumenty dłużne	179 211	(174 318)	0
Razem		334 983	(376 558)	(2 353)

24d. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych - Instrumenty zabezpieczające

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat	Reklasyfikacja z kapitału do Rachunku zysków i strat
- CIRS	(5 690)	(490)	0
- IRS	(158 382)	0	0
- FX swap	(3 643)	0	0
- FX spot	444	0	0
- IRS	11 499	(3 206)	0
- IRS	(179 211)	0	0
Razem	(334 983)	(3 696)	0

24e. Zabezpieczenie wartości godziwej - Instrumenty zabezpieczane

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie
IRS	Instrumenty dłużne wyceniane przez inne całkowite dochody	(13 301)
Razem		(13 301)

24f. Zabezpieczenie wartości godziwej - Instrumenty zabezpieczające

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat
IRS	13 813	512
Razem	13 813	512

25. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

25a. Inwestycje w jednostkach powiązanych

	31.12.2021	31.12.2020
Inwestycje w jednostkach zależnych	208 889	208 874

25b. Inwestycje w jednostkach powiązanych

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	208 874	88 874
Nabycie MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.	15	0
Utworzenie Millennium Bank Hipoteczny S.A.	0	120 000
Likwidacja udziału w BG Leasing S.A.	0	(900)
Wykorzystanie odpisu na akcje BG Leasing S.A.	0	900
Stan na koniec okresu	208 889	208 874

25c. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2021

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Banku w kapitałach własnych	% udziału Banku w głosach na WZA lub ZW
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	98	98
MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.*	spółka jeszcze nie prowadzi działalności operacyjnej	Warszawa	100	100
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50+1akcja	50+1akcja

25c. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2021 - cd.

Nazwa	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał zakładowy	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	120 000	0	0	290 502	176 147	40 000	901	(5 230)	zależna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	63 942	0	0	7 331 012	7 122 396	48 195	123 024	26 124	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLEPSKI S.A.*	16 500	0	0	310 042	262 154	16 500	28 910	13 729	zależna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	1 000	0	0	91 302	30 442	1 000	49 750	31 165	zależna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	597	0	1 000	19 103	16 776	500	4 353	97	zależna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	98	0	0	442	35	100	1 538	34	zależna
MILLENNIUM FINANCIAL SERVICES Sp. z o.o.	14	0	0	spółka jeszcze nie prowadzi działalności operacyjnej					zależna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	5 737	0	0	6 050	115	5 757	2	(48)	zależna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	6 700	(6 700)	0	spółka w likwidacji					zależna
RAZEM	214 589	(6 700)	1 000						

* Millennium Dom Maklerski S.A., spółka zależna od Banku jest właścicielem 100% pakietu akcji Millennium TFI S.A.

25d. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2020

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Banku w kapitałach własnych	% udziału Banku w głosach na WZA lub ZW
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	czynności banku hipotecznego	Warszawa	100	100
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100
MILLENNIUM DOM MAKLEPSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	98	98
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji	usługi marketingowe	Tychy	100	100
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50+1akcja	50+1akcja

25d. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2020 - cd.

Nazwa	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał zakładowy	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM BANK HIPOTECZNY S.A.	120 000	0	0	120 421	720	40 000	18	(299)	zależna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	63 942	0	0	7 118 434	6 924 848	48 195	142 221	2 505	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.*	16 500	0	0	188 102	154 016	16 500	11 226	(2 969)	zależna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	1 000	0	0	176 600	111 020	1 000	86 106	35 892	zależna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	597	0	1 000	5 710	4 146	500	7 088	(205)	zależna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	98	0	0	366	20	100	1 120	24	zależna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji**	5 737	0	0	6 270	530	6 199	245	(459)	zależna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	6 700	(6 700)	0		spółka w likwidacji				zależna
RAZEM	214 574	(6 700)	1 000						

* Millennium Dom Maklerski S.A., spółka zależna od Banku jest właścicielem 100% pakietu akcji Millennium TFI S.A.

** dane wg stanu na 30.09.2020

26. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

26a. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2021	31.12.2020
Grunty	2 270	2 270
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	67 554	66 639
Urządzenia techniczne i maszyny	88 546	87 064
Środki transportu	6 862	5 851
Inne środki trwałe	23 184	24 018
Środki trwałe w budowie	63 187	59 156
Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	276 962	296 328
Razem	528 565	541 326

26b. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2021 - 31.12.2021

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 270	305 447	246 557	22 714	90 165	59 156	454 477	1 180 786
b) zwiększenia (z tytułu)	0	14 206	30 438	7 691	7 102	55 936	83 336	198 709
zakup	0	0	0	0	0	40 908	0	40 908
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	14 206	30 438	0	7 102	0	0	51 746
przyjęcie w ramach leasingu finansowego	0	0	0	7 691	0	0	83 336	91 027
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	14 660	0	14 660
inne	0	0	0	0	0	368	0	368
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	15 899	15 161	2 764	5 643	51 905	47 220	138 592
sprzedaż	0	0	2 656	0	371	0	0	3 027
likwidacja	0	11 783	6 090	0	2 943	0	47 220	68 036
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	51 747	0	51 747
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	4 116	6 415	2 764	2 329	0	0	15 624
inne	0	0	0	0	0	158	0	158
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	303 754	261 834	27 641	91 624	63 187	490 593	1 240 903
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	229 952	159 493	16 863	66 147	0	158 149	630 604
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	(2 608)	13 795	3 916	2 293	0	55 482	72 878
odpis bieżący (RZiS)	0	10 125	28 221	6 541	6 941	0	96 075	147 903
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	0	(2 531)	0	(341)	0	0	(2 872)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(8 906)	(5 890)	0	(2 050)	0	(40 593)	(57 439)
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	(3 766)	(6 045)	(2 625)	(2 277)	0	0	(14 713)
inne	0	(61)	40	0	20	0	0	(1)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	227 344	173 288	20 779	68 440	0	213 631	703 482
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 856	0	0	0	0	0	8 856
zwiększenie	0	0	0	0	0	0	0	0
zmniejszenie	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 856	0	0	0	0	0	8 856
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	67 554	88 546	6 862	23 184	63 187	276 962	528 565
w tym: rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu	0	6 695	17 698	6 862	706	50	276 962	308 973

26c. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2020 - 31.12.2020

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	prawa do użytkowania powierzchni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 270	300 860	230 315	21 807	79 446	63 102	444 227	1 142 027
b) zwiększenia (z tytułu)	0	10 801	24 843	1 501	12 970	44 730	45 269	140 114
zakup	0	0	0	0	0	25 743	0	25 743
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	10 801	24 843	0	12 970	0	0	48 614
przyjęcie w ramach leasingu finansowego	0	0	0	1 501	0	0	45 269	46 770
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	18 987	0	18 987
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	6 214	8 601	594	2 251	48 676	35 019	101 355
sprzedaż	0	2 375	1 273	0	63	0	0	3 711
likwidacja	0	3 428	4 064	0	2 024	0	35 019	44 535
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	48 614	0	48 614
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	411	3 264	594	164	0	0	4 433
inne	0	0	0	0	0	62	0	62
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	305 447	246 557	22 714	90 165	59 156	454 477	1 180 786
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	223 254	138 239	11 093	60 667	0	77 412	510 665
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	6 698	21 254	5 770	5 480	0	80 737	119 939
odpis bieżący (RZiS)	0	11 740	29 498	6 309	6 858	0	99 787	154 192
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	(1 851)	(1 127)	0	(42)	0	0	(3 020)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(3 089)	(3 900)	0	(1 171)	0	(19 050)	(27 210)
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	(164)	(3 177)	(539)	(143)	0	0	(4 023)
inne	0	62	(40)	0	(22)	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	229 952	159 493	16 863	66 147	0	158 149	630 604
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 856	0	0	0	0	0	8 856
zwiększenie	0	0	0	0	0	0	0	0
zmniejszenie	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 856	0	0	0	0	0	8 856
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	66 639	87 064	5 851	24 018	59 156	296 328	541 326
w tym: rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu	0	10 075	22 427	5 851	1 652	50	296 328	336 382

27. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

27a. Wartości niematerialne

	31.12.2021	31.12.2020
Wartość firmy - połączenie z Euro Bank S.A.	192 126	192 126
Pozostałe wartości niematerialne:	193 073	181 594
prawa autorskie, patenty i podobne wartości	35 470	31 924
oprogramowanie komputerowe (licencje)	90 876	48 419
inne	12 866	17 883
zaliczki na wartości niematerialne	53 861	83 368
Razem	385 199	373 720

27b. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2021 - 31.12.2021

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	65 668	316 849	26 067	83 368	491 952
b) zwiększenia (z tytułu)	17 089	69 496	0	57 506	144 091
nakłady na wartości niematerialne	0	0	0	43 806	43 806
inwestycje nieopłacone	0	0	0	13 700	13 700
rozliczenie z zaliczek	17 089	69 496	0	0	86 585
c) zmniejszenia (z tytułu)	248	3 918	1 307	87 013	92 486
likwidacja	248	3 901	1 307	0	5 456
rozliczenie zaliczek na wartości niematerialne	0	0	0	86 953	86 953
inne	0	17	0	60	77
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	82 509	382 427	24 760	53 861	543 557
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	33 744	268 430	8 184	0	310 358
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	13 295	23 121	3 710	0	40 126
odpis bieżący (RZiS)	13 543	27 039	5 016	0	45 598
likwidacja	(248)	(3 901)	(1 306)	0	(5 455)
inne	0	(17)	0	0	(17)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	47 039	291 551	11 894	0	350 484
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	35 470	90 876	12 866	53 861	193 073

27c. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2020 - 31.12.2020

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	42 376	279 582	26 065	89 388	437 411
b) zwiększenia (z tytułu)	23 292	37 267	2	55 134	115 695
nakłady na wartości niematerialne	0	0	0	43 790	43 790
inwestycje nieopłacone	0	0	0	11 344	11 344
rozliczenie z zaliczek	23 292	37 267	2	0	60 561
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	0	0	61 154	61 154
likwidacja	0	0	0	0	0
rozliczenie zaliczek na wartości niematerialne	0	0	0	60 561	60 561
inne	0	0	0	593	593
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	65 668	316 849	26 067	83 368	491 952
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	24 703	241 670	1 817	0	268 190
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	9 041	26 760	6 367	0	42 168
odpis bieżący (RZiS)	8 893	26 908	6 367	0	42 168
likwidacja	0	0	0	0	0
inne	148	(148)	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	33 744	268 430	8 184	0	310 358
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	31 924	48 419	17 883	83 368	181 594

28. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

28a. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	31.12.2021			31.12.2020		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	1 659	(3 421)	(1 762)	1 659	(3 507)	(1 848)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(21 915)	(2 128)	(24 043)	128 219	(149 996)	(21 777)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	12 450	(13 284)	(834)	12 285	(14 486)	(2 201)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	10 742	(77 286)	(66 544)	30 241	(33 021)	(2 780)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(75 737)	(75 737)	0	(77 075)	(77 075)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	147 394	0	147 394	188 794	0	188 794
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	398 267	0	398 267	405 834	0	405 834
Świadczenia pracownicze	18 687	0	18 687	19 420	0	19 420
Prawa do użytkowania	6 620	0	6 620	8 432	0	8 432
Rezerwy na koszty	88 584	0	88 584	83 764	0	83 764
Wycena aktywów inwestycyjnych, kredytów, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	207 631	(56 174)	151 457	9 172	(55 384)	(46 212)
Wycena akcji (udziałów)	1 273	(36 440)	(35 167)	1 273	(24 790)	(23 517)
Pozostałe	2 332	(1 236)	1 096	3 054	125	3 179
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	873 724	(265 706)	608 018	892 147	(358 134)	534 013
w tym długoterminowe aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto			313 432			279 894

28b. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2020	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2021
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(1 848)		86		(1 762)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(21 777)		(2 266)		(24 043)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(2 201)		1 367		(834)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(2 780)		(63 764)		(66 544)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(77 075)		1 338		(75 737)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	188 794		(41 400)		147 394
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	405 834		(7 567)		398 267
Świadczenia pracownicze	19 420		(733)		18 687
Prawa do użytkowania	8 432		(1 812)		6 620
Rezerwy na przyszłe koszty	83 764		4 820		88 584
Wycena aktywów inwestycyjnych, kredytów, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(46 212)			197 669	151 457
Wycena akcji (udziałów)	(23 517)		(11 650)		(35 167)
Pozostałe	3 179	(1 315)	(768)		1 096
Razem	534 013	(1 315)	(122 349)	197 669	608 018

28c. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2019	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2020
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(686)	0	(1 162)	0	(1 848)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(22 519)	0	742	0	(21 777)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(6 364)	0	4 163	0	(2 201)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(4 894)	0	2 114	0	(2 780)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(73 860)	0	(3 215)	0	(77 075)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	180 305	0	8 489	0	188 794
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	321 341	0	84 493	0	405 834
Świadczenia pracownicze	20 140	0	(720)	0	19 420
Prawa do użytkowania	5 971	0	2 461	0	8 432
Rezerwy na przyszłe koszty	19 408	0	64 356	0	83 764
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(15 680)	0	0	(30 532)	(46 212)
Wycena akcji (udziałów)	(22 415)	0	(1 102)	0	(23 517)
Pozostałe	4 665	15 518	(17 004)	0	3 179
Razem	405 412	15 518	143 615	(30 532)	534 013

28d. Zmiany podatku odroczonego

	1.01.2021 - 31.12.2021	1.01.2020 - 31.12.2020
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	86	(1 162)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(2 266)	742
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	1 367	4 163
Odsetki do zapłacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(63 764)	2 114
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	1 338	(3 215)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	(41 400)	8 489
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	(7 567)	84 493
Świadczenia pracownicze	(733)	(720)
Prawa do użytkowania	(1 812)	2 461
Rezerwy na przyszłe koszty	4 820	64 356
Wycena akcji (udziałów)	(11 650)	(1 102)
Pozostałe	(768)	(17 004)
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	(122 349)	143 615
Wycena aktywów inwestycyjnych, kredytów, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	197 669	(30 532)

28e. Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2021	31.12.2020
Bezterminowo	12 125	12 125
Razem	12 125	12 125

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Bank dokonał kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2021	31.12.2020
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	608 018	534 013
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	608 018	534 013

29. INNE AKTYWA

	31.12.2021	31.12.2020
Koszty do rozliczenia w czasie	109 339	97 328
Dochody do otrzymania	27 141	21 187
Rozliczenia międzybankowe	0	12
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	23 469	0
Należności od dłużników różnych	426 993	237 992
Rozrachunki publiczno-prawne	23 638	7 387
Razem pozostałe aktywa, brutto	610 580	363 906
Odpisy aktualizujące	(25 991)	(22 513)
Razem pozostałe aktywa, netto	584 589	341 393
▪ w tym pozostałe aktywa finansowe *	451 612	236 678
▪ w tym pozostałe aktywa długoterminowe	969	1 879

* w pozostałych aktywach finansowych ujęto całość pozostałych aktywów netto z wyłączeniem Kosztów do rozliczenia w czasie, Rozrachunków publiczno-prawnych oraz pozycji Pozostałe

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności od Société Générale S.A. z tytułu umowy w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącej Portfela CHF, mającej na celu ograniczenie ryzyka związanego z kredytami hipotecznymi byłego Euro Bank w kwocie 257,5 milionów złotych.

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Należności od dłużników różnych” zostały ujęte należności z tytułu unieważnionych sądowo hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 24,4 milionów złotych.

30. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

Według stanu na dzień 31.12.2021 oraz 31.12.2020 Bank nie klasyfikował żadnych składników majątku do kategorii Aktywa trwałe do zbycia.

31. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2021	31.12.2020
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	126 795	103 781
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	0	0
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	16 614	64 778
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	143 409	168 559

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w **nocie (19)**.

32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

32a. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych

	31.12.2021	31.12.2020
W rachunku bieżącym	64 309	57 220
Depozyty terminowe	106 569	481 490
Otrzymane kredyty i pożyczki	15 000	25 000
Odsetki	369	172
Razem	186 247	563 882

32b. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	64 309	57 220
do 1 miesiąca	22 669	481 338
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	43900	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	40000	0
powyżej 1 roku do 5 lat	15 000	25 152
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	369	172
Razem	186 247	563 882

32c. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg struktury walutowej

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	167 210	393 669
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	19 037	170 213
waluta: USD	456	2 006
waluta: EUR	18 581	40 304
waluta: CHF	0	127 903
pozostałe waluty	0	0
Razem	186 247	563 882

33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

33a. Zobowiązania wobec klientów wg struktury rodzajowej

	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	65 783 239	61 696 895
Rachunki bieżące	55 953 207	50 647 924
Depozyty terminowe	9 565 717	10 807 126
Inne	237 776	188 369
Naliczone odsetki	26 539	53 476
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	22 278 081	17 302 406
Rachunki bieżące	15 481 067	13 183 715
Depozyty terminowe	6 434 038	3 761 220
Inne	360 665	344 918
Naliczone odsetki	2 311	12 553
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 610 976	2 833 170
Rachunki bieżące	3 385 595	2 707 623
Depozyty terminowe	215 889	105 079
Inne	9 417	20 461
Naliczone odsetki	75	7
Razem	91 672 296	81 832 471

33b. Zobowiązania wobec klientów wg terminów zapadalności

	31.12.2021	31.12.2020
rachunki bieżące	74 819 869	66 539 262
do 1 miesiąca	6 817 747	4 763 568
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 254 940	4 905 277
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 803 883	3 759 671
powyżej 1 roku do 5 lat	1 906 400	1 772 255
powyżej 5 lat	40 532	26 402
Odsetki	28 925	66 036
Razem	91 672 296	81 832 471

33c. Zobowiązania wobec klientów wg struktury walutowej

	31.12.2021	31.12.2020
W walucie polskiej	81 904 492	73 480 869
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	9 767 804	8 351 602
waluta: USD	2 169 222	2 025 275
waluta: EUR	7 002 313	5 793 962
waluta: GBP	393 989	348 677
waluta: CHF	182 569	162 659
pozostałe waluty	19 711	21 029
Razem	91 672 296	81 832 471

34. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU

Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu:

	31.12.2021	31.12.2020
wobec Banku Centralnego	0	0
wobec pozostałych banków	0	248 566
wobec klientów	18 037	0
odsetki	1	0
Razem	18 038	248 566

35. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE

35a. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31.12.2021	31.12.2020
Obligacje i bony dłużne	0	250 000
Bankowe papiery wartościowe	0	234 428
Odsetki	0	227
Razem	0	484 655

35b. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, wg terminów wymagalności

	31.12.2021	31.12.2020
do 1 miesiąca	0	32 916
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	68 292
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	383 220
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	0	227
Razem	0	484 655

35c. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	484 655	1 003 657
Zwiększenia, z tytułu:	3 267	41 157
emisja bankowych papierów wartościowych	0	29 558
połączenie z Euro Bank S.A.	0	0
naliczenie odsetek	3 267	11 599
Zmniejszenia, z tytułu:	(487 922)	(560 159)
wykup bankowych papierów wartościowych	(234 428)	(246 582)
wykup obligacji	(250 000)	(300 000)
wypłata odsetek	(3 494)	(13 577)
Stan na koniec okresu	0	484 655

35d. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Według stanu na 31.12.2021 Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych.

Wg stanu na 31.12.2020	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2021/01	32 916	2021-01-29	-
BPW_2021/03	20 635	2021-03-01	-
BPW_2021/03A	14 004	2021-03-01	-
BPW_2021/03B	8 035	2021-03-29	-
BPW_2021/03C	25 619	2021-03-29	-
BPW_2021/04	7 365	2021-04-30	-
BPW_2021/04A	28 109	2021-04-30	-
BPW_2021/05	5 083	2021-05-28	-
BPW_2021/05A	9 292	2021-05-31	-
BPW_2021/05B	24 747	2021-05-31	-
BPW_2021/06A	11 593	2021-06-28	-
BPW_2021/06	11 198	2021-06-30	-
BPW_2021/06B	14 771	2021-06-30	-
BPW_2021/07	9 206	2021-07-22	-
BPW_2021/07A	11 855	2021-07-22	-
EBK_011221C	250 227	2021-12-01	-
Razem	484 655		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpił poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Na dzień 31.12.2020 r. Bank, w wyniku połączenia Euro Bank S.A., wykazał zobowiązanie z tytułu obligacji wyemitowanych przez Euro Bank S.A. o wartości nominalnej 250 milionów złotych. Saldo odsetek naliczonych od tych zobowiązań wyniosło 227 tys. PLN.

36. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

36a. Zobowiązania podporządkowane

	31.12.2021	31.12.2020
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_071227R	700 000	700 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	4,81%	2,55%
Termin wymagalności	07.12.2027	07.12.2027
Odsetki	2 214	1 174
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_300129W	830 000	830 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	2,55%	2,58%
Termin wymagalności	30.01.2029	30.01.2029
Odsetki	8 930	9 035
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	1 541 144	1 540 209

36b. Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	1 540 209	1 546 205
Zwiększenia, z tytułu:	40 076	51 441
emisja obligacji podporządkowanych	0	0
naliczenie odsetek	40 076	51 441
Zmniejszenia, z tytułu:	(39 141)	(57 437)
splata obligacji podporządkowanych	0	0
splata odsetek	(39 141)	(57 437)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 541 144	1 540 209

W latach 2021 i 2020 Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

37. REZERWY

37a. Rezerwy

	31.12.2021	31.12.2020
Udzielone zobowiązania i gwarancje	44 955	52 728
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	549 450	105 643
Razem	594 405	158 371

37b. Zmiana stanu rezerw na Udzielone zobowiązania i gwarancje

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	52 728	53 856
Utworzenie rezerw	54 970	73 893
Rozwiązanie rezerw	(62 805)	(75 357)
Różnice kursowe	62	336
Stan na koniec okresu	44 955	52 728

37c. Zmiana stanu rezerw na Nierozstrzygnięte sprawy sporne

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	105 643	37 162
Utworzenie rezerw	112 726	16 874
Rozwiązanie rezerw	(9 463)	(13 331)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(24 059)	(489)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych*	2 305 157	713 617
Alokacja do portfela kredytowego**	(2 032 024)	(671 484)
Różnice kursowe	91 470	23 294
Stan na koniec okresu	549 450	105 643

* Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych zostało szerzej opisane w **Rozdziale 12. „Ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych”**.

** W roku 2021 Bank zmienił zasadę rachunkowości i dokonał alokacji części rezerw utworzonych na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych do portfela kredytowego, dokonano też stosownej korekty danych porównywalnych według stanu na 31 grudnia 2020 i 31 grudnia 2019 prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym (więcej informacji na ten temat zaprezentowano w **Rozdziale 7. Polityka rachunkowości**).

38. INNE ZOBOWIĄZANIA

38a. Inne zobowiązania

	31.12.2021	31.12.2020
Krótkoterminowe	1 496 886	1 476 954
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	39 347	38 520
Koszty do zapłacenia - pozostałe	187 959	188 382
Rezerwa na zwroty na ubezpieczenia	306 955	346 567
Rozliczenia międzybankowe	484 728	341 353
Rezerwa na potencjalne zwroty opłat w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu	89 091	113 731
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	31 833	1 537
Wierzyciele różni	168 629	246 069
Zobowiązania z tytułu leasingu	95 369	105 202
Zobowiązania wobec budżetu	36 570	25 511
Przychody przyszłych okresów	39 158	50 446
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	13 626	15 364
Rezerwy na odprawy emerytalne	3 182	3 006
Pozostałe	439	1 266
Długoterminowe	488 889	489 702
Rezerwy na odprawy emerytalne	31 527	31 995
Przychody przyszłych okresów	0	0
Zobowiązanie do zapłaty - BFG*	173 039	139 845
Zobowiązania z tytułu leasingu	275 251	304 916
Koszty do zapłacenia	9 072	12 946
Razem	1 985 775	1 966 656
w tym pozostałe zobowiązania finansowe**	1 340 523	1 289 290

* Bank korzysta z możliwości wnoszenia części składek do BFG w formie zobowiązania do zapłaty co polega na rozpoznaniu zobowiązania do zapłaty przy jednoczesnym utrzymywaniu aktywów obciążonych w formie dłużnych papierów wartościowych przechowywanych na odrębnym, utworzonym w tym celu rachunku

** do pozostałych zobowiązań finansowych zalicza się całość Innych zobowiązań z wyłączeniem Przychodów przyszłych okresów, Rezerw na zwroty, Zobowiązań wobec budżetu, Zobowiązań do zapłaty składki dla BFG oraz pozycji Pozostałe

Według stanu na 31 grudnia 2021 w pozycji „Wierzyciele różni” zostały ujęte zobowiązania z tytułu unieważnionych sądownie hipotecznych kredytów walutowych w kwocie 20,1 milionów złotych.

38b. Zobowiązania z tytułu leasingu

	31.12.2021	31.12.2020
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu	389 434	432 741
Niezrealizowane koszty finansowe	(18 814)	(22 623)
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	370 620	410 118
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	101 072	111 588
powyżej 1 roku do 5 lat	205 292	208 661
powyżej 5 lat	83 070	112 492
Razem	389 434	432 741
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	95 369	105 202
powyżej 1 roku do 5 lat	194 389	196 260
powyżej 5 lat	80 862	108 656
Razem	370 620	410 118

38c. Zmiana stanu rezerw na niewykorzystane urlopy

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	15 364	24 212
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	(1 382)	(8 750)
Wykorzystanie rezerw	(356)	(98)
Stan na koniec okresu	13 626	15 364

38d. Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalne

	01.01.2021 - 31.12.2021	01.01.2020 - 31.12.2020
Stan na początek okresu	35 001	32 728
Utworzenie / Odwrócenie rezerw	6 159	2 984
Wykorzystanie rezerw	(1 232)	(1 440)
(Zyski) / straty aktuarialne	(5 219)	729
Stan na koniec okresu	34 709	35 001

39. KAPITAŁ WŁASNY

39a. Kapitał zakładowy

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY					Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.		
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj Uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imienne założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym nie były dokonywane konwersje akcji imiennych zwykłych na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 107 608, z czego 61 600 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 31 grudnia 2021 roku. Informacja na temat akcjonariusza - Banco Comercial Portugues S.A., zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 24 marca 2021 roku.

Natomiast dane dotyczące stanu posiadania akcji Banku przez Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny, Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander i Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień” i ich udział w kapitale zakładowym Banku, został obliczony na podstawie Rocznej struktury aktywów ww. Funduszy według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl, www.aviva.pl i www.pzu.pl). Dla dokonania wymienionych kalkulacji założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w wysokości 8,1658 PLN.

Najwięksi akcjonariusze Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA):

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2021	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	99 291 825	8,18	99 291 825	8,18
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	72 760 035	6,00	72 760 035	6,00
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	69 451 428	5,73	69 451 428	5,73

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2020	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	109 924 704	9,06	109 924 704	9,06
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	85 697 263	7,06	85 697 263	7,06
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 760 035	6,33	76 760 035	6,33

39b. Skumulowane inne całkowite dochody

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości, dla instrumentów dłużnych oraz portfela kredytowego, z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Efekt wyceny instrumentów kapitałowych nie podlega przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat.
- zysków /strat aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty powstałe z wyceny zobowiązań wynikających z utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego, a parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości bieżącej tych zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2021	31.12.2020
Efekt wyceny (brutto)	(797 143)	243 221
Podatek odroczoney	151 457	(46 212)
Efekt wyceny netto	(645 686)	197 009

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczoney	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	291 495	(55 383)	236 112
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(12 896)	2 450	(10 446)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(660)	125	(535)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(963 829)	183 128	(780 701)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(785)	149	(636)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(686 675)	130 469	(556 206)

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczone	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	114 539	(21 762)	92 777
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(130 767)	24 846	(105 921)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(794)	151	(643)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	308 692	(58 651)	250 041
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(175)	33	(142)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	291 495	(55 384)	236 111

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczone	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(44 419)	8 439	(35 980)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(338 189)	64 256	(273 933)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	3 696	(702)	2 994
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(378 912)	71 993	(306 919)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczone	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(28 885)	5 488	(23 397)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	(24 787)	4 710	(20 077)
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	9 253	(1 758)	7 495
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(44 419)	8 439	(35 980)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczone	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 854)	732	(3 122)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	5 219	(992)	4 227
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	1 365	(260)	1 105

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2020 - 31.12.2020

	Wartość brutto	Podatek odroczone	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(3 125)	593	(2 532)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(729)	139	(590)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(3 854)	732	(3 122)

Kapitał z aktualizacji wyceny portfela kredytów wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2021 - 31.12.2021

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	0	0	0
Zyski lub straty z tytułu wyceny portfela odnoszone na kapitał własny	259 546	(49 314)	210 232
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w wyniku utraty wartości	7 533	(1 431)	6 102
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	267 079	(50 745)	216 334

39c. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2021	374 957	5 655 919	228 902	18 579	6 278 357
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy	0	18 579	0	(18 579)	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom	0	(3 374)	0	0	(3 374)
wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	(1 357 452)	(1 357 452)
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2021	374 957	5 671 124	228 902	(1 357 452)	4 917 531
	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2020	374 957	5 098 295	228 902	560 727	6 262 881
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy	0	560 727	0	(560 727)	0
obciążenie z tytułu wydania akcji własnych pracownikom		(3 103)			(3 103)
wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	18 579	18 579
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2020	374 957	5 655 919	228 902	18 579	6 278 357

40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

31.12.2021	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	87 332	44 813	40 142	15 000	0	187 287
Zobowiązania wobec klientów	81 643 636	5 267 328	2 824 137	1 910 432	40 532	91 686 065
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przrzeczeniem odkupu	18 040	0	0	0	0	18 040
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania podporządkowane	8 930	0	48 119	219 340	1 614 664	1 891 053
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	6 597 730	2 815 476	3 594 126	4 675 899	132 180	17 815 411
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	444 840	556 050	1 556 228	11 347 744	0	13 904 862
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	12 658 407	0	0	0	0	12 658 407
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	2 578 287	0	0	0	0	2 578 287
RAZEM	104 037 202	8 683 667	8 062 752	18 168 415	1 787 376	140 739 412

31.12.2020	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	538 663	42	0	25 714	0	564 419
Zobowiązania wobec klientów	71 312 381	4 920 627	3 791 886	1 805 710	26 402	81 857 006
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przrzeczeniem odkupu	248 566	0	0	0	0	248 566
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	32 916	68 292	385 902	0	0	487 110
Zobowiązania podporządkowane	9 035	1 174	29 055	157 056	1 640 903	1 837 223
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	5 110 475	1 938 381	3 252 477	4 858 752	91 867	15 251 952
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających wg wartości nominalnej	596 974	2 878 268	3 048 832	12 513 231	0	19 037 305
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	12 478 702	0	0	0	0	12 478 702
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	2 562 041	0	0	0	0	2 562 041
RAZEM	92 889 753	9 806 784	10 508 152	19 360 463	1 759 172	134 324 324

14. Informacje Uzupełniające

14.1. DYWIDENDA ZA ROK 2020

Bank Millennium posiada politykę dywidendy, obejmującą wypłatę 35% do 50% zysku netto Banku, zakładając, że zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), dotyczące wypłaty dywidendy, zostaną zrealizowane.

W dniu 16 grudnia 2020 KNF opublikował stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków komercyjnych w 2021 r. Biorąc pod uwagę istotną niepewność co do dalszego rozwoju wydarzeń związanych z pandemią COVID19, przejściowy charakter rozwiązań wykorzystywanych przez banki do poprawy sytuacji kapitałowej w okresie pandemii, utrzymujące się ostrożne stanowiska nadzorcze w UE w zakresie ograniczeń dywidendowych oraz innych form obniżania zasobów kapitałowych oraz zmianę wytycznych EUNB wydłużającą moratoria KNF uznał za konieczne wstrzymanie przez banki komercyjne wypłat dywidendy. W dniu 13 stycznia Bank otrzymał analogiczne indywidualne zalecenie KNF w sprawie wstrzymania przez Bank wypłaty w pierwszym półroczu 2021 r.

W oparciu o powyższe zalecenia, niepewność w zakresie warunków działania spowodowana pandemią COVID-19, istniejące ryzyko prawne/operacyjne, jak również uwzględniając konieczność zapewnienia właściwego wsparcia kapitałowego dla wzrostu skali działalności biznesowej, Zarząd Banku przedstawił propozycję a Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się w dniu 24 marca 2021, zdecydowało o zatrzymaniu całego zysku netto wypracowanego w roku 2020 w kapitałach własnych Banku.

14.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2021 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	124 254
2.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	328 000	313 502
3.	Obligacje skarbowe PS0425	utrzymywanie sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	7 000	6 399
4.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	130 100	124 350
5.	Obligacje skarbowe OK0423	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	106 500	101 793
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MAGB)	5 000	5 000
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB)	398	398
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	8 989	8 989
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	111 907	111 907
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	572 681	572 681
RAZEM				1 400 575	1 369 273

Dodatkowo według stanu na 31 grudnia 2021 r. Bank posiadał zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 17 933 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 13.**, **nota 34**).

Na dzień 31.12.2020 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	129 922
2.	Obligacje skarbowe OK0722	utrzymywanie sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	355 000	354 787
3.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	88 000	94 473
4.	Obligacje skarbowe PS0123	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	71 000	76 223
5.	Obligacje skarbowe PS0422	utrzymywanie sprzedaż	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI) - initial deposit	300 000	313 311
6.	Środki pieniężne	należności	wstępny depozyt rozliczeniowy w KDPW CCP (MARI)	100	100
7.	Środki pieniężne	należności	fundusz zabezpieczający ASO (PAGB) - guarantee fund	2 415	2 415
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW CCP	5 617	5 617
9.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	45 153	45 153
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	503 532	503 532
RAZEM				1 500 817	1 525 533

Dodatkowo według stanu na 31 grudnia 2020 r. Bank posiadał zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 248 429 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 13.**, **nota 34**).

14.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCI Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2021 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	21 347	17 933
RAZEM	21 347	17 933

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Bank jest narażony na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

Na dzień 31.12.2020 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	233 004	248 429
RAZEM	233 004	248 429

14.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Banku powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z MSSF 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

w tys. zł	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	101 036	629 896
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(14 796)	(563 242)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	86 240	66 654
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(49 200)	(49 200)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	37 040	17 454

14.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Bank sklasyfikował następujące aktywa finansowe:

w tys. zł	31.12.2021	31.12.2020
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	3 179 735	1 460 289
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	192 509	122 659
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa*	0	3 486
w tym: FVTOCI	0	0
w tym: przeznaczone do obrotu	0	3 486
Razem	3 372 244	1 586 434

* aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez Bank, obejmujący działania mające na celu wygospodarowanie zysku, a niebędące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych niesklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych,
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

14.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2021 r. Departament Powierniczy Banku Millennium S.A. prowadził 13 148 rachunków, na których zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 32,7 mld PLN. Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2021 wyniosły 6,2 mln PLN (z czego 3,1 mln PLN pochodziło od Spółek Grupy). Ponadto Departament Powierniczy pełnił funkcję Banku Depozytariusza dla 22 funduszy inwestycyjnych z czego 21 z grupy Millennium TFI S.A.

14.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

2012 roku Bank wdrożył politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Banku mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w roku 2018; akcji własnych Banku Millennium: za lata 2019 - 2021. Od roku 2019 Bank, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadził program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (ang. Risk Taker). W jego ramach nabyte przez Spółkę Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Zmienne wynagrodzenia w instrumentach finansowym, za rok:	2021	2020	2019	2018
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji własnych			Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2021	1 stycznia 2020	1 stycznia 2019	1 stycznia 2018
Data ogłoszenia programu	27 sierpnia 2019			30 lipca 2012
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego			
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2			
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu			
Data nabycia uprawnień	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2021, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2020, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2019, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2018, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	<p>Program 2018: W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone.</p> <p>Programy 2019-2021: W dniu rozliczenia programu uczestnikowi zostaną przekazane przyznane akcje własne</p>			
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.			

Instrumenty finansowe pracowników Banku niebędących Członkami Zarządu Banku Millennium S.A., za rok:	2021	2020	2019	2018
	akcje własne	akcje własne	akcje własne	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-		03.07.2020	23.01.2019
Ilość akcji (szt.)	-	0	387 774	39 240
- przyznana	-	0	0	0
- odroczone	-	0	387 774	39 240
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	0	1 235 758	360 298
- przyznana	-	0	0	0
- odroczone	-	0	1 235 758	360 298
Wartość godziwa na 31.12.2021 (PLN)	-	0	3 177 808	288 238

Według stanu na dzień bilansowy, Komitet Personalny przy Zarządzie Banku nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla pracowników Banku niebędących Członkami Zarządu za rok 2021.

Instrumenty finansowe Członków Zarządu Banku Millennium S.A. za rok:	2021	2020	2019	2018
	akcje własne	akcje własne	akcje własne	akcje fantomowe
Data przydzielenia akcji	-		03.07.2020	31.05.2019
Ilość akcji (szt.):	-	0	322 599	78 753
- przyznana	-	0	0,00	0,00
- odroczone	-	0	322 599	78 753
wartość na dzień przydzielenia (PLN):	-	0	1 028 052	717 444
- przyznana	-	0	0,00	0,00
- odroczone	-	0	1 028 052	717 444
Wartość godziwa na 31.12.2021 (PLN)	-	0	2 643 698	645 381

Według stanu na dzień publikacji Raportu Roczego, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2021.

PLATNOŚCI NA BAZIE AKCJI BYŁEGO EURO BANKU S.A.

Bank Millennium przejął zobowiązania Euro Banku wobec pracowników, którzy byli zidentyfikowani jako mający istotny wpływ na profil ryzyka i otrzymywali zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana była w formie akcji byłego Euro Banku w latach poprzedzających połączenie. Z dniem przejęcia Euro Banku przez Bank Millennium akcje te przestały istnieć. W związku z tym Bank Millennium przyjął decyzją Rady Nadzorczej zasady konwersji nieistniejących akcji Euro Banku na akcje Banku Millennium. W roku 2022 pozostało do wypłaty z tego tytułu 237 848 akcji Banku Millennium.

14.8. WPŁYW PANDEMII KORONAWIRUSA COVID-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BANKU MILLENNIUM

Wybuch pandemii koronawirusa COVID-19 w I kw. 2020 r. spowodował nagłe zmiany w dynamice biznesu Grupy oraz wymusił zmianę jej strategicznych priorytetów. Dynamiki biznesowe ulegały silnym wahaniom w ciągu roku, odpowiednio do stopnia nasilenia pandemii, regulacji antypandemicznych wprowadzonych przez rząd oraz wynikającej z nich aktywności klientów Grupy.

W ramach wsparcia klientów Grupa wdrożyła program moratoriów kredytowych. Napływ wniosków o wakacje kredytowe uległ znacznemu spowolnieniu po okresie szczytowym pod koniec marca/na początku kwietnia oraz w czerwcu 2020 kiedy część klientów detalicznych skorzystała z możliwości przedłużenia wakacji kredytowych do 6 miesięcy. Na koniec czerwca 2020 kredyty z aktywnymi i zatwierdzonymi wakacjami kredytowymi stanowiły ok. 10% portfela kredytowego ogółem, nieco poniżej 12% portfela detalicznego, ok. 3% portfela korporacyjnego i ok. 12% portfela leasingowego. Na dzień 31 grudnia 2020 aktywnych było 9,367 programów „wakacji kredytowych COVID-19” dotyczących pożyczek gotówkowych i 892 aktywnych programów wakacji dot. kredytów hipotecznych, którym odpowiadały, odpowiednio, wolumeny kredytowe w wysokości 267 mln zł i 250 mln zł. Publiczne moratoria kredytowe wprowadzone w czerwcu tzw. „Tarczą Antykryzysową 4.0” cieszyły się małą popularnością - jedynie 444 wniosków złożono do końca roku (saldo należne 53 mln zł). Liczba wakacji kredytowych dla klientów korporacyjnych również istotnie spadła (do ok. 50) z poziomów na koniec września 2020 a wartość kredytów z odroczonymi ekspozycjami wynosiła łącznie 44 mln zł.

Jakość ekspozycji o wartości 7,6 mld zł, które podlegały moratorium kredytowym była solidna, przy czym w ok. 2,5% przypadków zanotowano opóźnienia ponad 30 dni i zidentyfikowano przesłanki naruszenia warunków umowy. Pożyczki gotówkowe były na koniec roku 2020 segmentem, w którym ta proporcja była najwyższa (5,1%), a najmniej problemów jakościowych zanotowano w segmencie złotych kredytów hipotecznych (1,1%). Wykorzystanie wakacji kredytowych praktycznie ustało po I kwartale 2021 roku.

Czwarta fala pandemii COVID-19 spowodowała istotny wzrost zakażeń oraz hospitalizacji. Wzrost liczby zakażeń nie przełożył się na wzrost poziomu ryzyka kredytowego Banku. Wpływ nowych wniosków o publiczne moratoria kredytowe pozostawał na bardzo niskim poziomie - 28 wniosków w IV kw. 2021 z ekspozycją 6.9 milionów zł. Dla wszystkich ekspozycji z aktywnymi moratoriami publicznymi na 31.12.2021 Bank rozpoznał utratę wartości i odpowiednio przeszacował ich wartość. Bank ściśle monitoruje jakość portfela, w szczególności: wczesne opóźnienia, popyt na oferty restrukturyzacyjne oraz strukturę nowych kredytów z rozpoznaną utratą wartości. Biorąc pod uwagę obecne obserwacje Bank nie identyfikuje w portfelu istotnego ryzyka związanego z pandemią COVID-19.

Szczegóły dotyczące ekspozycji podlegających moratorium kredytowym zostały zaprezentowane w punkcie 9.3 podpunkt (3e) niniejszego sprawozdania.

14.9. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym Bank złożył w czerwcu 2018 r. do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego. W dniu 16 czerwca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zezwolenie na utworzenie banku pod firmą „Millennium Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna” z siedzibą w Warszawie. Kapitał zakładowy Millennium Banku Hipotecznego Spółka Akcyjna wynosić będzie 40.000.000 zł i został w całości pokryty przez Bank Millennium S.A. wkładem pieniężnym w wysokości 120.000.000 zł. Akcje imienne zwykłe w liczbie 40.000.000 o wartości nominalnej 1 zł każda akcja zostały objęte przez Bank po cenie emisyjnej 3 zł każda akcja.

W dniu 20 maja 2021 roku KNF wydała zezwolenie na rozpoczęcie działalności przez Bank, co faktycznie nastąpiło dnia 14 czerwca 2021 roku. Od momentu rozpoczęcia działalności operacyjnej Bank koncentrował się na przeprowadzeniu pierwszego i kolejnych transferów kredytów hipotecznych udzielonych przez Bank Millennium, które staną się podstawą do emisji listów zastawnych zabezpieczonych na tych kredytach (działalność zastrzeżona w Polsce wyłącznie dla banków hipotecznych).

Pierwszy transfer kredytów hipotecznych z Banku Millennium został przeprowadzony dnia 15 października 2021 roku. Przeniesienie pierwszej puli kredytów hipotecznych do bilansu Banku oznacza rozpoczęcie uzyskiwania przychodów odsetkowych od klientów. Rozpoczęto także prace przygotowawcze do drugiego transferu, którego finalizacja jest planowana w drugim kwartale 2022 roku.

Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Reforma IBOR

W marcu 2021 r. brytyjski urząd nadzoru FCA ogłosił zaprzestanie publikacji londyńskich międzybankowych stóp procentowych opracowywanych przez ICE Benchmark Administration - LIBOR CHF, EUR, GBP, JPY oraz USD (1W i 2M) z końcem 2021 roku, a także pozostałych terminów LIBOR USD z końcem czerwca 2023 roku. W związku z powyższą decyzją, w 2021 roku Bank pracował nad wdrożeniem rozwiązań umożliwiających płynne przejście na nowe wskaźniki. Ponadto, zgodnie z Rozporządzeniami Komisji Europejskiej, od 1 stycznia 2022 r. (dla CHF LIBOR - londyńskiej międzybankowej stopy procentowej dla franka szwajcarskiego) i 3 stycznia 2022 r. (dla EONIA - indeksu Euro Overnight) wszystkie odniesienia do tych stawek w kontraktach i instrumentach finansowych zostały automatycznie zastąpione odniesieniami do nowych stawek tj. odpowiednio SARON i €STR.

Program Emisji Euroobligacji

W dniu 28 stycznia 2022 r. Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Program Emisji Euroobligacji („Program EMTN”) o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 mld EUR („Kwota Programu”). Obligacje emitowane w ramach Programu EMTN będą emitowane w wielu seriach, przy czym łączna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych obligacji nie może w żadnym czasie przekroczyć Kwoty Programu. Obligacje będą oferowane i sprzedawane poza terytorium Stanów Zjednoczonych Ameryki do, na rachunek lub na rzecz osób innych niż osoby amerykańskie, zgodnie z Regulacją S (Regulation S) wydaną na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych z 1933 r., z późniejszymi zmianami (U.S. Securities Act of 1993) („Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych”), na podstawie prospektu podstawowego sporządzonego przez Bank. Obligacje nie zostaną zarejestrowane zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych ani żadnymi stanowymi przepisami dotyczącymi papierów wartościowych.

Bank będzie mógł ubiegać się o dopuszczenie poszczególnych serii obligacji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Luksemburgu, Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. lub na innym rynku, w zależności od wyboru Banku. Program EMTN dopuszcza również emisję obligacji z zastrzeżeniem, że nie będą one dopuszczone do obrotu przez jakikolwiek właściwy organ, giełdę lub system notowań.

Bufor P2G

11 lutego 2022 r. Bank otrzymał KNF zalecenie dotyczące ograniczenie ryzyka występującego w działalności Banku poprzez utrzymywanie, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych (P2G). Wymóg został określony na poziomie 0,89 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, powiększonego o dodatkowy wymóg w zakresie funduszy własnych, o którym mowa w art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe oraz o wymóg połączonego bufora, o którym mowa w art. 55 ust. 4 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym. Dodatkowy narzut powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

Pomiędzy dniem, na który sporządzono raport a datą jego publikacji nie wystąpiły inne istotne zdarzenia mające wpływ na sprawozdanie finansowe i przyszłe wyniki Banku.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
21.02.2022	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
21.02.2022	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym